

Ntoo yì Nsigìnè yìi LUKAS à le ηηwà'ànè aà

NJI'INNŪ ANWÀ'ANƏ YŪ

A aηwà'ànè yŭ aa a le ηηwà'ànə Lukas, mə à le mbə docta aà. Kaa à le ηwa'a ηŭ yŭ mò'ɔ a titii ηgǎŋtoo Kristo jya bê, kaa ηki'i ηŭ baYuda ki mbə. A le mbə ηŭ àkòrə Paul, Paul a kŭ naŋsə ηkɔŋə yi, bo yu karè ηghεε ni a nitəə a idigə jŭ ghà'àtə (ffà'à 16.10-17; 20.5-15; 21.1-18; 27.1-28).

Lukas à swòŋ mə yu ηwà'ànə aa a mbo Theophilus tǎ tǎ à naŋsə nzi annù nŭkɔŋ yŭi mə bi di'i ghu mbo, bo bi àjàŋə mə ìnnù ma jŭ i le mfè'è aà. Annù nŭkɔŋ ma yŭ a bê ñtoo yŭi ñsigìnə ya nloŋ Yesu Kristo, yŭi mə Azwŭ Nwŭ a le ntsɔ'ɔ yŭi mə tǎ à zi nswonə ntoo ma yŭ a mbô ηgàŋəfɔmə, ηkε'εnə ajàŋə mə Nwŭ à ka yweensə bê aà (4.18-19). Lukas a di'i nŭ àjàŋə mə annŭ ηgàŋəmfɔmə, à yŭ bê bŭ kègə, bo bi à yŭ bê bŭ bi, a le naŋsə ntswe a nu Yesu aà. Yesu à le ntwon Mateo ηkàŋkwεrə bitax, ñswonə mə kaa yu le ηwa'ǎ aa a ntwon bè bŭi annŭ yaa a tsinə aa zŭ, yu le mbàŋnə ñzi aa a twon ηgǎŋghirê ìnnù jŭ bŭ (5.32); ñtwonə a Zacchaeus aa nloŋ mə yu le nzi aa nlɔɔ bè bŭi mə bi bwe aa, i yweensə waa (19.10). Nğàn mŭŋgwà'à wa mə à le mbwe aa, i di'i nŭ ìbòŋ Nwŭ bo bi ηko mŭlŭŋnə Taà yŭ'ìnə a mbo boò bi (15.11-32).

Lukas à dì'i tsi'à ànnù nîhkonj mə ñtoo yĩ ñsigìnè ya kaa ì si aa tsi'i a mbo baYuda tswê. I tswè aa a mbô mbî ñtsimè, mbə “ñkà'à...a mbo bè bi atoo dānè” (2.32). Yesu à zĩ aa a ñghìrə “tā mu ñù ñtsim à yə ajān mə Nwĩ a yweensə bê aà” (3.6).

Lukas a kî ñdì'i abwarə bāngyè a nsi mi'i Yesu; ñghaa ñlonjə Mary ñdè yĩ, Elizabeth, Martha bo Mary, bìsubika'à bi (10.38-40), bāngyè bĩ ghà'àtè bii mə bi lɛ si kwɛtə ñii, mfa'a ghu mbo aà (8.2-3). Nki ñdì'i ajānə mə Yesu à lɛ mbənkə yi ñghaa a mbo bāngyè bya bii mə bi lɛ si yè'è ñyonjə ñii a mājji Golgotha aà (23.27). Bāngyè bĩ ghà'àtè lɛ si yōnə Yesu, ñlōginə a Galilea, ñtswe bo bo a Yerusalem, ñtəə nyə ajānə mə bi lɛ si kwèntə yi aa (23.40), bo bì àdīgə yii bi lɛ ntwinjə yi ghu aà (23.55-56), ñyi mfòò ñghɛɛ nyə mə Yesu à ywèènə mē ñi ñwò (24.1-80) ñtigə ñghɛɛ nswonj a bô ñgānyəgānnù ji jya ñìghúm ñtsò mɔ'ó (24.9-10).

Lukas à nanjə ñkwèè fĩmfaa a ñi ànnù ñtsà'àtə Nwĩ (3.21; 5.16; 6.12; 11.1; 22.32; 23.34,46). Ka mə Yesu à lɛ mbə Mu Nwĩ aa, à lɛ si lògè ñi noò ñtsa'atə ñi Nwĩ ghu tā zi annù yii mə Taà yĩ a lòò aa, i kii kwɛrə mitsyè bo bì mādà'à a mfà'a ifà'à yi ghu. Bì'inə yə mə, mbɔn tā à tso'ɔ ñgāntoò ji jya a titii ñgānyəgānnù ji jĩ ghà'àtə, a lɛ ñghèè ñlɛ ñka ñtsa'atə Nwĩ àbèè fu'ù (6.12).

Lukas a ghìrə bi yə ñidorə ñii mə ñtoo yĩ ñsigìnè ñlonjə Yesu Kristo ì zi ñi nu aà, ñlōginə a ñi ìkòò baangel wa a noò yii bi jwe yi aa (2.14) ñghɛɛ nywe'e a noò yii mə Yesu à mājŝê ifà'à yi ñtigə ñkɔ'ɔ ñghɛɛ ñi a aburə fu a mbèɛ Tà

aà. Ngǎnyөгênnù ji i “tigè ñgha'asè n̄i, ñt̄i waa i luu n̄i ñdorè, bo tigè m̄bu mb̄i waa fu a Yerusalem. Ntigè n̄tswe ni a ndâmà'anw̄i a ñgòñ b̄inòò bits̄im, ñgha'asè n̄i Nw̄i.” (24.52-53).

Bi yatê àñwà'ànè yû aa laà:

1. Nji'í ànnù àñwà'ànè yû 1.1-4
2. Ajàn m̄ bi le njwe Yesu bo bi Jòn Ngàn̄mùrè b̄ě ñk̄i bo bi nòò ȳi bo le mburè b̄òñkhè aà 1.5—2.52
3. Ifà'a Jòn Ngàn̄mùrè b̄ě ñk̄i 3.1-20
4. Ajàn m̄ bi le mmurè Yesu ñk̄i bo ajàn m̄ bi le ñkwà'ànè yi aà 3.21—4.13
5. Ifà'a Yesu a Galilea 4.14—9.50
6. Nlò a Galilea ñk̄o'c ñghèè ni a Yerusalem 9.51-19.27
7. Ngyà ȳi ñlw̄i'ñj̄im a Yerusalem bo bi maa mb̄èè àla'à 19.28—23.56
8. Ajàn m̄ Mmà'àmbi à le nyweenè ni ñwo, ñd̄i'í ñb̄in̄ù yi a mbo b̄è ñtigè ñk̄o'c ñghèè a aburè aà 24.1-53

Inñ n̄tsyàmb̄i

¹ Taà Theophilos, b̄è b̄i ghà'àtè bi gaansè m̄t̄i myaa a ñwà'ànè innù j̄i m̄ i le mf̄è'è a t̄it̄i b̄i'í aà.

² Bo ñwa'anè aa ajàn m̄ b̄è b̄i m̄ bi le nyè innù ma j̄u ñlòḡinè a noò ñlòḡinè ñk̄i n̄sènsè n̄i ñtoo ya aa, bi swon a mbo b̄i'í aà.

³ Ajàn m̄ a b̄è laa aa, Taà, m̄è n̄ansè m̄è ñlòḡè noò ñyөгè innù ma j̄u m̄be'enè a lòḡinè, ñwa'atè m̄ a ku'unè m̄ tá m̄è n̄ansè n̄tsisè ñwa'anè ajàn m̄ innù ma j̄u i le mf̄è'è aa a mbo wò.

⁴ Mə ghìrè mùu ajàn aa mə tâ ò nanşə nzi annù nîkon yîi mə a tswe ghu nlon ɲgòɲ innù tsim jîi bi swon a mbo wò aà.

*Ajàn yîi mə bi le ɲkè'ènə ànnù nlon ɲгаа Јон
 Ʋgànɲùrə bə a ɲkì aà*

⁵ Nòò yîi mə Herod à le mbə mfò a ala'a Yudea, ɲgànɲà'a Nwĩ yî mò'ɔ à le ntswe ghu, mfe'ε aa a titii àkhirè bē bîi mə bi le si fà'à bɔ bi bə bi ɲgànɲà'a Nwĩ Abija aà, ikùm ɲgwê yî i le mbə Elizabeth, ɲki mfe'ε aa a ɲgwè'ε Aaron ɲgànɲà'a Nwĩ wa.

⁶ Akòrè nizî yaa bo bitsim a le ntsinə a nsi mi'i Mmà'àmbi, kaa bo wa'à nî àlò'ò tswê nlon mə bo le si lèè bìnɔɲsə bi Nwĩ ɲkii nyu'unə nî nɲi'î ji tsi'î tsimè.

⁷ La kaa bo le ɲwa'à ni mu bàɲnè tswe nlon mə Elizabeth à le mbə afirə, bo ká n̄tigə bilwèn aà.

⁸ A leè mbə a ɲjwi yî mò'ɔ, a bə ɲjwi yîi mə ɲgànɲà'a Nwi Abija i tswê n̄ m̄fà'a a mûm n̄dâmà'anwĩ, Zechariah a kâ m̄fa'a ifà'â yi a mûm n̄dâmà'anwĩ,

⁹ ɲyonə ni n̄ɔɲsə ɲgànɲà'a Nwĩ maa noò, bi le mmà'a ibirè n̄tsɔ'ɔ yi mə tâ à tɔɔ alùmtè a n̄ikentə ni mɔ'ɔ ni mà'a Nwĩ. A tigè ɲkuu ɲghεε a mûm n̄dâmà'anwĩ.

¹⁰ Nnòò bē bitsim bîi le ntswe a abεε aa bi le si tsà'àtè Nwĩ maà noò yîi mə à le mbə noò ntòò alùmtè aà.

¹¹ Angel Mmà'àmbi à le ɲwĩ'ikè m̄fe'ε ghu nsi, ntəə a mbèè àbô amà'a n̄ikentə ni mɔ'ɔ ni alùmtè nyâ.

12 Nòò yïi mæ à ɛ nyə angel wa aa, mibê mi ɛ nsyənə, nibɔ'ɔ tswâ yi.

13 Angel wa a swonɔ ɣhu mbo mæ, “Tsùu bɔ'ɔ mbâ Zechariah. Wa Nwĩngòɔ à yù'ù mæ atsà'atè yô. Nɔgwê ɣhò Elizabeth à ka jwe mûmbânɔ tã ò tswe ikûm yi ni Jɔn.

14 A ka yï bə annù nîdorə a mbo wò tã nû yò ì nanɔsə mbɔɔ,

bè bî ɣhà'atè kii ndoritə nlon mæ bi jwe yi aà.

15 Nlon mæ à ka yï bə nû yï n̄wè a nsi mi'i Mmà'àmbî,

kaa wa'ă milù'ù ka nno, kè mî bònè kè mî tì.

Azwĩ Nwĩ a ka yï lwensə yi loginə a ato'o ndè yï.

16 A ka yï ɣhìrə tã baIsrael bî ɣhà'atè tã bì bũ mbì fu a mbo Mmà'àmbî Nwĩngòɔ wàà.

17 A ka yï tsyă a mbii Mmà'àmbi nî àzwĩ n̄toò Nwĩ Elijah bo bì m̄dà'ă mi.

A ka yï bòn̄sə bità bo bì bɔò,

i bəɔkə n̄ɣāɔatii atu tã bo tswe ni m̄tsyê tsɔ bii ìnnù jyaa i tsinə aà.

A ka yï taɔtə bə tã bì ku'unə a mbô Mmà'àmbî.”

18 Zechariah a betè Angel wa mæ, “Mè ka zi aa mæ akə mæ ma yû ànnù a ka fè'è aa ɛ? Nlon mæ mè tigə nlwèn n̄, n̄gwê ɣhà a kî ìlwèn lwèn aa ɛ?”

19 Angel wa a kwi'i ɣhu mbo mæ, “Mè ni Gabriel yïi mæ a təə ni a nsi mi'i Nwĩ, yu wa yïi mæ à too ɣha mæ tã mæ zi n̄kè'ènə n̄toò yï ìnsìɣìnə ma yû a mbo wò aà.

20 Lâ, tsɔ mæ kaa ò si n̄toò yï ìnsìɣìnə yû mæ ì ka yï fè'ɛ ni nòò yïi mæ à kù'unə aa bii aa, kaa

ò ka wa'à bù ñghaa. Ó ka ghèe ni tìghàà ì ywe'e wa noò yïi mē ñnnù ma jù ì ka yï fè'ε laa aà.”

²¹ Bè bya mē bi le ntəə a abεε aa, bi le nyu'utə Zechariah ki kan ntigə ηwa'a ni mē a ghìrê àkə a tigè ñtigə a múm ñdâma'anwĩ ñtigə aa ε?

²² Nòò yïi mē à le mfè'è aa, kaa à le ηki'ì a ñghàa a mbo bo bù ñzi. Bo tigè ñzi mē ñjèè təə təə ì le yi wa múm ñdâma'anwĩ. A le ntigə nseensə waa nî mbo, ñtigə ntswe ni tìghàà.

²³ Nòò yïi mē à le mmànşə afà'á yi a múm ñdâma'anwĩ aa, a tigè ñlo mbiï yi a ndùgə yu.

²⁴ A tì mē bə ni mú àtìi noò, ñgwé yï Elizabeth a tswé ni mú, ñtigə tswé tsi'ì a nda mē bi tsuu yi lõ yə atu bìsàñ bintaà.

²⁵ Ntigə nswon ni mē, “Mmà'àmbî à lèntè mē ñghirə ma yû ànnù a nu mē aa, a mfi'i ñdìrê atu a atu mē a tìtìi bə.”

Ajàñ yïi mē bi le ηkè'èñə a mbo Mary mē à ka jwe Yesu aà.

²⁶ Bìsàñ bi le ntsyà bi nto'o ajàñ yïi mē Elizabeth à le ntswe ni mu aà, Nwĩ a too angel Gabriel a njò'ò àla'a Nazareth a ala'a Galilea.

²⁷ A le ntswe nî ñkìi a mbo múngòò mǎngyè yïi mē ñù yï mò'ò yïi mē ìkùm yi ì le mbə Joseph, ñlo a atse Mfò David aa, à le ηkosə. ìkùm múngòò mǎngyè ma ghú ì le mbə aa Mary.

²⁸ Angel wa à le nzì ghu mbo nswon mē: “Mə tsà'àtè ghô! Mmà'àmbî à tswé bu yu, à kì mē ñniñ mbəonə yï ñwè a nu wò.”

²⁹ Mary à le mbə'ò tsi'ì ànnù ñiηkonə a ajàñ yïi mē à le nyu'u annù ya mē angel wa à le nswon

aà, ìtigè ηwa'a ni mē ma yû m̄buu atsà'atə a di'i aa àkè lè.

³⁰ Angel wa a swon̄ ghu mbo mē: “Tsuu bə'ə mbâ Mary, wa ìbòn̄ Nw̄ingòn̄ ì tswe a mbo wò.

³¹ O ka tswe ni mu ì jwe m̄umbân̄nè ì tswě ìkûm yi ni Yesu.

³² A ka yĩ bə ηû yĩ ñwè tâ bì ka twon̄ə nii ni Mu Nw̄ingòn̄ Akò'òntsirə.

Yaweh Nw̄ingòn̄ à ka yĩ ghìrè yi nî m̄fò tsi'ĩ tsò ta bì taà yĩ David.

³³ A ka yĩ bə Mfò a ηgwè'ε Yacob, ì lwĩ'ĩ n̄ηkon̄, kaa tâ ànnù nifò yi tâ wa'à nî ñlwĩ'i tswé.”

³⁴ Mary a betè angel wa mē: “Mè bùrə ni m̄ungòò m̄angyè, kaa mè lèè ηwa'à ηumbân̄nè zi, m̄bə ma yû ànnù a fè'è aa mē akə lè?”

³⁵ Angel wa a kwi'i ghu mbo mē,

“Wa Azwĩ Nwĩ a ka kusə gho

tâ àdà'a Akò'òntsirə tâ à kuu a nu wò.

Ma mùu ajàn, mu wa mē ò ka jwe aa, wa yĩ mē à laa m̄ansè aa, bì ka yĩ tigè twon̄ə yi ni Mu Nwĩ.

³⁶ Wa'atə ηû ñgwè'è ghùù, Elizabeth. Bì swon̄ə ni mē kaa m̄bə a wa'à bəə jwé. La tsĩtsòn̄, yumbon̄ à tswè mē ni mu a ni bìsàn̄ bì nto'o, ka mē à lwèn m̄ə si'i si'i aà.

³⁷ Kaa ànnù yĩ tsu s̄i ghu tswé mē m̄bə Nwĩ a wa'à ghìrè.”

³⁸ Mary a kwi'i mē, “Yê, mè laa m̄bə abù'u Mmà'àmbĩ, tâ a fε'ε a nu mè wa ajàn mē ò swòn̄ə aà.” Angel wa a tigè m̄ma'atə yi ηghεε yi.

Ajàn mē Mary, à lε ηghè a ηghantə Elizabeth aà

39 Tsi'í maa noò Mary a burè òntan̄tə njoò ji mmà'atə ñghèè a njò'ò àla'à yí mò'ò yíi mə ì le ntswe a atu nta'a a Yudea aà.

40 A ghèè mē aa, ñghèè ñkuu a nda Zechariah ntsa'atə Elizabeth.

41 Mary à yù'ù mə atsà'atə Elizabeth aa, mu wa a litə ñnan̄ ghu ñibùm, Azwí Nwí a lwensə Elizabeth

42 a tɔɲnə ñswon̄ mə, “Nwí à nàɲsə nnin̄ mbɔɔnə a nu wò a titī bāngyè, ñbɔɔnə ì kî ñtswe a nu mu wa yíi mə ò ka jwe aà!

43 Ma yú ànnù yí wè, ajàn̄ mə ndè bì Mmà'àmbí ghà à zi ñghantə gha aa, a fè'è a nu mē aa a ya aa ε?

44 Nlon̄ mə ajàn̄ mə mē ghìrə nyu'u atsà'atə yo aa, mu ghù a ñibùm m1ə à ghìrə ñlitə nnan̄ ñi ñidorè.

45 Mbɔɔnə a nu wò ñbâ māngyè, yíi ò le mbii mə ànnù ya yíi mə Mmà'àmbi à le nswon̄ a mbo wò aa, mə a ka fè'è tsi'í maa ajàn̄ aà.”

Ìkòò yíi mə Mary à le nyəə aà

46 Mary a swon̄ mə,

“Íbii nú gha tsim ì gha'asə Mmà'àmbí;

47 ñtī gha ì doritə nlon̄ Nwíngòɲ ñgàɲnyweensə gha

48 ñlon̄ mə à wà'atə mē gha, àbù'ù yi yíi mə à ñi tìkùm aà.

Nlon̄ mə, ñloginə tsítsòn̄, bè bitsim̄ ka tigə twon̄ ñí gha ñi ñù yíi mbɔɔnə ì tswə ghu nu aà,

49 ñlon̄ innù jì wè jii mə Mmà'àmbí yíi à ñí Ntìi aa à ghìrə a nu mē aà, ìkùm yi ì laa màɲsə aà.

50 A ko mìlìḡnè bè bii mə bi bo'ɔ n̄ii aa miwaa
miwaa.

51 A nàsè mē n̄ikwɛɛ n̄di'i ada'a yi,
n̄sɛɛnsə ḡǎḡḡee nu bo bì ìnnù j̄ii mə bo m̀òòntè
a m̄úm n̄tii bo aà.

52 A siḡisè mē bif̄ò bí wè a ìbèrə bo,
ḡḡentə b̄it̄ikùmè.

53 A jè'è mə ḡǎḡḡj̄i, n̄lwensə waa n̄i ḡjoo j̄i
siḡinè,
m̀baḡḡə mfurə bē bii mə bi tswe n̄i ḡjoo aa bi
kwɛɛḡkè n̄i àbo ḡɛ'ɛ.

54 A z̄i mē a ḡkwɛtə ḡḡàḡàfà'á ȳi Israel,
ḡwa'atə ḡko m̀lìḡnè ȳii mə à le kà'à n̄lḡ ḡḡà
yàà

55 n̄swḡḡ a mbo b̄itaà bi'inè,
a mbo Abraham bo bì ḡḡwè'è ȳi, n̄lwi'i n̄ḡkḡḡè.”

56 Mary à le n̄tswe bo Elizabeth bisàḡ bi tarə
mbu mb̄īi yi fu.

*Ajàḡ mə bi le njwe a J̄ɔn N̄ḡàḡm̀urə bè a ḡkì
aà*

57 Nòò njwe Elizabeth à le ḡk̀ù'ù, a jwe
m̄úmbàḡḡè.

58 N̄ḡǎḡmbèɛ ndugə jyaa n̄i ḡḡwè'è yàà bi le
nyu'u ànnù ȳi wè ȳii mə Nw̄iḡḡḡḡ à le ḡḡh̄irè
ghu nu aa, bo bo bits̄im tigè n̄doritə.

59 A bè mē n̄i ḡjwi ji n̄ifwaa aa, bi z̄i a ḡḡètə
mu wa, n̄lɔɔ mə bi tswè ìkùm yi ni Zechariah, ni
ȳi taà ȳi,

60 lá ndè ȳi a tuu tsi'ì n̄it̄ī, n̄swḡḡ mə, “N̄ḡaḡ,
ìkùm yi à ni J̄ɔn.”

61 Bè bya swḡḡ ghu mbo mə, “kaa ḡù tsù a
ḡḡwè'è bù kaa à s̄i n̄i ìkùm ma ḡh̄u tswè.”

62 Bo tigè ñghaa a mbo Zechariah nî m̀bô m̀betə yi mə à kɔŋ mə bi tswe ikum mu wa nî wò aa ε?

63 Zechariah à le mbetə taafèrè ñŋwa'anə ghu mə, “Ikũm yi à ni Jɔn.” Annù a le ñgha'a waa bo bitsimè.

64 Tsi'í maa noò, ǹtsù Zechariah i ña'anə, àlèə yi a fèɛŋkè, à bú ñka ñghaa fu, ntigè ñgha'asə Nwí.

65 Nìbɔ'ɔ le ntswa bambèè ndùgê bi bya, ñgàn ya i sèènè fya ala'a nta'a Yudea tsi'í tsimè.

66 Nù ǹtsim yíi mə à le nyu'u ñgàn ya aa, a le si mòntə atú yi ghu ntigè mbetə ni mə, “Mu mà ghú à ka yí bə aa àkè aa ε?” Nlon mə a le nlaa mə àdà'a Mmà'àmbi a le ntswe ghu nú.

Ntoo yíi mə Zechariah à le ñkè'ènə aà

67 Azwí Nwí a le nlwensə Zechariah ta bi Jɔn, a tigè ñswonə nî ǹtoò Nwí mə,

68 “Tá bí'inè ka ñgha'asə a Mmà'àmbi Nwíngòn baIsrael,

nlon mə à zí mē ñkwetə bē bi, ntsu'u atú yaa.

69 A fi'isè mē a Ǹgànywèensə bē yíi mə à tìi aa a mbo bí'inè,

a bə nù àtsə ñgàñàfà'á yi David

70 tsi'í ajàn yíi à le ñkà'à ǹtsya a ǹjím ñgǎñntoò ji jii laa aa a ñgu'u,

71 mə yu ka yí yweensə yi'inè a mbô ñgǎñkíbbàa ji'inè,

i kwerə yi'inè a mbo bē bii mə bi naa yi'inè aà,

72 i di'i ibòñê yi yíi mə à le ñkà'à a mbo bità bi bitàa bi'inè aà,

i kii wa'atə a akàâ yi yí làà yâ,

73 là'a akàà ya mə à lɛ ɲwàrè bo taà yi'inè
Abraham aà.

74 A lɛ ɲkà'à mə yu ka kwɛrə yi'inè a mbo
ɲgàŋkìbàà jì'inè,

tâ bǐ'inè tigə mfa'a ghu mbo kaa wa'à bɔ'ò,

75 ni mǎnjǐ yǐ à laa mmaŋsə ɲki ntsinə a nsi mi'i
yu a ni nòò yi'inè ntsim faa atu nsyê.

76 Wò, mú ghà, bi ka yǐ tigə twoŋə nǐ gho ni
ɲgàŋntoò Nwǎŋgòŋ Akɔ'òntsirə.

Nlɔŋ mə ò ka yǐ ghèɛ a mbii Mmà'àmbi, a nnaŋsə
mǎnjǐ yǐ.

77 I tigə ghìrə tâ bè bi zi mə bo ka yǐ yweenə aa
mə mbə bi li'inè ifansə innù jyaa,

78 i tsyà aa a ɲjǐm ɲko mǎlǎŋnè Nwǎŋgòŋ yi'inè,
a ajàŋ mə àbèè a ka yǐ lǒ a aburə i fu'u sigə a nu
bǐ'inè,

79 a mfa ɲkà'à a mbo bè bǐi mə bi tswe a múm
mǎfii ìdìgè,

a adigə àliləŋə nǐwo aa,

i ki tsisə mǎkòrə mi'inè tâ mǐ ka ntəə ni mǎnjǐ
m̀bɔɔnə.”

80 Mu wa à lɛ ɲkwe, ntii a múm Azwǐ Nwǐ,
n̄tswe ni a nta'a miwèè miwèè, ɲywe'e a noò yǐi
mə bi lɛ ndì'ì yi a mbo baIsrael aà.

2

*Annù àjàŋ yǐi mə bi lɛ ɲjwe Yesu aà
(Mt. 1.18-25)*

¹ A bə maa noò Mfò Kaisa Augustus a swəŋ mə
tâ bǐ səŋ bê tsi'ǐ bǐ tsim a itoo itoo jǐi mə baRoma
bi lɛ si bu'utə aà.

² Nòò wa mæ ànnũ sɔŋ bə ma yũ yĩ mæ a lɛ mbə yi ntsyàmbĩ a lɛ mfɛ'è aa, Kwirinius à lɛ mbə Gúmnaà a mbù'u Syria.

³ Nù òtsìm à lɛ ntigə ŋghɛɛ mæ yu ŋwà'ànə ikùm yi a nìkurə bo.

⁴ Joseph à lɛ nlò a njò'ò ala'à Nasareth yĩ ì lɛ ntswe a Galilea aa, ñki ñkɔ'ɔ ñghɛɛ nìkurə ni Bethlehem nĩ mæ ni lɛ ntswe a ala'a Yudea aa, a bə àdìgè yĩ mæ bi lɛ njwe Mfò David ghu aà. Joseph à lɛ ŋghèè ghu aa nlon mæ à lɛ mbə ñú àtsə David aà.

⁵ A lɛ ŋghèè ghu mæ yu ghɛɛ ŋwà'ànə ikùm yi bo yĩ Mary yĩ mæ à lɛ ñkosə nĩ ñgwê yĩ aà. Mary à lɛ ntswe ni mù.

⁶ Ajàn mæ bo lɛ ntswe a Bethlehem aa, a tsigè mu wâ;

⁷ ñjwe mù yĩ yĩ ntsyàmbĩ yĩ mbànɲè, òlìmtə yi nĩ ìbà'a itsə'ə, ònɔŋsə yi nĩ àkhì miji naà òlon mæ kaa àdìgè a lɛ ŋwa'à a mbo bo wa ndâ bìgì tswê aà.

Bìtsèè bi mbi bo bi baangel

⁸ Bìtsèè bi mbi bĩ mɔ'ɔ bi lɛ ntswe maa mbèè àla'a, a atu nta'a, mɛ nĩ m̀bĩ jyaa.

⁹ Bo kà m̄ aa mɛ nĩ m̀bĩ jyaa jya aa, Angel Mmà'àmbi a wi'ikè m̄fɛ'ɛ a nsi mbo. Ñkà'a Mmà'àmbi yĩ mæ ì ŋwèènə tsi'ĩ ñwèènə aa, ì ta ñkarisə waa, nìbɔ'ɔ nĩ wè ni tswá waa,

¹⁰ la angel wa a swon a mbo bo mæ: “Nĩ tsuu bɔ'ɔ bə, wa mè zĩ aa nì òtoo yĩ òsigìnə a mbo bù, yĩ mæ ì ka zĩ ni òdorə nĩ wè a mbo ñù òtsìmè.

11 Bi jwè mæ Ngànywèènsè ghùù, mæ ni Kristo Mmà'àmbí aa, a itugə mbi s̄ii, a n̄ikurə Mfò David.

12 Alènsè ȳii mæ a ka dì'ì a mbo bù aa, a bə mæ, n̄i ka ghɛɛ yə mu ȳi m̄bɔrə tâ bi limtə yi ni ibà'a itsə'è, n̄n̄i ȳi ni àkhì miji naà."

13 A ghèə ki m̄ansə, n̄tsũntso baangel ȳi wè bi lô a aburə nsigə, n̄yəə n̄i ìkòò ñgha'asə n̄i Nw̄i ghu, n̄swonə ni mæ,

14 "N̄i gha'a a mbo Nw̄ingòŋ ȳii mæ à tswe a aburə ñkò'ɔ n̄tsirə aà, m̄bɔɔnə a mbo bə fàa nsye b̄ii mæ Nw̄ingòŋ a doritə nlon ɱga a yàà aà."

15 Nòò wa mæ baangel bya bi le mbù mma'atə waa ñkò'ɔ ñghɛɛ a aburə aa, b̄itsèè bi mbi bya bi tigə ñghaa bo ni bo mæ, "N̄i ghirə bi'inə ghɛɛ a Yerusalem, ñghɛɛ nyə annù ȳii mæ a fe'ɛ ghu, Mmà'àmbi a ke'enə a mbo bi'inə aà."

16 Bo le n̄swa'atə ñghɛɛ nyə Mary ni Joseph ni mu wa a n̄on a akhi miji naà.

17 B̄itsèè bi mbi bya bi yə mu wa ñkè'ènə a mbo bo ajàn ȳii mæ baangel bya bi le n̄swon nlon mu wa aà.

18 Ngòŋ bə b̄itsim b̄ii mæ bi le nyu'u aa, bi le nyerə annù ya mæ b̄itsèè bi mbi bya bi le n̄swon aà.

19 Mary à le n̄lògə innù jyâ tsim ñləə a ntii yu ntigə mmɔontə n̄i àtù yi ghu.

20 B̄itsèè bi mbi bya bi le mbù ñlo ntigə mbii ñghèè waa, n̄yəə n̄i ìkòò ñgha'asə n̄i Nw̄i ghu nlon ànnù ȳii mæ bo le nyu'u ñki nyə a boontə tsi'ì wa ajàn ȳii mæ baangel bya bi le n̄swon aà.

Ajàŋ yïi mə bi le ntswě ikum Yesu aà

21 Njwí i tsyà mə ji nifwaa, a ajàŋə mə bi le ŋɛtə yi aa, bi tswé ikũm yi ni Yesu, ikũm wa mə angel wa le mfa mbɔŋ tá bi tswe ni yu a ato'o aà.

22 Nòò à le ŋkù'ù mə tá taà yi bó òdè yi ghìrə annũ nsí'í waa tá bo laa nyoŋə ni nòŋsə Moses, bo lògè Yesu mə tá bo bo kɔ'ɔ ŋghɛɛ a Yerusalem, tá bo ghɛɛ ndì'ì yi a mbô Mmà'àmbi,

23 òyɔŋ ajaŋ mə a le ntswe bi ŋwà'ànə a ni nòŋsə Mmà'àmbi aà, “Mfòò àjèè mángyě ntsim yïi à ni múmbáŋnə aa, bi ntswe ní òlèè yi ní àyàrə ayoo a mbô Mmà'àmbi.”

24 Bo le ŋghèè aa ta i kii mà'à Nwí, “ni bìbugìrəmìkuu bi baa bo bì bítso'ɔ bí kègə bi baà.” I yòŋə ní àjàŋ yïi mə nòŋsə Nwí à le ndì'ì aà.

25 Nù yï mò'ɔ à le ntswe a Yerusalem, ikũm yi i bə Simon, a bə nù yïi mə mìnɲú mi le ntsinə, a kii bo'ɔ ní Nwí. Azwí Nwí a tswé ghu nu, a yu'utè ní noò yïi mə Nwĩŋgòŋ à ka yï lə'ətə mintii mi baIsrael aà.

26 Le boŋ Azwí Nwí a lèè ndì'ì ghu mbo mə à ka yï yə Ayo'ò Nwí Mmà'àmbi wa i bɔŋ kwo.

27 Azwí Nwí a le tintə yi mə tá à zi a ndàmà'anwí maa njwi mə bi le nzí ni mu wa aà. Ta bì Yesu ní òdè yï bi zì mē ni ghu a nlwensə nòŋsə aa

28 a ŋèè yi ntugitə a mbo yu, ògha'asə Nwí òswɔŋ mə,

29 “Mmà'àmbi, mà'àtə tá àbù'ú yò tá à ghɛɛ ní m̀bɔɔnə

nyòŋə ni nìghàa nò;

³⁰ òlɔŋ mə mi'ì ma mi yè mə ànnũ nyweensə bè,

³¹ yǐ mə ò tàŋtə mə òləə a nsi mi'ì bè bìtsimə
aà,

³² a bə òkà'à a ŋka ndì'ì mánjǐ ghò a mbo bè bi
itoo dân,

i zǐ ni nìgha'a a mbo bə bo baIsrael aà.”

³³ Taà yǐ bə òndè yǐ bi le nyerə nlon annù yǐ mə
bi le nswon mbi'ì ŋgaà yǐ aà.

³⁴ Simon a tìgə ònɔŋ mbɔɔnə a nu bo nswon a
mbo Mary, ndè yǐ, mə,

“Mu ghulá à ka yǐ ghìrè tá bè bì ghà'atə wo, i ki
ŋentə bì ghà'atə a ala'a baIsrael.

A ka yǐ bə alənsə yǐ mə bè ka yǐ tìgə ŋghàa nlon
ŋgaà yǐ, i tuu nì ànnũ yǐ,

³⁵ tá munwi òtsò tá à ki nso ntìi ghò.

Tá ònnù jǐ mə bè bì ghà'atə mòntə a mǐntii bo
aa, tá bì ghìrə tá ì fɛ'ɛ nlaa.”

³⁶ Ŋgàŋtoò Nwǐ yǐ mǎŋgyè yǐ mò'ɔ à le ntswe
ghu, ìkũm yi i bə Anna, a bə mu Fanuel, yǐ mə
à le nłə a ŋgwè'ɛ Asher aà. A ti bə aa bon à
lwèn mə. A le nyɔ'ɔ ntswe bə òdoò yǐ tsi'ì ìlòò ji
sàmbaa a kwò.

³⁷ A tìgə òtswe tsǒ òkwi'ì mǎŋgyè i ìlòò
mìghum mi nifwaa òtsò ji nìkwà. Kaa à le ki'ì nǐi
ndàmà'anwǐ mǐmà'atə, ŋgha'asə nì Nwǐ, òsi'isə
nì ìbìnnũ yi ti ji, ntsà'atə nì Nwǐ a nǐtugə bo bì a
sǐ'inə.

³⁸ A le ŋki nzi tsi'ì maa bàŋtə noò, mǐfa mbi'ikə
a mbo Nwǐ, ŋghaa nlon ŋgaà mu wà, a mbo bè
bìtsim bìi mə bi le si be ni mə tá Nwǐŋgòŋ à tsu'u
atu Yerusalem aà.

39 Nòò yïi mæ bo le nghìrə innù tsìm n̄yɔŋə ni nòŋsə Mmà'ambi aa, bo le mbù mbii fu a Galilea, nghɛɛ a n̄ikurə bo a Nazareth.

40 Mu wa à le ntigə ɲkwe, n̄tswe ni m̄it̄i, ɲki n̄luu ni m̄itsyè; ìbòn̄ Nwī ì tswê ghu n̄u.

41 Taà yï bô ndè yï le si kɔ'ɔ ni a Yerusalem a atû àlòò a atû àlòò a noò ìkòò Passa.

42 Nòò yï à le mbə ìlòò n̄ighûm n̄tsò baa aa, bi logè yi bo bo kɔ'ɔ nghèè ghu tsi'ï ajàn̄ yï bi le si ghìrə aà.

43 Bo m̄ansə mæ ìkòò wa ɲka ɲkwɛɛ, mu wa, là'à Yesu, a benè n̄tswe a n̄j̄im a Yerusalem, kaa taà yï bô ndè yï wa'à z̄i.

44 Là bo le si wa'atə ni mæ à tswe a tit̄i bə b̄ii mæ bo bo le si zinə aà, ntigə nghɛɛ, ntəə nitəə ni jwi yï m̄fùùrə; n̄lɔɔ yi a mbɛɛ ìkà'á jyaa bo bi ɲḡãŋgwè'ɛ jyaa.

45 Bo lòò m̄ə yi kaa wa'à yə, mbu mb̄i fu a Yerusalem a n̄lòò yi ghu.

46 N̄jwī ì t̄i m̄ə t̄i tsyà ji tarə, bi yê yi a ndâmà'anwī a tswê a tit̄i b̄id̄i'ì bi ìnnù, n̄yu'utə n̄i ànnù yï mæ bo le si swɔŋ aa, ɲk̄ii mbetə n̄i ìbetə a mbo bo.

47 Bè b̄itsim b̄ii mæ bi le nyu'u ànnù yï mæ à le si ghàà aa, bi le nyerə n̄lɔŋ m̄itsyè m̄ii mæ à le n̄tswe ni mu aa, bo bi ìkwi'i j̄ii à le si fa aà.

48 Nòò yï mæ bi le nyə yi aa, ànnù le n̄tsyà waa, ndè yï a swɔŋ ghu mbo mæ, “Mú ghà, ò ghìrə ni b̄i'ï l̄alà aa a ya le? Ye ajàn̄ mæ ò fa ɲgi'ï a mbo b̄i'ï taà ghò, b̄i'ï ghaà n̄lɔɔ n̄i ghô aà.”

49 A kwi'i a mbo bo mæ, “N̄i ghìrə ɲghaa n̄lɔɔ n̄i gha aa a ya le? N̄i s̄i zi mæ a ku'unə a mbo mè

mə tâ mə tswe a nda Taà ghà aa ε?”

⁵⁰ Lâ, kaa bo le ηwa'ă nji'î ànnù yîi mə à le si swonə a mbo bo aa nanşə n̄zi.

⁵¹ A le nlò nyonə waa bo bo sigə ηghèè fu a Nazareth. A tigə nyu'unə n̄i waa. Ndè yî à le nanşə nləə innù ma jû tsi'î tsim a mûm n̄tīi yu.

⁵² Yesu à le ntigə ηkwe ni m̄tsyè bo bi àj̄iηə nû, Nw̄iηḡon bo bi b̄è k̄on̄è ni yi.

3

Ajàη mə J̄on N̄gàηm̄urə b̄è a ηk̄i à le si swonə annù Nw̄i aà

(Mt. 3.1-12; Mk. 1.1-8; Jn. 1.19-28)

¹ A le mbə n̄i ìlòò j̄īi mə i le nywe'e n̄iηh̄um n̄tsò n̄taà a noò ȳīi mə Tiberias à le mbə Kaisa aa, Pontius Pilate a b̄ə Gumnaa a Yudea, Herod a sa'à n̄i Galilea, mumaà yi Philip a sa'à n̄i Ituria, ni Trachonitis Lysanias a sa'à n̄i Abilene,

² Annas bo Kaifas b̄è ηḡáηm̄à'a Nw̄i j̄īi wè; n̄iηh̄àà ni Nw̄i ni le nz̄i a mbo J̄on mu Zecharias a nta'a miwèè miwèè,

³ a tigə ηkarə ibu'ù itoò tsim j̄īi i le ntswe a Jordan aa, n̄swonə ni mə tâ b̄è b̄əηk̄ə m̄int̄īi myaa, ηkwerə ηk̄i tâ bi li'inə ifansənnù jyaa.

⁴ A le si gh̄irè ma laà a b̄ə aa aj̄àη ȳīi mə bi ηwa'anə a mûm àηwà'ànə ηḡàηntoò Nw̄i Yesiah aa mə,

“N̄j̄īi ηù i t̄on̄nə ni a nta'a miwèè miwèè n̄swonə ni mə,

‘N̄i nanşə a m̄án̄j̄i Mmà'àmbi,

n̄nanşə iyaà ji tâ ì tsinə,

⁵ Nw̄i à ka tsirə idigə miborə ì tsim,

i kii sigisə mɪnta'a mĩ wè bo bì mĩ kègə
mìtsim,
i ghìrə tâ ìdìgè jĩ ñòrikě tsim tâ ì tsinə.

I lwensə mibirə mìtsim tâ mânjĩ à laanə.

⁶ Tâ mu ñũ ntsim tâ à yə ajàn mə Nwĩ a yweense
bê aà.' "

⁷ Nnòò bê yĩ ghà'atè i le si zĩ a Jordan mə tâ
Jon à murə waa a ñkì. A swon a mbo bo mə, "Bù
bɔɔ bi nô, a ghuu aa a wà'àsə wò mə tâ nì khə
alwintɔŋə Nwĩ yĩ mə a zĩ aa ε?

⁸ Tâ nì ka ñkoonə mĩntà mĩi mə mi dì'i mə nì
bèŋkə mē mĩnti muu mma'atə ibi ghuu. Ntsuu
i ki swonə ni mə, "Taà yĩ'i à ni aa Abraham'. Mè
swon a mbo bù mə Nwĩ à zĩ àjàn mə mbə yu
bèŋkə ñgò'ò jũ i tigè mbə bɔɔ bi Abraham.

⁹ Tsi'i tsìtsɔŋ wa bi nòŋsə mē ñjàà ñlɔɔ nĩ ñwá
itĩ ghu tsi'i mĩŋgàn! Itĩ tsim jii mə kaa i si mĩntà
mĩ sigìnə koonə aa, bi ka wá mmà'a a mɔ'ɔ tâ ì
khi."

¹⁰ Nnòò bê wa i betè yi mə, "Bĩ'i ka tigè ghìrè
aa mə akə aa ε?"

¹¹ A kwi'i a mbo bo mə, "Nù yĩi mə à tswe ni
ìtsè'è ji baa aa, tâ à fa yĩ mɔ'ɔ a mbo ñù yĩi mə
kaa à sì nĩ yi tswé aà. Nù yĩi à ki ntswe ni miji
aa, tâ à ka nyatə a mbo bè."

¹² Ngǎŋkwerə tax i le ñkì nzi mə bì murə waa a
ñkì, m̀betə yi mə, "Ndì'innù, bĩ'i ghìrə yĩ'i ñgaa
mə akə le?"

¹³ A kwi'i a mbo bo mə, "Nì ka ñkwerə tsi'i
àyoo yĩi nì tswe nĩ ñkwèrə aa, ǹtsuu ki kwèrə i
tsyà."

14 Bìsogyè le ñki mbetø yi mø, “Ñgaà yĩ'ĩ ì bø la aa ε? Bĩ'ĩ ka ghìrø mø akø aa ε?”

A kwi'i a mbo bo mø, “Nì tsuu njoo bê ni fìkòrø i ki twεε kwεrø. Ntsuu ìbanñennù a atu bè ki tswεε, i kwεrø nì njoo jyaa, ñki mbeentø mø ñkabø yĩi mø bi tu ghuu ghu aa ì kù'ùnê.”

15 Ajàn mø bè bya bi le si wa'atø mø ànnù yĩ wè yĩ mɔ'ɔ a ka fè'è aa, bo bitsim le si tigø mbetø nì ìbetø ñloñ ñгаа Jøn mø à laà mbø yu mbø Ayo'ò Nwĩ wa aa ε?

16 Jøn a fá àkwi'i a mbo bo bitsim mø, “Mè murø ghuu aa a ñki, lá nù yĩ mɔ'ɔ à tswe ghu yĩi mø a yòñø a njim mø, à kò'ònø ntsyà gha, kaa mè t'è ki'ì kù'ùnè mø mbø mè fèè mìnkìrè mi ntâm mi bê. A ka yĩ ki murø ghuu aa a mùm Azwĩ bo bi a mum mɔ'ɔ.

17 Ayoo nsøgø misàn a tswe ghu abo, à ka sөгø mäsàn mya i tii ntsà'a tsim fi'isø i tigø ghotø misàn mya a mùm àta yu, i banñø too ntsà'à jya a ni mɔ'ɔ yĩi mø i khi kaa wa'à mèmè aà.”

18 Ma mùu ajàn Jøn à le si di'itø waa ni bìmânjì bì ghà'àtø ñswonø nì ñtoo yì ñsigìnè ya a mbo bè.

19 Lá, Jøn à le nghàantø Herod yĩi à le mbø Gúmnaà aa nloñ mø à le ñkwεrø Herodias, ñgwê ñdìm yĩ, ñki nghìrø innù jì bi jì ghà'àtø jì mɔ'ɔ.

20 Herod a ku'usè mbu nghìrø bê ànnù yì tinsè, ñtswa Jøn mfiì a ndâtsañè.

*Ajàñ yìi mø bi le mmurø Yesu a ñki aà
(Mt. 3.13-17; Mk. 1.9-11)*

21 Nòò yìi mø bi le murø bè bitsim a ñki aa, Yesu à le ñki nzi bi murø yi a ñki. Bi mùrø mè yi a kâ ñtsa'atø Nwĩ, àbùrø a ña'anè.

22 Azwĩ Nwĩ a lô a aburə nsigə ntəə ghu atu mbə tsõ bugirəmikuù. Njĩ i lô a aburə nghaa nswonj mə, “O ni mú ghà yĩ mbàñnè yĩi mə mə kòñə aà, mə nanjə ndoritə nlonjə ghô.”

Nkàñətsə Kristo

(Mt. 1.1-17)

23 Yesu à le ŋka nloginə ifà'à yi aa bonj à bə mə ìlòò mighum mi ntarè, bə wa'atè ni mə à ni mu Joseph yĩi mə

à le mbə mu Heli.

24 A bə mu Matthat,

a bə mu Levi, a bə yĩ Melchi,

mbə yĩ Janni, mbə yĩ Joseph.

25 A kĩ mbə yĩ Mattias, a bə yĩ Amos,

mbə yĩ Nahum, yĩ à le mbə mu Esli,

mbə yĩ Naggai,

26 a bə mu Maaf,

a bə mu Mattathias, mbə mu Semein,

mbə yĩ Josech, mbə yĩ Joda,

27 a bə mu Joanan, mbə yĩ Rhesa

ŋki mbə mu Zerubabel, mbə mu shealtiel,

mbə mu Neri,

28 mbə yĩ Melchi,

mbə yĩ Addi, mbə yĩ Cosan,

mbə yĩ Elmadam, mbə yĩ Er,

29 mbə yĩ Joshua, mbə yĩ Eliezer,

mbə mu Jorim, mbə mu Matthat

mbə mu Levi,

30 a bə yĩ Simeon,

mu Yuda, mu Joseph,

mu Jonam, mu Eliakim,

31 a bə mu Melea, a bə yĩ Menna,

a bə yî Mattatha, mbə mu Nathan,
 mbə mu David
³² a bə mu Jesse,
 mbə mu Obed, mbə mu Boas,
 mbə mu Sala, mbə mu Nahshon
³³ mbə mu Amminadab, mbə mu Admin, mbə
 yî Arni,
 mbə yî Hezron, mbə mu Perez,
 mbə mu Yuda
³⁴ mbə mu Yakob,
 mbə mu Isaac, mbə mu Abraham,
 mbə mu Terah, mbə yî Naho,
³⁵ a bə mu Serug, mbə mu Reu,
 mbə mu Peleg, mbə mu Eber,
 ŋki mbə mu shela,
³⁶ mbə mu Cainan,
 mbə mu Arfaxad, mbə mu Shem,
 mbə mu Noah, mbə mu Lamech,
³⁷ a bə mu Methuselah, mbə mu Enoch,
 mbə mu Jard, mbə mu Mahalaleel,
 mbə mu Cainan,
³⁸ a bə mu Enos,
 mbə mu Seth, mbə mu Adam,
 Mbə mu Nwĩ.

4

*Ajàŋ yîi mə Devil à lɛ ŋkwà'ànə Yesu aà
 (Mt. 1.1-11; Mk. 1.12-13)*

¹ Yesu a lô wa ŋkĩ Jordan, Azwĩ Nwĩ a luu ghu nu, nlogə yi ntsyasə a nta'a miwèè miwèè

² a tswê ghu mitugə mi njwi mighum mi ñkwà, Devil a kwà'ànə yi. A ni ñdùu njwi mà jû, kaa à

le ηwa'ă ayoò tsu jî; ñjwi jya miğhum mi nikwà kà maa ntsya, ñjî i yanè yî.

³ Devil a swon ghu mbo mə, “Mbə ò bə Mu Nwĩ, ò swon a mbô ñgò'ò yû mə tâ ì bəñ ntigə abaà.”

⁴ Yesu a kwi'i ghu mbo mə, “Bi ηwa'anə a mûm àñwà'ànə Nwĩ mə, 'kaa ηù à si ntì tswè nlon aa tsi'i àbaa yuyu bə.' ”

⁵ Devil a bû ñlogə yi ηkò'ò ηghε ni ghu a ndəñ, ndi'i itoò tsim jii mə bífò bi mbi bù sa'a aa ghu mbo tsi'i ni mú ñtsirè nòò,

⁶ ñswon ghu mbo mə, “Mè ka fa ada'a a mbo wò mə tâ ò ka mbu'utə itoo mà jû tsi'i tsim tâ ì ki ηka ηgha'asə nî ghô; ñlon mə bi fà mə itoo mà jû tsi'i tsim a mbo mə, mə tswé ni mîdà'à a mfa a mbo ηù yii mə mè kəñə aà.

⁷ Tsîtsəñ, m̀bə ò bii mə ò ka mii gha, bon mə ka fa itoo mà jû tâ ò tigə mbu'utə.”

⁸ Yesu a kwi'i ghu mbo mə, “Bi ηwa'anə a mûm àñwà'ànə Nwĩ mə, 'Ka mii tsi'i Mmà'àmbi Nwĩngəñ ghò, ñkii ηka mfa'a tsi'i ghu mbo yuyu.' ”

⁹ Devil a bû ñlogə Yesu ηghε ni ghu a Yerusalem, nte'ε yi wa atu nîdòò ni ndâmà'anwĩ, ñswon ghu mbo mə, “Mbə ò bə Mu Nwĩ, ò tso'onè ñlo fàa atu nda nnàñə a nsyê;

¹⁰ ñlon mə bi ηwa'anə a mûm àñwà'ànə Nwĩ mə, 'Nwĩ à ka swon a mbo baangel bi nlonə gho mə tâ bi ka mbe nî ghô,'

¹¹ ñki mbu nswon mə,

'Bo ka tigə ηεε gho i tugitə a mbo bo a ndəŋ mbì'ì ò tumè àkòrê yo a nî ñgò'ò.' "

¹² Yesu a kwi'i ghu mbo mə, "Àŋwà'ànè Nwí a swon mə, 'Tsùu a Mmà'àmbi Nwìŋgòŋ ghò kwà'ànè.' "

¹³ Nòò yìi mə Devil à le mànşə a ŋkwà'ànə Yesu aa, à le mmà'àtè yi ŋghεε yi, nywe'e a noò yìi mə à le mbù ntswe nî àbwarə yì dāŋ aà.

Ajàŋ yìi mə Yesu à le nlògìŋə afà'á yi a Galilea aà

(Mt. 4.12-17; Mk. 1.14-15)

¹⁴ Yesu a mà'àtè m̀bu mbì fu a Galilea, nluu ni màdà'à mi Azwí Nwí. Nğàn ñlon ŋгаа yì i ghεè nî ìdìgə tsim jii mə i le ŋkarisə Galilea aà.

¹⁵ Yesu a ghεè nî mbìi ñtigə ndi'i nî ànnù Nwí a ndāŋghòtə baYuda, bè bitsim bi gha'asè ñii.

Ajàŋ yìi mə bi le ntuu Yesu a Nazareth aà

(Mt. 13.53-58; Mk. 6.1-6)

¹⁶ Yesu a ghεè a Nazareth a adigə yìi mə à le ŋkwe ghu aà; à ghεè mē aa ŋkuu a ndāghòtə a ajàŋ yìi mə à le si gha'asə ŋghirə a njwìŋgòŋ aà, m̀biinə ntəə a ndəŋ a ntwon ñìghàà ni Nwí,

¹⁷ bi fà àŋwà'ànə ŋgàŋntoò Nwí Yesaiah ghu mbo, a ŋa'à àŋwà'ànə ya, nyə adigə ya yìi mə bi le ŋwà'ànə ghu mə,

¹⁸ "Azwí Mmà'àmbi a tswe a nu mə, ñlon mə à tsò'ò gha mə mē mē ka nswon ntoo yì ñsigìŋə a mbô ñgàŋəfum.

A tòò gha mə tâ mē ke'εnə a mbo ñgàŋətsan mə bi ka fi'isə waa,

i kii swonə a mbo bîfè'ənè mə tâ bì ka nyə idigə. Bè bii mə bi ni'i nî waa laa bi ka kentə a ni'i bo,
 19 i kii kè'ènè a mbo bè mə nòò yîi mə Mmà'àmbi
 à ka ghîrə ìbòn a nu bo aà à kù'ù mē.”

20 A mən̄sè mē aa, ηkusə àηwà'ànè ya mfa fu a mbo ηgàηàfà'à òdāηghotə wâ, òtigə ntswe a n̄syê. Mi'i mi bē bîtsim wa nda mi bəηkə òtigə n̄lii n̄ii.

21 A lògìnè òtigə nswon a mbo bo mə, “Sii, ànnù yîi mə bi ηwa'anə fàa adigə aηwà'ànè aa, a fè'è mē mboontə n̄i yu'ù.”

22 Bè bitsim bi le si tigə nswon innù jî sigìnè òlɔη ηgàà yî. N̄kii yerə ni mighàà mi mbɔɔnə m̄ii mə le si fè'è ghu ntsù aà; òtigə nswon ni mə, “A s̄i tsi'î mu Joseph wa à ghuà bə aa ε?”

23 Yesu a swon a mbo bo mə, “ Mè zi mə n̄i ka swon nighàà n̄i n̄ānaa nuà a mbo mē, ‘Dokta, tsu'u ìb̄in̄ù ghô; i ghèè n̄i m̄b̄ii swon mə tâ mē k̄i ηghîrə innù jî ȳeyerə j̄ii mə n̄i k̄i yu'u mə mē k̄i ghîrə a Kapernaum aa, fàa n̄ikurə bù.’ ”

24 Yesu a ghèè n̄i m̄b̄ii òswon mə, “Tsi'î annù n̄iηkòn, mē swon a mbo bù mə kaa bi si ηgàηntoo a ala'a bo bii.

25 La mē swon tsi'î ànnù n̄iηkòn a mbo bù mə, b̄ikw̄i'î bi bāηgyè b̄i ghà'atè bi le ntswe a ala'a Israel wa noò Elijah, mə Nw̄i a le ntsetə aburə atu ìlòò ji tarə ni b̄isàn bi nto'o, kaa mbèη wa'à loo, m̄ikwenè yî n̄t̄t̄i a kuu wa ala'à.

26 Kaa Nw̄i à le wa'ă Elijah a mbo ηù dàn too ntsyatə m̄āηgye Zarephath yuyu yîi mə à le ntswe a ala'a Sidon, mbə ηkw̄i'î m̄āηgyè aà.

27 Ngàṅəkìkwen i le ntswe a ala'a Israel ṅha'a wâ noò ṅgàṅntoò Nwĩ Elisha; a kî mme tsi'ĩ Naaman, ṅù baSyria yĩ mə bi le ghùrə akìkwen yi."

28 Bè b̀̀tsim b̀̀i mə bi le ntswe wa ndāṅghòtə aa, bi yù'ù mə annù yĩ mə Yesu à swòṅ aa, òtòṅə waa i naṅsə òlwi,

29 bo b̀̀inè, òtii yi mfe'ε ni ghu wa m̀̀m àla'a bo, òlogə yi ṅkò'ò ṅghεε ni ghu a mbèè nta'a yĩ mə bi le mboə ala'a ya ghu aà, a adigə yĩ mə mbaa i le ntswe ghu aa mə bi b̀̀ṅsə yi ghu.

30 La Yesu a bāṅṅə òtsya a titi bo ṅghεε yi.

*Nù yĩ mò'ò yĩ mə à le ntswe nĩ àzwĩ yĩ b̀̀i aà
(Mk. 1.21-28)*

31 Yesu a ma'atè òsigə ṅghεε a Kapernaum, yĩ mə à ni njò'ò àla'a yĩ mò'ò a Galilea aà. A bə a njwīṅḡòṅ a ghεε ṅka ndi'i nĩ ànnù Nwĩ.

32 Bè yerə a ajāṅ yĩ mə à le si d̀̀i' aà, òlòṅ mə nìghàà ni ni le ntswe ni àdà' à.

33 Nù yĩ mò'ò à le ntswe wa ndāṅghòtə mə à le ntswe nĩ àzwĩ demon yĩ b̀̀i. A yè mē Yesu aa, nyə'ə tsi'ĩ nì òjĩ yĩ òtì, òswòṅ mə,

34 "Ah! M̀̀atè yi'i! Ó tswε aa nĩ àkè bi'inè, a Yesu, mu Nazareth? Ó zi aa a ntá ṅgi'i a nu b̀̀i' aa ε? Wa m̀̀ zi ṅù yĩ mə ò ni ghu aà. Ó bə aa Yu wa yĩ mə à Laa m̀̀ṅsə, òlò a mbo Nwĩ aà."

35 La Yesu a wenè yi nswòṅ mə, "Kutə ntsú ghò, f̀̀'è ghu nù!" Azwĩ yĩ bi ya a ma' à ṅù wa a nsyε a titi bo, m̀̀fe'ε ghu nù, la kaa wa' à yi bāṅṅə òləənsə.

36 Bè b̀̀tsim b̀̀i bi le ntswe wa nda aa, bi yerə òtigə nswòṅə bo ni bo mə, "Aa ajāṅə mbuu

nighàa akə a yuà aa ε? Nlon̄ mə à wenə izwĩ jĩ bi nì àdà'à bo bì m̀t̀t̀t̀ i fε'èkè.”

³⁷ Ngàn yĩ ì lε nghèè a idigə tsim maa mbù'ù àlà'à.

Ajàn̄ yĩ mə Yesu à lε nghùrə bê bĩ ghà'àtə àà (Mt. 8.14-17; Mk. 1.29-34)

³⁸ Yesu a ma'atə ñdânghòtə ya nghèè ñkuu a nda Simon. Maa noò n̄nsə Simon a tswé nì fibà yĩ ñt̀t̀. Bì twon̄è yi mə tâ à zi ñkwetə yi.

³⁹ Yesu a zĩ ñtəə wa mbèè ñkùu m̄ngyè wa, ñwenə fibà wa nswon̄ mə tâ à ma'atə yi. Á swon̄ m̄ ti m̄nsə aa fibà wa a ma'atə m̄ngyè wa a burè m̀b̀t̀n̄è ntigə n̄l̄c̄ m̄j̄i fa a mbo bo.

⁴⁰ Nòò à kà m̄ aa ntso, b̄è b̄tsim̄ b̄īi mə bì lε ntswe nì ñḡan̄m̄ighòò, j̄īi mə i lε tswe nì m̄ighòò tsi'ĩ ñb̄en̄ ñb̄en̄ aa, bì logè ñzi nì ju a mbo Yesu; a n̄nsə m̀b̄o mi a atu bo yĩ mò'ò yĩ mò'ò, ñghurə waa.

⁴¹ Izwĩ jĩ bi i lε ñki mfε'ε a ato'o b̄ī ghà'àtə, ñyè'ənə mə, “O laa mbə Mu Nwĩ!” Lâ Yesu a wenə waa kaa wa'à mà'àtə mə tâ bo ghaa nlon̄ mə izwĩ jya i lε nzi mə Yesu à laa mbə Ayo'ò Nwĩ wâ.

Ajàn̄ mə Yesu à lε s̄i d̄i'ĩ annù a ndânghòtə àà (Mk. 1.35-39)

⁴² Abèè a kà m̄ aa mfu'u Yesu a ma'atə m̄m̄ àlà'a ya nghèè a adigə yĩ kaa b̄è lε ñwa'à ghu tswé. B̄è bya bì tigè ñl̄c̄ n̄īi, ñghεε nyə adigə yĩ mə à lε ntswe ghu aa, kaa wa'à bù mbii mə à ma'atə waa.

⁴³ La Yesu a swon̄ a mbo bo mə, “Mè tswe nì ñka nsèènsə ntoo yĩ ñsiḡn̄è ñlon̄ə annù nifò Nwĩ

ya a mikurə mi mɔ'ò; ñlon mə à nî ñji'î ànnù yîi mə bi le ntoo gha fàa mbi ghu aà.”

⁴⁴ Maa ajàn a tigè ñghɛɛ ntigə nswonə nî ànnù Nwî a mûm ndanğhòtə jîi i le ntswe a Yudea aà.

5

Ajàn yîi Yesu à le ntwon Ngǎñyagênnù ji ji ntsyambü aà

(Mt. 4.18-22; Mk. 1.16-20)

¹ Yesu à le ntəə a mbèɛ àtsùmə nta'a a Gennesaret, bə tinè ñzi ghu mbèɛ a nyu'u nìghàà nî Nwî.

² A yê ìkanu'u ji baa i tswe wa aghəñə ñkì jîi mə ñgǎñnlêmbwè jîi i le ntswe nî juu aa, i le mmà'atè mfe'ɛ ñghèè a nsì'i mbunjyá jyaa.

³ Yesu a kuu wa mûm àkanu'u ya yi mɔ'ɔ yîi mə a le mbə yî Simon aa, ñswon ghu mbo mə tâ à tintə nlo nî yu wa aghəñə ñkì ñkuntə nî yu. Yesu a tigè ntswe wa mûm àkanu'u ntigə ndi'î nî bə bya ghu.

⁴ A màñsə mē a ndi'î waa laa, ñswon a mbo Simom mə, “Ghèntə a adigə yî tsòtè mma'a mbunjya yo ya ghu tă ko mbwè.”

⁵ Simon a kwi'î ghu mbo mə, “Masa, bi'î ghirə nzwi nú yî'î nítugə kaa tsi'î ñkô àyoò! Lá mbə yîi mə â swon wô aa, mē ka mà'a mbunjya yâ.”

⁶ Bo mà'à mə mbunjya ya maa noò aa, mbwè mî ghà'atè mi kwo ghu, mbunjyá jyaa jya i tigè ñlɔɔ nàà nteènəkə.

⁷ Bo tigè ntwon ñgǎñakòrê jyaa jîi mə i le ntswe nî àkanu'u jî mɔ'ɔ jyaa mə i zi ñkwetə

waa. Bo zî bo bo lwensè àkànu'u jya ji baa i luu, ntigə nɔɔ ni bê ñsigə ŋkoŋə a múm ñkî.

⁸ Simon Peta, à yè mē ma la, ŋkenə a nsi Yesu ñswon mə, “Lò gho a mbèè mè ñbâ Mmà'àmbî ñlon mə mè ni ñù ñghìrə ñnnù jî bî.”

⁹ A le nswon laa nlon mə annŭ kòntsù a le ntswa yi bo bì bè bî mɔ'ɔ bya bii mə bo bo le ntswe aa, ñlon ndùu mbwè mya mii mə bo le ŋko aà.

¹⁰ Ma yû a le ŋki mbə annŭ kòntsù a mbo Jon ni Jems, ñgǎŋakòrè Simon ji mɔ'ɔ, bii mə bi le mbə bɔɔ bi Zebedee aà. Yesu a swon a mbo Simon mə, “Tsùu ki bɔ'ɔ bê; ñloginə tsítsòn, ò ka tigə koo aa bè.”

¹¹ Bo le nswun ikànu'u jyaa jya mfè'èsə a nta'a mmà'atə njòè tsim ñtigə nyonə ñi Yesu.

*Ajàŋ yii mə Yesu à le ghùrə ñù àkikwen aà
(Mt. 8.1-4; Mk. 1.40-45)*

¹² Yesu à kà mē aa ŋghɛɛ wa njò'ò àla'a ya yî mɔ'ɔ, ñù mɔ'ɔ a zî, yii mə nû yî i le nluu ñi àkikwen aà. A yè mē Yesu aa, ñwò ghu nsi à kùu kuu. Mbu'u mbo ghu mbo nswon mə, “Mmà'àmbî, ò bə kòŋ bon, ò ghìrə nû yà i làà.”

¹³ Yesu a nàsè àbô yi mmɔɔntə yi ghu, ñswon ghu mbo mə, “Mè kòŋê; tâ nû yò i laa.” Akikwen ya a le ŋki mburə ŋghensə ñsigə ghu nû.

¹⁴ Yesu a wa'àsè yi mə tâ tsuu a mbo ñù lõ swonə; lâ mbanə nswon ghu mbo mə, “Ghèè ndi'i ibiinnù gho a mbo ŋgànma'anwî. Mfa ayoo mmà'a Nwî yii mə Moses à le nlèè aa tă di'i a mbo bè mə nû yò i làà mē.”

15 Ka mæ Yesu à le nswon ma mùu ajàṅ aa, ṅgàn ya ì le bàṅṅè m̀bu sèèṅ sèèṅ. Nnòò bê ì le si tigə nzi a nyu'utô ànnù ỳi mæ à le si d̀i'ì aa, bo bì mæ tâ à ghurə m̀ghòò myaa.

16 Lâ Yesu a ma'atè waa ṅghεε a nta'a miwèè miwèè a ntsà'atə Nwĩ ghu.

*Ajàṅ mæ Yesu à le ṅghurə mbwenkə àà
(Mt. 9.1-8; Mk. 2.1-12)*

17 A bè mæ a njwi ỳi mò'ɔ, Yesu a kâ òndi'ì annù Nwĩ, baPharisai bo bì ṅgãṅndi'ì b̀nòṅsè b̀i mæ bi le nló a mikurə m̀ tsim a Galilea ni Yudea, bo bì Yerusalem aa, bi tswê ghù. Yesu à le nluu ni màdà' à mi Mmà'àmbi a ṅghurə m̀ghòò ghu.

18 Bì tì mæ ti yə bè bì mò'ɔ bi zì, m̀be'e ṅù ỳi mò'ɔ ỳi mæ à le mbwenkə aa ni f̀kùù. Bo le si lòò m̀anjì ỳi mæ mbə bo tsyâ ghu nte'ε ṅù ǹghòò wa a nsi Yesu.

19 Mbə ỳi mæ ònòò bê ì le ntswe nluu idigə, kaa m̀anjì ỳi mæ mbə bo tsyâ ghu a wa'à bə aa, bo le ṅkɔ'ɔ a atu nda, ṅsaa nìkàn, òtsurisə f̀kuu fya nsigisə nte'ε ṅù ǹghòò wa a nsi Yesu.

20 Yesu à yè mæ ajàṅə ab̀iintii ỳi mæ bè bya le ntswe ni yu aa, nswon mæ, “Ǹumbãṅṅè, wa bi l̀i'ìnə mæ ifansə innù jò.”

21 ṅgãṅndi'ì b̀nòṅsè bo bì baFarisai bo l̀gìnə òtigə mbetə mæ, “Ghuù ṅù mæ a ghàa m̀ghàa m̀bəgìtə nì Nwĩ ghu aa à ni wò aa ε? Ǹù tsù à tswe ghu mæ mbə a l̀i'ìnə ibi bê òtsyatə Nwĩ aa ε?”

22 Yesu a zì ònnù j̀i mæ bo le si betə nì waa bo ni bo aa, ṅkwì'ì a mbo bo mæ, “Nì betə ibetə j̀ù a mùm òtìi bù aa a ya?”

23 A laà ònyanşə aa a nswonj mə, 'Bi li'inə ifansənnù jo,' kə a nswonj mə, 'Bìinə òka ntəə aa ε?'

24 Lâ mè ka ghìrə tâ nì zi mə Mu Nù a tswè nì àdà'à fàa atu nsye a nli'inə ifansənnù bə." A ghàà mē laà ntigə nswonj a mbo mbwènkə wa mə, "Mè swòn a mbo wò, bìinə, m̀be'e fikuù fo fya nghèè gho a nda wò."

25 Mbwènkə wa a kî m̀burə m̀biinə a nsi bo, m̀be'e fikuù fya mə à ghìrə nnònj ghu aa, ntigə nghèè nì a nda yu, ngha'asə nî Nwî.

26 Annù kontsù a kô waa bitsimè. Bo tigè ògha'asə nî Nwî, nìb'ò ni tswâ waa, bo tigè òswonjə ni mə, "Bì'i yə ònnù jì swèrə òswerə sî."

*Ajànj yìi mə Yesu à lɛ ntwonjə Levi àà
(Mt. 9.9-13; Mk. 2.13-17)*

27 Ma yù ànnù a tsyà mē a kâ m̀fɛ'ɛ nyə òjù òkwèrə bitax yìi mə òkùm yi i lɛ mbə Levi aa, a tswè a nda òkwèrə bitax. Yesu a swonj ghu mbo mə, "Zì òka nyònjə nàà."

28 A bìinè m̀ma'atə njoò tsim, òka yonjə nìi.

29 Levi a ghèè òghìrə adìna yì wè a nda yu a mbo Yesu. Ngǎ̀ngkwèrə bitax bì ghà'atə ni bə bi m'ò bì lɛ òkì nzi ghu bo bo tswè a atu atətə òjì.

30 BaFarisai bo bì ngǎ̀ndi'i nònjə a bo logìnə òka nnurəkə nlonj ngǎ̀nyəgənnù Yesu, òswonjə ni mə, "A ghìrə àkə mə tâ ò ka òjì òkii nno bu bì ngǎ̀ngkwèrə bitax bo bì ngǎ̀ngghìrə ònnù jì bi aa ε?"

31 Yesu a kwi'i a mbo bo mə, "Bè bìi mə bi tswè bitìi aa, kaa bì si docta ləə, a docta aa a lòò tsi'i bə bìi mə bi ghòò aà.

32 Kaa mè sî zi aa a ntwon bè bîi mē ìnnù jyaa i tsinē aà, mè bàṅnē nzî aa a ntwon ṅgāṅghirē ìnnù jî bi mē tâ bo bēṅkē mîntîi myaa.”

Abetè ñlonḡ annũ nsi'isē ìbìñnu ti jî

(Mt. 9.14-17; Mk. 2.18-22)

33 BaFarisai bya bi swonḡ ghu mbo mē, “ṅgāṅyēgēñnù Jɔn i gha'a si'isē mibìi mi nũ myaa ti jî ṅkîi ntsa'atē nî Nwî. ṅgāṅyēgēñnù baFarisai i kîi ṅghirē malâ, lâ i jo i bāṅnē ñji ṅkîi nno.”

34 Yesu a kwi'i a mbo bo mē, “Mbē ò ghirē bè bîi mē bi zi a adigē niyo'ɔ aa bi si'i nē ñjî wa noò mē ndoo mûṅgen wa à tswe a titîi bo aa ε?”

35 Nòò a zî mē bi ka lōgē ndoo mûṅgen wa lò'òsè tâ bo tigē nsi'isē ni mibìi mi nũ myaa ti jî maà noò.”

36 A le ṅghèè nî mēbîi ṅki nswonḡ nighàà nî nānaa a mbo bo: “Kaa ṅù à si asà'a àtsè'è nî àtsè'è yî fii sàtē ṅkεε nî yî lwèn ghu; à bē ghirē maa ajāṅ bonḡ à sàtē àtsè'è yî fii ya, kaa àsa'a àtsè'è yî fii ya bo bî yî lwèn ya kaa wa'à bōòntē.

37 Kaa ṅù a wa'à nî mîlù'ù mî fii kîi nlogē nninḡ ni ṅgùù mîlù'ù yî ñlwenè; à bē ghirē ma la bonḡ mîlù'ù mî fii mya ka bwî ṅgùù ya, i saa, le bonḡ mi kî mē ñta ṅgî'i nî ṅgùù yâ.

38 Bi bàṅnē ñninḡ ni mîlù'ù mî fii laa a nî ṅgùù mîlù'ù yî mfiî.

39 Annù yî mo'ɔ a kî mbē mē Kaa ṅù yîi mē à no mîlù'ù mî lwènè aa, kaa à si mîlù'ù mî fii bù ñlɔɔ; nlonḡ mē a nswonḡ ni mē, ‘Mî lwèn mya mi bonḡ.’ ”

6

*Ajàn yïi mæ bi le mbetə Yesu nî àbetə ñlon
njwîngòŋ aà*

(Mt. 12.1-8; Mk. 2.23-28)

¹ A le mbə a njwîngòŋ baYuda, Yesu bo bì ñgǎnyegənnù ji kâ ñtsya a múm ñsòò misàŋ, ñgǎnyegənnù ji ì kyâ ñì misàŋ mya mi mɔ'ɔ, nnwùgè ñkurə.

² BaFarisai bì mɔ'ɔ bi betə waa mæ, “Ñì ghìrə annù yïi mæ ñòŋsè à sì bii mæ bì ka ñghìrə a njwîngòŋ aa a ya?”

³ Yesu a kwi'i a mbo bo mæ, “Ñì leè ñwa'ǎ annù ya mæ Mfò David a le ñghìrə a noò yïi mæ ñjì ì le nyanə yi bo bì bè bii mæ bo bo le ntswe aa twon aa ε?”

⁴ Ajàŋ à le ñkuu a ndânwĩ ñlogə abaa a Nwĩ ya ñkurə ñki mfa yì bē bii mæ bo bo le ntswe aa ε? Lâ bĩ'inè zi mæ ñòŋsè à dī'i mæ mbə a kurə tsi'ĩ ñgǎnmà'anwĩ ñkurə abaa ma yâ!”

⁵ Ntigə nswon a mbo bo mæ, “Wa Mu Nù à ñì Mmà àmbi yïi a asa'a njwîngòŋè aà.”

*Ajàn yïi mæ Yesu à le ñghùrə ñû yïi ñikwèè ni
le ñkwo aà*

(Mt. 12.9-14; Mk. 3.1-6)

⁶ A bù ñbə a njwîngòŋ yì mò'ɔ, Yesu a kuu a ndânghòtə ñka ndi'i ànnù Nwĩ ghu. Nù yì mɔ'ɔ a tswé ghu mæ ñikwèè ni ñì mà'à ñì le ñkwo.

⁷ Nğǎndi'i ñòŋsè bo baFarisai bi lii mæ bo ka yə tâ à ghurə ñû a njwîngòŋ tâ bo ñiŋ ànnù ghu nù le.

⁸ Lâ à le nzi immòòntê jyaa, ntigè nswon wa mbô àku níkwèè wa mæ, “Zí ntøø faà.” A kí m̀biinè nzi ñtøø ghu.

⁹ Yesu a tigè m̀betø waa mæ, “Nòñsè à laa mbii aa mæ mbø bi nghirø aa ìbòn a njwìngòn kè ìbi aa ε? Mæ bì yweensè ñù kè mæ bì zwitø aa ε?”

¹⁰ A tigè m̀bøn̄kø yi, ñlii waa ntsya ñkarisø, ñswon mæ, “Sintø abô yô.” A kí ñghirø tsi'i maa ajànè. Abô yi ya a tiì.

¹¹ Bi yè mê laà, m̀ntôn̄ myaa mi lwînè bo tigè ñghaa bo ni bo ñwa'a ni mæ bo ka ghirè ni Yesu mæ akø le?

Ajàñ yii mæ Yesu à le ntsò'ò ñgǎñtoò ji ñighùm ñtsò baa aà

(Mt. 10.1-4; Mk. 3.13-19)

¹² A bø a ñí ñjwi mà jya Yesu a kò'ò ñghèè a atu nta'a a ntsaatø Nwĩ ñtigè ñghèè nle a ntsà'àtø Nwĩ ntsà'àtê.

¹³ Abèè a fù'ù mê, a twon ñgǎñyøgênnũ ji, ntsò'ò waa ñighùm ñtsò baa, ntwonø waa ñí ñgǎñtoò ji.

¹⁴ A le ntwon̄ Simon yii mæ à le ntswè ìkùm yĩ ni Peta aa, bo Andrew, mumaà yĩ, ni Jems abò'ò Jon, ni Philip bo Batholeemiah,

¹⁵ ni Mateo bo bì Thomas, ni Jems yii mæ à le mbø mu Alfeus, ni Simon yii mæ bi le si kii ntwonø ni Zealot aa,

¹⁶ a bò'ò Judas mu Jems, ni Judas Iscariot, wa yii a le mfèè Yesu aà.

Ajàñ mæ Yesu à le ñka ndi'i ñí ñnnù ñkii ñghurø ñí ñgàñmighòò aà

(Mt. 4.23-25)

17 A tigè òsigè bo bo nsigè ntəə a adigè niborə, bo bì ònòò ɲgǎnyəgənnù jì nî ònòò bē yî ghà'atè yîi i lɛ nló a ala'a Yudea bo bì a ala'a Yerusalem tsi'í tsím, bo bì itoo jii i lɛ ntswe a aghəŋə ɲkɪ Tai bo bì a Sidon aà. Bè ma bù lɛ nzǐ aa mə bi zǐ a nyu'u annù yîi à lɛ si swonə aà, mə tâ à ki ntsu'u mighòò myaa.

18 A lɛ ɲki mfi'i izwǐ jǐ bi a ito'o bə bii i lɛ si fa ɲgi'i a mbo bo aà.

19 Nnòò bē bya lɛ si to nî a mmòòntê yi nlon mə àdà'à a lɛ si fɛ'è ghu nu ntsu'u nî waa.

Nìdorə bô àjəŋnè
(Mt. 5.1-12)

20 A ɲentè mi'í mi nlentə ɲgǎnyəgənnù jì ghu, nswonə mə, “Mbɔɔnə a mbo bù bii mə nì fumə aa, nlon mə ànnù nifò a aburə à nî à yuu.

21 “Mbɔɔnə a mbo bù bii mə ɲǐ i yanə ghuu tsítsòn əə, nlon mə nì ka jì i yurə. Mbɔɔnə a mbo bù bii mə nì yə'ə tsítsòn əə nlon mə nì ka yǐ wyètə aà.

22 “Mbɔɔnə a mbo bù mə mbə bə kâ mbəaa nî ghuu, ɲka mfurə nî ghuu, ɲkii mbəgítə nî ghuu, mme'e nî m̀k̀úm muu mə nì nì ɲgǎŋghìrə ònnù jǐ bi nlon ɲgaa Mu Nù aà.

23 Nì ka ndorítə nlitə nnaŋə nì nìdorə maa ɲjwǐ òlon mə m̀tsɔ'ɔnə mi afà'á muu a aburə mi gha'à. A nî àjàŋ mə bità bi bítaa buu lɛ si ghìrə a nù ɲgǎŋntoo Nwí aà.

24 “Lá ɲgi'i ì tswe a nu bù bya bii nì nì ɲgǎŋkabə əə, nlon mə nì kwèrè mə ɲjoo jya jii i ghìrè nì dorítə aà.

25 “Ngi'i ì tswe a nu bù bya bii nì jì nyurə aa, nlon mə nì ka yì tigə ntswe nì nji.

“Ngi'i ì tswe a nu bù bii mə nì wyè tsítsòn aa nlon mə nì ka yì tigə jəɲnə i yè'ə.

26 “Ngi'i ì tswe a nu bù mə mbə bə bətsim ka swonə nì innù jì sigìnə nlon ngaà yùù nlon mə a nì ajàn mə bità bi bîtaà byaa bi le si ghìrə a nu ngǎntoo Nwî jì mbwe'esè aà.”

Nka nkɔŋ ngǎnkîbââ jô

(Mt. 5.38-48; 7.12)

27 Lâ nì nanşə yu'utə annù yïi mə swon a mbo bù aa mə, “Ka nkɔŋ nì ngǎnkîbââ juu, nkii ngghìrə nì ibòn a nu bə bii bi bâà ghuu aà.

28 Ka niŋ mbɔɔnə a nu bə bii mə bi niŋ ndòò a atu bù aa, nka ntsa'atə nì Nwî a atu bə bii mə bəgìtə nì ghuu aà.

29 Mbə nù à fεε gho faa nigha'a lâ, ò ku'ùsè mbəntə mbèè yì mò'ɔ mfa ghu mbo mə tá à fεε. Belə mə nù à kwērə akutə yo ò tso'ò àtsə'ê yo yï mà'à nyon nkù'ùsè ghu.

30 Ka mfa njoo a mbo nù ntsim yïi mə a lontə a mbo wò aa. Bεε mə nù a zi nlògə ayoò yo, ò tsuù gho bŭ betə kwērə.

31 Ma mùu ajàn ka ngghìrə a nu bə i innù jya jii mə o kònè mə bi ka ngghìrə a nu wò aà.

32 “Mbə ò ka nkɔŋ tsi'ï bə bii mə bi kònè nì gho aa, bon Nwî à ka tso'ɔ ifà'à gho aa mə akə aa ε? Nlon mə tsi'ï ngǎngghìrə innù jì bi i kii nkɔŋ nì bə bii mə bi kònè waa aà.

33 Mbə ò ka ngghìrə ibòn tsi'ï a nu bə bii mə bi ghìrə ibòn a nu wò aa bon Nwî à ka tso'ɔ ifà'à

gho aa mē akè aa ε? Nlon mē tsi'ĩ bē bĩ bi kii nghanē maa ajànē.

³⁴ Mbē ò ka ntsò'osē n̄kabē tsi'ĩ a mbo bē bii mē ò zi mē bo ka bũ fa fu aa, bon Nwĩ à ka tso'ò ifà'â gho aa mē akè aa ε? Tsi'ĩ n̄gānghanē innù jĩ bĩ i tso'osē n̄kabē a mbo n̄gānghanē innù jĩ bi ji mō'ò ta bũ kwērē ndùù ma wa fu.

³⁵ Lâ n̄i ban̄nē n̄ka n̄kōn̄ n̄gānkĩbāâ juu, n̄ka nghanē n̄i ìbōn̄ a nu bo. O yi ti tso'osē n̄u n̄i n̄kabē ò tsuu ki wa'atē mē ò ka bũ kwērē fu bēē bon m̄tsò'onē mi ifà'â mo mi ka yĩ gha'a tâ n̄i tigē mbē bōō bi Nwĩngōn̄ Akò'òntsirē. Nlon mē Nwĩ a ghirē ìbōn̄ a nu bē bii mē kaa bi si miyà fa aa bo bi a nu bē bii innù jyaa i bi'i aà.

³⁶ Ka n̄ko milēn̄nē bē tsi'ĩ tsō Taà ghùù a kii n̄ko milēn̄nē bē aà.

Annũ n̄ka ntwi mil'ò mi bē bĩ mō'ò

(Mt. 7.1-5)

³⁷ “Tsee mil'ò mi bē bi mō'ò ki twitē bon kaa bi ka wa'à n̄i muu kii ntwitē. Tsuu ki swon̄ē n̄i mē n̄u à wō ìsa'à bon kaa bi ka wa'à kii n̄swon̄ē n̄i ma ò wō ìsa'à. Ka n̄lĩ'inē ifansēnnù bē tâ bi kii n̄lĩ'inē ifansēnnù jō.

³⁸ Ka mfa n̄i n̄joo a mbo bē bon bi ka kii fa ni a mbo wò. Fìgì yĩ n̄sigìnē yii mē bi tsigē, nn̄n̄ n̄n̄, a n̄an̄sē n̄luu aa, yii mē à lùu ntigē ya'anē aa, à n̄i yii mē bi ka swĩ'i a m̄m̄ àbo atsè'è yii mē ò n̄on̄sē mitù'u wò aà. Ma la a bē mē figè yii mē o fa ni a mbo bē aa, à n̄i figè yii mē bi ka kii ki fa ni a mbo wò aà.”

³⁹ A le mbù n̄naa nighàà a mbo bo mē, “Mbē m̄fè'ènē a ka n̄tsyasē n̄i m̄fè'ènē yĩ mò'ò aa ε?

Boŋ bo bitsim ka wa'ă a mûm àtaa ghèè ñwo aa ε?

⁴⁰ Kaa mbə ɲgàɲyɛgənnù a wa'ă ɲgàɲndì'innù tsyâtè bē. Lâ nù yîi mə à yègê ànnù maɲsə aa, a ka bə aa tsi'î tsó ndì'innù yî.

⁴¹ “A ghîê àkè mə ò ka nyə nî àbà'a ati yîi a tswe a nili'i ndîm ghò kaa ɲki'î nì koonə yîi à tswe a nili'i wò aa yê aa ε?

⁴² Kè mbə ò tsyâ aa la nswon a mbo ndim ghò mə, 'Ndim ghà, zi ta mè fi'i abà'a ati ya a nili'i wò,' mə mbə ò tuu koonə wa yîi à tswe nili'i wò kî yə aa ε? Wò, ɲgàɲàbagilè, fòo ntsyă mbîi mfi'i koonə wa a nili'i wò, boŋ ò ka naɲsə yə abà'ati ya a nili'i ndim ghò i fi'i.”

Ati bo bi fîntâ fi

(Mt. 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ A wa àtî yî siginè a si mîntà mî bi koonə. Kaa àtî yî bi wa'à nì mîntà mî siginè kii koonə.

⁴⁴ Bi zi mbuu ati yîi a ni ghu ntsya aa a njim mîntâ mi. Kaa mbə ò wa'ă maɲgòrə a nî àti njôn kyâ, kaa wa'ă ajòò a ni ntsibìnjòn kî ɲkya.

⁴⁵ Nù yî sigènè a fi'isə aa innù jî siginè a ntii yu yîi i luu nî ɲjoo jî siginè aà, nù yî mbi a kii fi'isə aa ɲjoo jî bi a ntii yu yîi i luu nì ɲjoo jî bi aà. Nlon mə ntsù ɲû i ghàà aa innù jîi i luu ghu ntii aà.

Bìbɔɔ binda bi baà

⁴⁶ Bù twonə nî gha mə Mmà'àmbi, Mmà'àmbi, la kaa kî'î nî ànnù yîi mə mə swonə a mbo bù aa ghîrè aa a ya aa ε?

⁴⁷ Nù ntsìm yïi mə à zi a mbo mè nyu'u ni nìghàâ na ñkii mfa'a nî ànnù yïi mə mə swon aa,

⁴⁸ à bè aa tsi'ï tsǒ nù yïi à ghèe a mboò nda, nanşə ntonə atsənda ya a tsotə ñsigə a nî àlânşə ngǒ'ò. Nòò yïi ñkì i le nluu aa, àkànə ñkì a zì ñtum nda ya, kaa ki'ì nda ya tsìgìtè bê ñlon mə bi le nnanşə ngħurə i tìi aà.

⁴⁹ Lâ nù yïi mə a yu'u kaa ki'ì ghìrè aa, à bè aa tsi'ï tsǒ nù yïi mə à ghùrə nda tì tumə àtsə aà. Nòò yïi mə ñkì i le nluu aa, àkànə ñkì a zì ñtum nda ya i burè ñghensə ñwò yi, ñjoo nda jya i bi'ì tsi'ï tsìm, bwe yïi mə a tswe ghu aa a gha'à!

7

Ajàñ mə Yesu à le ñghùrə ñgàñàfà'à àtu bisogyə ñkhì nù baRoma aà

(Mt. 8.5-13)

¹ Yesu à mənşə mē a nswon ñnnù ji jïi mə à le nlòò mə bè yu'u aa tsi'ï tsìm, ñkuu ñghèe a ala'a Kapernaum.

² Atu bísogyə ñkhì nù baRoma yî mò'ɔ, à le ntswe ni ñgàñàfà'a yïi mə à le nanşə ñkɔñ ñkòñ aa, a ghòò ñtigə tsi'ï a ñkwô.

³ A yù'ù mē mə Yesu a zì aa, ntoo bìlìi bi baYuda ghu mbo mə tá bì zi ntwonə yi tá à zi ñghùrə ñàñàfà'â yï wâ.

⁴ Bo zì mē a mbèe Yesu aa nanşə mbu'u mbo ghu mbo nswon mə, “Wa à ni nù yïi à kù'unə mə mbə ò kwetè yi

⁵ ñlon mə à kòñə ala'à yi'inè yû, à le ñghùrè yu ñghurə ndânghòtə yï'ï yû.”

⁶ Yesu a yònè waa bo bo gheè. Bo ghèè mē òtigè ñku'u a nda aa, àtu bìsogyè ya a too bìsubika'â bi mē bì gheè nswon ghu mbo mē, “Mmà'ambì, tsuu ñgi'i yē a nzi bē, ñlon mē kaa mē sì ku'unè mē mbē ò zì ñkuu a nda mē.

⁷ Kaa mē ghìrē wa'à kì mmōontē mē mē kù'unē a nzi a mbēè wò. Là, ghènsē ñghàà tsi'ì ñghàà ñì fùurè bon ñgàñàfà'â ghà ghù à ka tii.

⁸ Ñlon mē mē laa mbē ñù, ñtswe ñì bē bii mē bi tswe ñì àda'a a atu mē ñsa'a ñì ghà, mē kì ñtswe ñì àdà'a a atu bìsogyè bii mē mē sa'a aà: Mē bē swon ñì yì mò'ò mē, ‘Ghèè!’ bon à ghèè; mē kì nswon ñì yì mò'ò mē, ‘Zì!’ a kì ñzì; Bē mē kì nswon a mbō àbù'ú ya mē ‘Ghìrē yulà ànnù!’ a kì ñghìrē.”

⁹ Yesu à yù'ù mē ànnù ya yii mē à le nswonē aa, nyerē, mbēñkē yi nswon a mbo nnòò bē wa mē i le sì yònè yi aa mē, “Mē swòñē a mbo bù mē, tsi'ì a ala'a baIsrael, kaa mē leè ñkì'í abēñē abiiintii mà yù yē.”

¹⁰ Bē bya mē bi le ntoo aa i le mbù ñbii ñghèè fu a nda, mbii nyē mē ñgàñàfà'â wa à tii mē.

Ajàñ mē Yesu à le nyweensè mú ñkwì'i màñgyè aà

¹¹ Abàñtē a tsyà mē, Yesu a gheè a ñikurē ñì mò'ò mē bi le sì twonē ñì Nain. Ñgāñyēgēnnù jì bo bì ñnòò bē le ñghèè bo bo ghu.

¹² A ghèè mē ñka ñku'u a ntsùbù'ù yii i le sì kuu wa ñikurē, nyē bi be'è àku ñumbāñnē yì mò'ò yii à le mbē tsi'ì yùyu a mbō ñdè yì, ñdè yì wa a kì mbē ñkwì'i màñgyè, ñnò bē i yonè ñii.

13 Mmà'àmbi a yê yi, ηko milìηnè yĩ, òswon ghu mbo mə, “Tsèè kì yè'è.”

14 Nghεε mmòòntè fikuu fii bi le mbè'e aku ηû wa ghu aa, bìbè'è bya bi tèo tsi'i la, a swon mə, “Mûjòn, mè swònə a mbo wò mə tâ ò biinə!”

15 Nku wa a biinè òtswe, nloginə ηka ηghaa. Yesu a fâ yi fu a mbô òdè yĩ.

16 Nìbo'ò le ntswa ηû òtsim, bo gha'asè Nwí òswonə ni mə, “Ngànntoò Nwí yĩ ηwè à fè'è mē a titi bì'inè;” ηki swon mə, “Nwìngòn à kì mē nzi ηghantə bē bi.”

17 Ngàn ma yû mbi'i ηgà yĩ ò le nseənə a mbù'u Yudea tsim bo bì itoo jĩ ò le ntswe ηkoontə ghu aà.

Ntoo jii mə Jon Ngànmurə bē ηki à le ntoo aà (Mt. 11.2-19)

18 Ngǎnyəgənnù Jon ò le nswon innù ma jû tsi'i tsim ghu mbô.

19 Jon a twon ηgǎnyəgənnù ji ji baa ntoo waa a mbô Mmà'àmbi mə bì ghεε mbetə mə, “O ni yu wa mə à tswe nî òzi aa, kè bĩ'i ka nyu'utə aa yĩ dàn aa ε?”

20 Ngànntoo ji jya ò ghèè nyə yi mbetə yi mə, “Jon Ngànmurə bē ηki à toò yi'i a mbo wò mə tâ bĩ'i zi mbetə gho mə, ‘O ni yu wa yii à tswe nî òzi aa ε? Kè bĩ'i ka nyu'utə yĩ dànə aa ε?’ ”

21 A ti bə tsi'i maa noò aa Yesu à ghurè mighòò mî ghà'atə a nu bə bo bì mighòò mi ηkwon bə; mfi'i izwĩ jĩ bi a ato'o bə, ηki ηa'a mi'i mi bifè'ènè.

22 A tigè ñkwi'i a mbo bo mæ, “Nì ñghεε nswon annù yïi mæ ni yø ñki nyu'u aa a mbo Jon. Bifè'ènnè yø idigø, bïbwenkè bi tæð, àkikwenø a sigè ni a nu ñgǎñakikwenè, ikwotu i yu'ù nì ìnnù, bìku biìnnè ni nìwô, bi swonè nì ntoo yï sigìnè a mbo ñgànêfumø.

23 Mbɔɔnø a nu ñù yïi mæ kaa à si ñù yïi mæ mè ni ghu aa jñkè aà.”

24 Nòò yï mæ ñgǎñntoo Jon jya i le mbu ñghεε waa laa, a lòginè ñka ñghaa annù ñlon ñgaa Jon ñswonø ni mæ, “Nì le ñwa'atø mæ ni ghèè a nyø aa akè a nta'a miwèè miwèè aa ε? I ñkìñkà'à yïi mæ fifèrè a tsikè aa ε?

25 Nì le mfè'è ñghεε aa a nyê àkè aa ε? A ñù yïi mæ à le ñwε'ε itsè'è jï sigìnè aa ε? Bè bïi mæ bi wε'ε ijàn itsè'è majya ñnanjsø ntswe nî sigìnè aa, i tswe aa a ntɔ'ò bifò.

26 Lâ nì le ñnanjsø ñghεε aa a nyê àkè aa ε? A nyø ñgànntoo Nwĩ aa ε? ññø, lâ mè swonø a mbo bù mæ à tsyàtø ñgànntoo Nwĩ.

27 A ni yu wa yïi mæ bi le ñwà'ànè ñlon ñgaa yï aa mæ,

‘Yê, mè ka too ñgànntoo ghà a mbïi wò, yïi mæ à ka ghèε nanjsø mânji ghò aà.’

28 Mè swonø a mbo bù mæ kaa ñù tsù à sï ghu tswé a titii bè bïi mæ màngyè à jwe aa, mæ à kò'ònø ntsyà Jon. Lâ ñù yïi mæ à kè'ø nsigø nlwi'i a mûm ànnù nifò Nwĩ aa, à kò'ònø ntsyà yi.”

29 Bè bìtsim bo bì ñgǎñkwerø tax bïi bi le nyu'u annù ma yû aa, bi le mbeentø mæ Nwĩ à ghìrê

ànnù yïi atsinè aà, nlon mə a waa a ηkì aa a le mmurə Jon aà.

³⁰ Lá baFarisai bo bì ηgǎηndì'i nòηsè bi le ntuu waa ηkà'a Nwĩ ya yïi à le ηkà'à nlon ηгаа yàà aà, nlon mə bi le ntuu mə tâ Jon à wa'à waa a ηkì murè aà.

³¹ Yesu a ghèè nĩ m̀bĩ̀ n̄swon mə, “Mbə m̀è figinè n̄wàà ni b̄è b̄ulà aa a n̄i àkè le? Bo nan̄sə mbə aa tsi'ĩ tsò àkè aa ε?

³² Bo bə aa tsi'ĩ tsò b̄on̄khə b̄ii bi sigitə n̄tswe a n̄saanə m̄itaa, b̄i m̄o'ɔ bi twon̄è n̄i b̄i m̄o'ɔ n̄swonə ni mə,

‘B̄i'ĩ bu'ù ìkòò niyo'ɔ a m̄bo bù kaa n̄i wa'à benè, b̄i'ĩ yə'è, n̄ma'a atsàà n̄iwo, kaa n̄i wa'à k̄i n̄yè'ə.’

³³ M̀è swon laà aa nlon mə Jon ηgàn̄murə bè a ηkì à le nz̄i kaa wa'à n̄ii abaa kurè kaa wa'à n̄ii m̄ilù'ù n̄ò, n̄i swon mə, ‘A tswe n̄i demon.’

³⁴ Mu Nù à z̄i m̄ê n̄ji ηk̄ii n̄no, n̄i swon mə, ‘Yə n̄i! A ni leènàà, m̀bə àbàrə m̄ilù'ù! N̄ki mbə nsúkà'a ηgǎηkwèrə bitax bo bì ηgǎηgh̄irə innù j̄i b̄i!’

³⁵ Lá b̄o b̄ii mə m̄itsyè mi Nwĩ mi jwe aa, bi d̄i'i mə innù Nwĩ i tsinè.”

Ajàη mə Yesu à le ηghèε a dugə Simon ηù baFarisai aà

³⁶ Nù baFarisai ȳi m̀ò'ɔ à le n̄twon̄ə yi mə tâ à zi n̄ji a nda yu.

³⁷ Nòò ȳi mə à le z̄i n̄tswe ηka n̄ji aa, m̀àn̄gyě n̄ikurə wa ȳi m̀ò'ɔ ȳi à le mbə ηù ηgh̄irə innù j̄i bi aa, à le nyu'u mə à tswe n̄ji wa nda ηù baFarisai w̄a, n̄zi n̄i m̄ighurə m̄i lùmtè a n̄i n̄ts̄in̄ ηg̀ò'ò àlàbasta,

38 A zĩ mē ñghεε ntəə a ñjĩm Yesu, a mbεε mikòrə yu ñka nyə'ə, ntswu ni mikòrê mi ni mĩlàà, ñlogə inõntũ ji nyε'ε ni mikòrə mi mya ghu, ntigə nnəŋə ni mikòrê mi, ñkii nyo'ɔ ni mĩghurə mĩ lùmtè myâ.

39 Nù baFarisai wa mə à ghìrə ntwonə Yesu aa, à yè mə annù ya mə mǎngyè wa à le si ghìrə aa, nswon a múm ñtii yu mə, “Nù ghú à ghìrə mbaa bə ñgǎntoò Nwĩ bon à zi ñú yĩ à ni ghu aa, ñzi mbuu mǎngyè ghú mə a mòòntè yi aà, ñlon mə à ñí ñgǎnghìrê ñnnù jĩ bĩ.”

40 Yesu a swon ghu mbo mə, “Simon, mè tswe ñè ànnù a swon a mbo wò.”

A betə yi mə, “A ñí àkè le ñdì'innù?”

41 Yesu a swon ghu mbo mə, “Ñgǎntsò'òsə ñkabə yĩ mò'ɔ à le ntswe ni ñgǎnmikarè ji ji baa, yĩ mò'ɔ a tswâ ñii, ni ibà'atə ñkabə silva ñkhì ji ntaà,* yĩ mò'ɔ a kii ñtswa ñii ni ibà'atə ñkabə silva mĩghum mi ntaà,

42 Tsó mə a le ntsyànə a mbo bo a ntu aa, a ma'atə waa bitsimè. Swon a mbo mə, ò mòòntə mə, a ka kòŋ ghuu i kòŋ yi i tsyàtè yĩ mò'ɔ aa ε?”

43 Simon a kwi'i mə, “Mè wà'atə mə, ñù wa mə ñii ñikarə nya ni le ñgha'atə aà.” Yesu a kwi'i ghu mbo mə, “Wa ò kwi'i tsi'i sigìnè.”

44 Ntigə mbəŋkə a nu mǎngyè wa, nswon a mbo Simon mə, “Ò yə mǎngyè ghú aa ε? Nòò yĩ mə mè ghìrə ñkuu a nda wò aa, kaa ò ghìrə wa'ǎ ñkì fa mə tâ mè si'i mikòrê ma ghu. Lâ à bàŋnè

* **7:41** 500 denarii, ñkabə baGrikia, denarius yĩ ñfùùrè a le mbə ñkabə ñgǎñfà'à a atù ñjwĩ.

mê n̄si'i mikòrê ma n̄ m̄làâ mi, n̄ye'ε n̄i ìnòntû ji.

⁴⁵ Kaa ò ghìrə ɲwa'ă mighègê ma nɔŋə, lâ n̄loginə ni nòò ȳi m̄è ghìrə n̄z̄i ɲkuu faà aa kaa à ghìrê ɲwa'à kentə a nɔŋ mikòrê m̄a.

⁴⁶ Kaa ò ghìrə ɲki'i atû ya n̄i m̄ighurə yɔ'ò. Lâ, à b̄an̄nè m̄è ɲyɔ'ɔ mikòrê ma n̄i m̄ighurè.

⁴⁷ Ma mùu aj̄an̄ m̄è swon̄ a mbo wò m̄ə, ìnnù j̄i bi ji jya m̄ə i gha'a aa, bi l̄i'ìnè m̄è. A laa ma mùu aj̄an̄ n̄lon̄ m̄ə à ghìrə nd̄i'i àkòŋnè ȳi wè aà. Lâ ɲù ȳi m̄ə bi l̄i'ìnè ìnnù j̄i b̄i ji kə'ət̄ə aa, a k̄i'i nd̄i'i n̄i àkòŋnè ȳi kə'ət̄ə."

⁴⁸ N̄tigə mbəŋ nswon̄ a mbo m̄an̄gyè wa m̄ə, "B̄i l̄i'ìnè m̄ə ifansənnù j̄ò."

⁴⁹ Bè b̄ii m̄ə bi l̄e si ji bo bo aa, bi l̄e n̄lògìnè n̄tigə nswon̄ə bo ni bo m̄ə, "Ghuù ɲù à b̄ə aa wò m̄ə a l̄i'ìnè ifansənnù b̄è aa l̄e?"

⁵⁰ Yesu a swon̄ a mbo m̄an̄gyè wa m̄ə, "Ab̄iint̄i yo a ywèensè m̄è ghò, ghèè n̄i m̄b̄oon̄ê."

8

B̄an̄gyè b̄i M̄ò'ɔ b̄ii bi l̄e si yon̄è Yesu aà

¹ A kà m̄ə aa man̄sə ɲkuu wa mùm̄ ɲj̄ò'ò àla'a bo b̄i mikurə, n̄tigə nd̄i'i n̄i ànnù Nw̄i ɲk̄i'i n̄zi ni n̄too ȳi n̄sigìnè n̄lon̄ annù n̄if̄ò Nw̄i. A l̄e mb̄ə bo b̄i ɲḡan̄ȳəḡənnù ji jya n̄ighùm̄ n̄tsò baa m̄ə à l̄e n̄tsɔ'ɔ n̄i ɲḡan̄ntoò ji aà

² bo b̄i b̄an̄gyè b̄i m̄ò'ɔ b̄ii m̄ə à l̄e ɲghurè waa n̄i izw̄i j̄i bi bo b̄i m̄ighòô myaa: Mb̄ə Mary ȳi bi l̄e si twon̄ə ni Magdalene aa, ȳi m̄ə à l̄e m̄fi'i izw̄i ji s̄ambaa ghu ato'o aa,

³ ηki mbə Juana, ηgwε Tsuza, yïi mə à le si lèntə njoo Herod aà, ηki mbə Susana, bo bì bï mɔ'ɔ bï ghà'atè. Bàngyè ma bù bitsim bi le si fa nî njoo ηkwetə nî waa ghu.

Nìghàà nî nàà nlonə ηú mbwe'è njoo

(Mt. 13.1-9; Mk. 4.1-9)

⁴ Nòò yïi mə nnòò bē i le nzï ηghotə, nlo aa a idigə idigə nzi ghu mbèè aa, a ghaà a mbo bo ni nìghàà nî nàà:

⁵ “Nù mbwè'è njoo à le ηghèè a mbwe'e njooò ji; njoo jya jï mɔ'ɔ i wô a ndô mânji, bè təəntə ghu, bisin bi kî nsye jï mɔ'ɔ ηkurə.

⁶ Jï mɔ'ɔ i wô a atú àlânse ηgò'ò; i tòò mē aa, mbu nyorə nlon mə kaa i le wa'à nî ηkï tswé.

⁷ Jï mɔ'ɔ i wô a titi kərə kərə; i kà mē aa ηkɔ'ɔ aa kərə kərə wa a limtə i kwô.

⁸ Jï mɔ'ɔ i le ηki wo nî àdìgə nsye yï sigìnə, ηkɔ'ɔ tsi'ï sigìnə, ηki mfa ηgwè'è miji i gha'à.” A swòη mē manse aa, ntonə nswon mə, “Nù yïi mə à tswe ni itòηnə aa, tâ yu'ù.”

Nji'ï ànnù yïi mə Yesu à le si ghàà ni mìghàà mī nānaa aà

(Mt. 13.10-17; Mk. 4.10-12)

⁹ Nòò yïi mə Ngənyəgənnù ji i le mbetə yi nî nji'ï nìghàà nî nānaa ma nū aa,

¹⁰ a swon mə, “Nwï à fa mitsyè mə tâ nì zï innù jï lò'òsè nlon annù nifò yi; la a mbo bè bï mɔ'ɔ, bi naa a mbo bo aa nàà, tâ bo ti yə, kaa bo wa'à kà nyə, kè ti yu'u, kaa a wa'ă a atu bo ka nlaa.

Yesu à t'òtə nji'ï nìghàà nî nānaa ma nū

(Mt. 13.18-23; Mk. 4.13-20)

11 “Nji’i nìghàà nî nănaa ma nû ì bə aa mə: ‘Njoo ñgwè’è jya à nî nìghàà nî Nwí.

12 Jya jii mə i le ñwò a ndómánjì aa à nî bə bya mə bi yu’u; Satan a zî nfi’i nìghàà nî Nwí nya a ntii bo, tătâ bo tsuu bïi i yweenə.

13 Jya mə i le ñwò a atu alânsə ñgò’ò aa a bə bə bïi mə bo ki nyu’u nìghàà nî Nwí aa, bo kwere ni nidorè; kaa ajàn bə ma bû kaa bi sî ni migañ tswé. Mbii aa tsi’i ni mú àtii noò. La nòò yïi mə àkwà’ànə Satan a zi aa, bo wó.

14 Nğhɛɛ nî ñjoo jya mə i le wò a titii kərə kərə aa, à nî bə bya mə bi yu’u nìghàà nî Nwí, la a mûm ntswëntii yaa, ñjoo mbi bo bi ñkabə, nî ìnnù yïi mə ñjyă nû jyaa i yè’ətə aa i fém ñghirə kaa mîntà mii mi koonə kaa mi wa’ à tii.

15 Ntigə ñghɛɛ nî ñjoo jya mə i le ñwò a adigə nsye yï ñsiginə aa, à nî bə bya mə bi ki nyu’u nìghàà nî Nwí bi tswa ntugitə a mum ìntii yïi i laa ñki mboñ aà, ñtigə ñkoonə mîntà a njim àtəñəntii.’

Lâm yïi mə bi kosə mbañnə ñkusə nî àntòò àà (Mk. 4.21-25)

16 “Kaa ñù à laa ñwa’ à nî lâm kosə m̄bu nlògè nî àntòò ñkusə ghu, kaa ki’i kii ñkosə nniñə ni a nji’i ìkùù. Nù a kii ñkosə lâm, a tɛ’ɛ aa a atu atətə tà ñù ti kuu a nda a yə ñkà’ à wâ.

17 Nloñ mə kaa àyoò tsu a sî alò’òsə tswé mə a ka yï wa’ à fè’è nyentə. Kaa ànnù yï lèəntə yï tsu a wa’ à kî ntswe ghu yïi mə kaa bi ka yï wa’ à zî.

18 Maa ajàn, nî ka ntsyesə nî ghuu ajàn yïi mə ni yu’u aà; nloñ mə ñù yïi mə à tswe nî ju i gha’atə aa, bi ka bû kù’ùsə, lâ ñù yïi à tswe ni

ju i kə'ətè aa, tsi'i jya mə à mòntə mə yu tswe nì ju aa, baa bə̀nə bŭ kwərə ghu mbô."

Ndè bì Yesu bo bì bɔɔ bi maà yì bi mbầnə

¹⁹ Ndè bì Yesu bo bì bɔɔ bi maà bi bŭ mbầnə bi zŭ wa adigə mə à le ntswe ghu aa, kaa mánjŭ yŭi mə mbə bi zŭ ghu mbèè kaa wa'à ghu tswé ñlon mə bə le ntswe ntsya ŋkarisə yi.

²⁰ Bì kè'ènə ghu mbo mə, "Ndè ghò bo bɔɔ bi maà bì mbầnə bi təə a bεε nɔɔ nŭ ñyə wò."

²¹ A bā̀nə ñkwŭ'i a mbo bo mə, "Ndèghà bo bì bɔɔ bi maà ba bì mbầnə, à nŭ bə bŭi mə bi yu'u ñghàà nŭ Nwŭ ñkŭ ñghŭrə nŭ ànnù yŭi mə a swon aà."

*Ajà̀n yŭi mə Yesu à le ñghŭrə Afisə a bɔrə aà
(Mt. 8.23-27; Mk. 4.35-41)*

²² A bə mə a njwi yŭ mɔ'ɔ Yesu a kuu a mum àkànu'u bo bì ñgǎ̀nyəgə̀nnù jŭ ñswon a mbo bo mə, "Nŭ ghŭrə bŭ'inə daŋ ghèè fŭi njŭi àtsùmənta'à." A swòn mə aa, bo bo kuu ntigə ñghεε.

²³ Bo kà mə aa ñghεε aa, a wò filô. Afisə yŭ tŭi yŭ mɔ'ɔ a kà ntsya wa àtsùmənta'a, ñkà̀nə ñkŭ i tigə ñkuu wa mùm àkànu'u nɔɔ nŭ ñkò̀nsə, bo tigə tsi'i a ntsŭ ñwô.

²⁴ Ñgǎ̀nyəgə̀nnù Yesu i ghèè ntsigə yi nswon mə, "Masa, Masa, wa bŭ'inə ka kwokə!"

Yesu a bŭ̀nə wenə afisə ya bo bì ñkà̀nə ñkŭ jŭ tŭi jŭi mə i le sŭ zŭ ñɔɔ nŭ ñkò̀nsə àkànu'u yà aà; i burə kentə, idigə i bɔrə mə tŭk.

²⁵ Yesu a betə waa mə, "Abŭ̀intŭi yuu a fə aa ε?"

Nìbo'ò le ntswa waa bo kî ñyerə ntigə nswonə bo ni bo mə, “A nî àjàn n̄u kə à yuà mə a ghààntè nî àfisè bo bì ìkan̄ n̄kì i yu'unè nii aa ε?”

*Ajàn ȳi mə Yesu à le nghùrè n̄u ȳi mə à le ntswe n̄i bìdemon aà
(Mt. 8.28-34; Mk. 5.1-20)*

²⁶ Bo lô n̄tigə nghεε a ala'a baGerasens ȳi a le ntswe a ndàn̄sə Galilea.

²⁷ Ajàn mə bo le n̄z̄i m̄fε'ε wa m̄m̄m̄ àkànu'u aa, n̄u ȳi mò'ò ȳi mə à le nlò wa m̄m̄m̄ n̄jò'ò àla'a ntswe n̄i bìdemon, à le n̄z̄i n̄tsi'i waa; n̄u ma ghù à le si karə tsi'ĩ n̄swèrè n̄swèrè a n̄i àndanə noò. Kaa wa'à n̄i a nda lê, m̄ban̄nə n̄lètə n̄i aa itu misyè a adigə ȳi bì le si twin̄ bə ghu aà.

²⁸ Nòò ȳi mə à le nyə Yesu aa, ñyè'ə tsi'ĩ n̄it̄i, ñwo ghu nsi, ntəñnə nswon mə, “B̄i'ì ò tswε aa n̄i àkə, a Yesu, Mu Nw̄ingòn̄ ȳi Akò'òntsirə? Mè bu'u tsi'ĩ m̄bo tâ ò tsuu ngi'ì a nu mè lõ d̄i.”

²⁹ A le ti bə aa bon̄ Yesu à swòn̄ m̄ə a mbo àzw̄i ȳi bì ya mə tâ à fε'ε wa nu n̄u w̄a. (Nlon̄ mə àzw̄i ȳi bì ma ȳu a le si tswa n̄i n̄u wa mà'à n̄i a n̄syε ngàà j̄i ghà'àtè; bì tigè m̄bε n̄i, ñkoo n̄i n̄i àtsan̄ bo bì mf̄ika'à. Ka mə bì le si ghìrè maa ajàn aa, a tentè n̄i àtsan̄ ya, ìzw̄i jya i ghìrè a khê ñghεε n̄i n̄ta'a m̄iwèè m̄iwèè.)

³⁰ Yesu a ghèè n̄i m̄b̄i m̄betə yi mə, “Ĥk̄m̄ gho à ni wò aa ε?” A kwi'ì mə, “N̄nòò.” A le nswon̄ laa nlon̄ mə ìzw̄i j̄i bì j̄i ghà'àtè i le ñkuu ghu n̄u.

³¹ Ìzw̄i jya i bu'ù m̄bo ghu mbo mə tâ tsuu lõ swon̄ mə tâ bo fε'ε ghèè ñkuu a m̄m̄m̄ àtaa yi tsò n̄tso.

32 Akàrè bîkwiɲyàm yî mɔ'ɔ a le si jî maa kè'è àdìgè; ìzwĩ jya i tigè m̀bu'u mbo a mbo Yesu m̀ tã à ma'atè tã bo kuu wa nu bîkwiɲyàmè. A beentè.

33 Ìzwĩ jî bi jya i tigè m̀fɛ'ɛ wa nu nù ǹtigè ɲkuu wa nu bîkwiɲyàmè. Akàrè bîkwiɲyàm ya a tigè m̀biɲkè wa mbaa, nsigè ɲkuu wa m̀m àtsùmənta'a ɲkɔɲkè.

34 Nòò yîi m̀ b̀ bii m̀ bi le si tsèè akàrè bîkwiɲyàm bya bi le nyè annù yîi m̀ a le m̀fè'è aa, ɲkhè ɲghɛɛ nswon a m̀m ǹjò'ò àla'a bo b̀ àla'a ya tsim.

35 Bè tigè m̀fɛ'ɛ ɲghɛɛ a nyè annù yîi m̀ a le m̀fè'è aà. Bo ghèè m̀ aa nyè Yesu bo b̀ nù wa m̀ ìzwĩ jî bi jya i le m̀fè'è ghu nu aa, a tswé a nsyè a mikòrè Yesu, ɲwɛ'ɛ atsè'è, m̀tsyè mi mi kî ǹtswe sigìnè; ǹbɔ'ɔ ni tswá waa.

36 Bè bii m̀ bi le ntswe ghu wa noò m̀ Yesu à le ɲghìrè ìzwĩ jî bi jya i fè'è a nu nù wa aa, bi tigè ɲkè'enè nî a mbo bo a ajàn yîi Yesu à le ɲghùrè yì aa.

37 Bè bya b̀tsim bii m̀ bi le nlò wa mbù'ù àla'a Gerasens aa, bi swon a mbo Yesu m̀ tã à ma'atè waa ɲghɛɛ yi; ǹlon m̀ ǹbɔ'ɔ n̄ wè ni le ntswa waa; maa ajàn a bú ɲkuu wa m̀m àkànu'u mbii yi.

38 Nù wa yîi ìzwĩ jî bi jya i le mà'atè yi aa, a bu'ù m̀bo m̀ yu yònè Yesu. La, a tuu, nswon ghu mbo m̀,

39 “Bii ɲghèè a nda wò, ǹtigè ɲkè'enè nî innù jî yèyèrè jii m̀ Nwĩ à ghìrè a nu wò aà.” Nù wa a ɲghɛɛ yi ǹtigè nlaansè nî ànnù yîi m̀ Yesu à

ghìrə a nu yu aa wa njò'ò àla'à tsìmè.

Mu Jairus yî màṅgyè bo bì màṅgyè wa yïi mə à le mmòntə atsəṅə atsə'è Yesu àà

(Mt. 9.18-26; Mk. 5.21-43)

⁴⁰ Nòò yïi mə Yesu à le ntoo ḡkì wa mbìi aa, nnòò bē i le nzì m̀boo yi, nloṅ mə à le ti bə aa boṅ bo tigè ñyu'utə ñii.

⁴¹ Nù yî mò'ɔ yïi mə ìkùm yî i le mbə Jairus aa, yïi mə à le mbə ndii a ndāṅghòtə aa, a zî a mbo Yesu. A zî mē aa ḡwò ghu nsi, mbu'u mbo ghu mbo mə tâ à yonə yi tâ bo yu ghεε a nda yu,

⁴² nloṅ mə à le ntswe nî njoṅ mumàṅg yē yïi mə à le mbə ilòò nighúm ñtsò baa, a ghòò ḡkwo ḡghεε nii aà.

Ajàṅ mə bo yu le si ghèè aa, nnòò bē wa i le si yònè ñtigè ntii nî Yesu.

⁴³ Màṅgyè yïi mə àləə a le si zî ghu nu a nḡm ilòò nighúm ñtsò baa, kaa ḡù yïi mə mbə a tswaa wa'à bə aa,

⁴⁴ a yòṅtə a nḡm Yesu, m̀m̀oontə a atsəṅə atsə'è yi; à mòontə mē ḡka maṅsə aa, àləə ya mə a le si zî ghu nu aa, a tswanè.

⁴⁵ Yesu a betè mə, “Nù yïi mə à mòontə gha aa, àà wò aa ε?” Tsò mə kaa ḡù tsù à le wa'à bii mə yu m̀oontə yi aa, Peta a tigè ñswon mə, “Masa, nnòò bē ghù i gha'a si'i, ntinə nî ghó!”

⁴⁶ Lâ Yesu a swon mə, “Nù yî mò'ɔ à mòontə ghâ; m̀ə yu'u m̀idà'à mi f̀ε'ε a nu m̀ə.”

⁴⁷ Mbə yïi mə màṅgyè wa à le nyə mə kaa mbə yu wa'à lèəntə aa, a tigè m̀fε'ε, ntsìḡìṅè, ḡwo a nsi Yesu, ntigè ḡghaa a nsi b̀è b̀ìtsim ḡkε'εnə

annù yïi a ghireə ƚghirè yu moəntè yi aa, bè b̄tsim̄ b̄ii mə bi lɛ ntəə ghu aa bi yu'ù. A tigè ñswonə ajən yïi mə yu lɛ mburə ntīi wa noə mə yu moəntè mə atsənə atsè'è Yesu ya aà.

⁴⁸ Yesu a tigè ñswonə a mbo mənɔyè wa mə, “Mù ghà, wa àb̄iintīi yo a ghurə ghò; tigə ƚghèè n̄i mb̄oəñə.”

⁴⁹ Ajən yïi mə à lɛ mburə ka ki ghàà aa, ƚu a lô wa nda ndīi ndâghotə wa nzīi ñswonə ghu mbo mə, “Wa mù ghò wa à kwò m̄; tsuu ƚgi'i a mbo Nd̄i'innu b̄i ki fa.”

⁵⁰ Yesu à yù'ù m̄ aa ƚkw̄i'i mə, “Tsuu bo'ɔ b̄e, b̄ii tsi'i b̄i boƚ à ka tīi.”

⁵¹ Nòə wa mə à lɛ ƚghèè ƚku'u wa nda aa, kaa à lɛ wa'à b̄ii mə tâ ƚu dən à bu ƚkuu ntsyatə Peta ni Jon ni Jems bo bi ta bi mu wa ni ndè yï.

⁵² Bè b̄tsim̄ b̄ii mə bi lɛ ntswe ghu aa bi lɛ si yè'è m̄bu'u n̄i n̄u jyaa nlonə mu mənɔyè w̄a; la Yesu a swonə a mbo bo mə, “N̄i tsuu ki yè'è; nlonə mə kaa à si aa kwò kwò, a bwii aa bw̄i.”

⁵³ Bo wyè yi, nlonə mə bo lɛ nzi mə mu wa à kwò m̄ aà.

⁵⁴ La Yesu a tswa n̄kwɛɛ ni mu wa, ñswonə mə, “Mu, b̄iñə.”

⁵⁵ Azw̄i mu wa a b̄u m̄b̄ii fu, a burè m̄b̄iñə ƚgaa yï mò'è; Yesu a swonə mə tâ bi loə ayoo nīi mfa ghu tâ à ji.

⁵⁶ Taà yï b̄o ndè yï nan̄sè ñyerə tsi'i m̄b̄ennu; lâ a kwàntè waa m̄b̄i'è bo lõ nswonə annù yïi mə a fɛ'ɛ a mbo ƚu.

Ajàŋ mə Yesu à ɛ ntoo Ngǎnyəgənnù ji nighûm ñtsò baa a abɛɛ aà

¹ Yesu a twonɔŋ ngǎnyəgənnù ji jya nighûm ñtsò baa mfa mitìì bo bì àdà'á mə, bo ka mfi'i izwĩ jĩ bi ŋkii ŋghurə ni mighòò.

² Ntigə ntoo waa mə tâ bo ghɛɛ ŋka nswonɔŋ annù nlonɔŋ annù nifò Nwĩ ŋkii ŋghurə ni mighòò.

³ A kà mē aa ntoo waa nswonɔŋ mə, “Nì tsuu ayoò tsu lǒ lǒgè, kě ati yĩ tswĩ'ĩ, kě abàà, kě miji, kě ŋgabə, ntsuu itsə'ə ji baa lǒ lǒgè.

⁴ Nì ghɛɛ ŋghèè ŋkuu a nda yĩ nì kùu ghu aa, nì tswè ghu, nywe'e noò yĩ mə nì ka lě bǔ fè'ɛ ghèè.

⁵ Bɛɛ nì ghɛɛ ŋkuu a adigə bi tsuu ghuu kwɛrə, nì ghirə ti fè'ɛ ghu, nì yêtə àbìrə yĩ mə a tswe a mikòrə bù aa, a ndì'i mə kaa bǔ bo sì nì ànnǔ tsǔ burə.”

⁶ Bo tigə mma'atə ŋghèè ñtsya ni a itoo itoo nswonɔŋ nì ntoo yĩ sigìnə ya, ŋkii ŋghurə ni bè a idigə tsimə.

*Ajàŋ mə atu Herod a ɛ mbùùrə aà
(Mt. 14.1-12; Mk. 6.14-29)*

⁷ Nòò yĩ mə Herod yĩ mə à ɛ mbə Mfò a ala'a Galilea aa, à ɛ nyu'u innù ma jù aa, àtú yĩ a ɛ mbùùrə, nìbɔ'ɔ tswâ yi, nlonɔŋ mə bè bì mɔ'ɔ ɛ si swonɔŋ ni mə Jɔn Ngànɔmùrə bè a Ŋkì à bù mē m̀biiñə ni nìwò.

⁸ Bì mɔ'ɔ swonɔŋ ni mə, Elijah à bù mē m̀bii fu, bì mɔ'ɔ kii nswonɔŋ ni mə ngànntoò Nwĩ yĩ m̀bii mbii yĩ mɔ'ɔ à bù mē m̀bii fu.

⁹ Herod a swonɔŋ ni mə, “Mè kì kwyê àtu Jɔn, ghuù ñù mə mè bù ñtigə nyu'u nì ànnù nlonɔŋ

ngaà yĩ aa à ni ghuu aa ε?” Ntigə nloo ni mə yu ligìnə yə yi.

*Ajàŋ mə Yesu à le nje'ε bə̀ ñtsù'ù ji ntaà àà
(Mt. 14.13-21; Mk. 6.30-44; Jn. 6.1-14)*

¹⁰ Nòò yĩ mə ngǎŋtoo jya i le mbù mbii aa, bo le kè'ènə innù jii mə bo le nghirè aà a mbo Yesu, A swùŋtè waa, ñlogə waa bo bo lô ñghεε ntswe a ala'a Bethsaida.

¹¹ Nòò yii mə bə̀ bĩ ghà'atè le nyu'u mə bo tswe ghu aa, bi yonè yi ghu. A kwèrè waa ghu ntigə nghaa a mbo bo nlon annù nifò Nwĩ ñki nghurè bə̀ bii mə ñghòò le ntswe a nu bo aà.

¹² Itugə i lògìnə mē ñka mfii, ngǎŋyөгəñnù ji jya ñghúm ñtsò baa i zĩ ghu mbo nswon mə, “Mà'atə nnòò bə̀ ghù tâ bo ñghεε mə mbə bo kuu a mùm mĩkurə bo bĩ a mbèε ifò jù mə mbə bi yê àyoo ghu ñji kè ñki nyə adigə yĩ lè ghu, ñlon mə àdìgè yũ mə bĩ'inè tswe ghu aa kaa bə̀ sè ghu ghurè aà.”

¹³ Yesu a kwi'i a mbo bo mə, “Bù bumbon ñi fa ayoò bo ji.”

Bo swon ghu mbo mə, “Kaa bĩ'ĩ sè ni miji mĩ dàn tswé, ñtsyatə ñkya abaa ji ntaà ni mbwè mi mbaà. Mbə a bə̀ yii mə bĩ'inè tswe ñi ñjè'è bə̀ bú bitsim bon bĩ'inè tswe ñi ñghεε nyuu miji a mbo bo.”

¹⁴ Bə̀ bii mə bi le ntswe ghu aa le mbə mbāŋnə ntsù'ù ji ntaà.

A swon a mbo ngǎŋyөгəñnù ji jya mə, “Ñi ghirè tâ bo tswe a nsyε ikirè ikirè, tâ bə̀ tswe ñi àkirè yĩ fùùrè mighum mi ntaà.”

15 Bo ɛ ɲghìrè tsi'í maa ajàŋ bè bya bìtsim tswé a nsyê.

16 A logè ɲkya baa jya ji ntaà bo bì mbwè mya mi mbaa, ɲɲentə mi'í mi a ndəŋ, ntsa'atə Nwí, ñniŋ mbɔɔnə ghu, mbatə mfa a mbo bo mə bì fa a mbo bè byâ.

17 Bè bìtsim ɛ ɲji nyurə, bi ghotè àbùgè, ñwùkê ji i luu ɲkyè nighûm ñtsò ji baà.

Ajàŋ mə Peta à ɛ ɲkè'ènə ɲú yíi Yesu ni ghu aà

(Mt. 16.13-19; Mk. 8.27-29)

18 A bə ɲjwi yí mò'ɔ Yesu a kâ ñtsa'atə Nwí tsi'í yù. ɲgǎnyəgənnù ji i tswé ghu mbèè, a betə waa mə, “Bè bi swonɲ ni mə mə bə aà wə aa ɛ?”

19 Bo kwi'i mə, “Jɔn ɲgàŋmùrə bǎ ɲkì.” Bi mò'ɔ mə, “Elijah.” Bǐ mò'ɔ swonɲè ni mə, “ɲgàŋntoò Nwí yí mbii mbii wa yí mò'ò.”

20 A betə waa mə, “Lâ ni swonɲ yuu ɲgaa mə mə laa mbə wo aa ɛ?”

Peta a kwi'i mə, “Ò ni Ayɔ'ò Nwí wâ.”

Ajàŋ mə Yesu à ɛ ɲghàà ñlon ɲgí'i yíi yu ka yə i kwo aà.

(Mt. 16.20-28; Mk. 8.30—9.1)

21 Yesu a kwántə waa nswonɲ mə tâ bo tsuu a mbo ɲù tsǔ lǒ swonɲə.

22 ɲkì mbu nswonɲ a mbo bo mə, “Mu ɲù à ka yə mbuu ɲgí'i jǐ ghà'atə tâ bìtà bi ala'a, bìlǐ bi ɲgǎŋmà'a Nwí, ni ɲgǎŋndì'i nònɲsə, tâ bì tuu yi, ñzwitə yi, a ti bə ñî ɲjwi ji tarə, a bù ɲyweenə ni ñàwô.”

23 A swonj a mbo bè bîtsîm mæ, “Mbæ nù tsù à ka nlòo a ñka nyòñø a ñjîm mæ a tuù ìbîi nú yî, mbe'e ati bàñnè bàñnê yi ñka nyonjè nàa tsi'î ñjwî tsîmè.

24 Nlonj mæ nù ñtsîm yîi mæ a lòo a nyweensê ìbîinú yi aa, à ka bàñnø bwε; lâ nù ñtsîm yîi mæ a lòo a mbwê ìbîinú yi nlonj ñkwîtú gha aa, a ka bàñnø yweensø.

25 Mbæ a kwetø ñû tsù aa nì àkè mæ mbæ a tswe nì mbi yû ntsîm mbañnø mbwε ìbîinú yî kè yî nyø ñgi'î aa ε?

26 Mbæ nù tsù a ka ndîrø atu nlonj ñgaa yà bo bì ñìghââ na, bœø boñ Mu Nù à ka yî kîi ñîrø atu mbi'î ñgaà yî a noò yîi à ka yî zî a mum ñìgha'à ni, ni ñìgha'a ni Ta bo bì baangel bi bîi bi laa màñsè aà.

27 A mbû ñghèè ghu, mæ swonj a mbo bù tsi'î annù ñîkonj mæ, bè bî m'ò bi tœø faà bîi mæ kaa bi ka yî wa'à kwo, nywe'e noò yîi mæ bi ka yî yø annù ñifò Nwî aà.”

*Ajàñ mæ Yesu à lε mbəñkə yi aà
(Mt. 17.1-8; Mk. 9.2-8)*

28 Njwi i tsyà mê ji ñifwaa, a ajàñ mæ à lε nswonj innù ma jû aa, a logè Peta, ni Jems ni Jon, bo bo k'ò ñghèε a atu nta'a a ntsà'àtø Nwî ghu.

29 Bo kà mæ aa ntsa'atø Nwî aa, ñsî yî bo bì ñkèrê yî i ñkwensø, ñtsè'ê ji i tigè ñfu'u ñjεεñkø.

30 Bô ghè mæ aa ki yø, bè bi baa bi tigè ñghaa bo bo. A bœ Moses bo Elijah

31 bëi më bi le nzi a mûm nìgha'a, ñhweenə, ñka ñghaa bo bo, nlon ajànə à ka yí mànşə ifà'á yi mà'àtə mbi yu a Yerusalem aà.

32 Fìlo fi le nnaşə ntswe a mi'i Peta bo bì bè bya më bo bo le ntswe aà. Bo ghè më ki wí'ìnè, nyə nìgha'à ni bo bì bè bya më bo bo təə aà.

33 Ajàn më bè bya le ñghəə mmà'àtə Yesu i lò aa, Peta a swon më, "Taà, a bən më bí'ìnè tswe faà aà. Tá bí'í ghurə mîntàn mi ntarè, tá yí fùurè ì tswe a mbo wò, yí mɔ'ɔ ì tswe a mbo Moses, tá yí mɔ'ɔ ì tigə ntswe a mbo Elijah." (Kaa à le ñwa'á annù yíi më yu swonə aa zí.)

34 Ajànə à le mburə ki ghàà aa, mbà'à i wí'íkè ñzi ñkusə waa. Nìbɔ'ɔ ni tswa ñgǎnyəgənnù jyá.

35 Bo yu'ù ñji i ghaà wa mûm mbà'à ñswon më, "A ni Mû ghà yíi mè tsò'ɔ aa à ghulà; ni ka nyu'u annù yíi a swonə aà."

36 Nòò yíi më ñji ya ì le ñkentə aa, bo tigè nyə Yesu tsi'í yùyù. Bo le ñkutə mîntsú myaa, kaa ñki'í ànnù yíi më bo le nyə aa a mbo ñù tsù maa noò swonə.

Ajàn më Yesu à le ñghùrə múmbàñnè yíi më a le ntswe nî à zwì yí bí aà

(Mt. 17.14-18; Mk. 9.14-27)

37 Abèè a fù'ù më, Yesu bo bì ñgǎnyəgənnù ji jya bí sigə wa atu nta'a, ñnòò bē yí wè i zí ñtsi'í yi.

38 Nù yí mɔ'ɔ wa a titi ñnòò a tɔñnè ñswon më, "Ndí'innù, mè bu'ù mbò, kwetə a mú ghà ghú, ñlon më à ni tsi'í mu yíi më mè tswe ni ghu aà.

39 Azwĩ yĩ bi a yi nan̄sè ñko mu ghù m̀ma'a a nsyε, ñghìrè a wi'ikè m̀bo'o, a tsigè yi, àjwò'ò a tigè m̀fè'ε ghu ntsù. A nan̄sè ñwukə yi kaa wa'à wàn̄sè m̀bii m̀ma'atə yi.

40 Mè ghìrə mbu'u mbo a mbô ñgǎñyэгəñnù jo mə tâ bi fi'i azwĩ ya, kaa bo wa'á mfi'i zĩ.”

41 Yesu a swon̄ mə, “Oò, bù bê b̄ii mə bi s̄i n̄i àb̄iintīi tswê, kaa innù jyaa i wa'à tsinè aa, mè ka b̄ũ tswè bi'inè i kii ki tswa n̄tīi gha nlon̄ ñgaà yùù i ywe'e aa a noò àkè aa ε? Zi ni mu ghò wa faà.”

42 A kà mə aa zi ni ghu, àzwĩ yĩ bi ya a kô yi m̀ma'a a nsyε n̄tsigè n̄tigè ñlɔɔ tsi'i ñsàtê. Yesu a wenè àzwĩ yĩ bi ya, ñghurə mu wa mfa a mbo taà yĩ.

43 Bè b̄itsim̄ le nyerə a ajàn̄ə mə bi le nyə mida'a mi Nwĩ aà.

Ajàn̄ mə Yesu à le mbù ñghaa annù ñlon̄ə ànnù n̄iwò yi aà.

(Mt. 17.22-23; Mk. 9.30-32)

Ajàn̄ mə bo le mburə ki wa'a ma jũ ñnnù mə à le ñghìrè aa, a swon̄ a mbo ñgǎñyэгəñnù ji mə,

44 “N̄i nan̄sə nyu'utə ñighàà n̄u ta n̄i kuu a atu bù. Bi ka fa Mu N̄u a mbo bè.”

45 Lâ kaa bo le ñwa'à yu'u tâ àtù yaa a laa ghu. Nlon̄ mə bi le ñlò'òsè a mbo bo mə tâ bo tsuu zi; bo kii m̀bo'ɔ ni a mbetê yi.

N̄u ȳi à kò'ɔ n̄tsirə aa à n̄i wò?

(Mt. 18.1-5; Mk. 9.33-37)

46 Bo le nlògìnè ñka nswuñnə, mbetə nî waa bo ni bo mə ɲù yïi mə à kò'ɔ ntsirə a titii bo aa à nî wò aa ε?

47 Yesu a zî ànnũ yïi mə bo le si wa'atə ni a ntii bo aà, ñlogə múñkhə nte'ε a mbèε yu,

48 ñswonɔ a mbo bo mə, “Nù ñtsim yïi mə à kwèrə mu ghù ni ìkũm gha aa, à kwèrə aa ghâ. Nù ñtsim yïi mə à kwèrə gha aa, à ki ñkwèrə ɲù yïi mə à le ntoo ghâ aà. Nlonɔ mə aa yu wa yïi à kè'ə a titii bù ñsigə nlwĩ'ĩ aa, à bànɲə mbə aa yu yïi à kò'ɔ ntsirə aà.”

Nù yïi mə kaa à si annũ yi'inè tuu aa, à bïi aà ñjìm yï'inè

49 Jɔn a swonɔ mə, “Taà bĩ'ĩ ghirə nyə ɲù yï mɔ'ɔ a fi'ĩ ni ìzwĩ jĩ bi a ato'o bə nî ìkũm gho, bĩ'ĩ tsu'unə yi nlonɔ mə kaa à sî ɲù àkòrə yï'inè yï mɔ'ɔ bə aà.”

50 Yesu a swonɔ mə, “Nì tsuu n̄i ki tsu'unə bə, ñlonɔ mə ɲù yïi mə kaa à si annũ yi'inè tuu aa, à bïi aà ñjìm yï'inè.”

Ajàn mə ñikurə ni Samari ni mɔ'ɔ ni le ntuu a ñkwèrə Yesu aà

51 Ajàn mə nòò à le ñkòontə mə bi ka bũ kwèrə Yesu fu a aburə aa, a kwèrə ñt̄ii yi, ñtanɲtə mə yu ghèε a Yerusalem.

52 Ntoò bə a mbĩ yu mə tâ bì ghèε nnañsə ñikurə ni Samaria ni mɔ'ɔ a mbo yu.

53 La bə bya bi tuù ñkwèrə yi, ñlonɔ mə bo le nzi mə à le si tsyà aa bə tsyà ñghèε ni a Yerusalem aà.

54 Ngǎnyөгênnù ji, Jɔn bo Jems, yè mē maa ajàn, mbetə yi mə, “Mmà'àmbî, ò bèentə mə tâ bî'i twonj mɔ'ɔ tâ ì lo a aburə nsigə ntɔɔ waa aa ε?”

55 Yesu a bəŋkə yi ŋwenə waa.*

56 Bo tigè òlo ŋghèè a nikurə ni dàn.

*Annù bē bii mə bi tswe nî ŋka nyòŋè Yesu àà
(Mt. 8.19-22)*

57 Ajàn mə bo le si ghèè a mânjî aa, nù yî mò'ɔ a swonj mə, “Mè ka ki yòŋè nî gho a nî ògòŋ ìdìgə tsim jii o ghèè ghu aà.”

58 Yesu a kwi'i ghu mbo mə, “Itsò ì tswe nì màmborè myaa, bìsiŋ bì kî ntswe nî ndà jyaa, la kaa Mu Nù à sî ni àdìgè yîi mə mbə a nòŋsə àtú yi ghu mmiintə aa tswè.”

59 A mbo nù yî mò'ɔ a swonj mə, “Zi ŋka nyòŋè nàâ.”

A bāŋnè òkwi'i mə, “Mmà'àmbî, lèə tâ mè bii ŋghèè mfoo ntwinjə taà ya'a.”

60 A swonj ghu mbo mə, “Mà'àtə tâ biku ka ntwinj biku bi bē byaa. Lâ a mbo wò, ghèè ŋka nswonj ntoò ànnù nifò Nwî.”

61 Yî mò'ɔ a swonj mə, “Wa mè ka ki yòŋè noo Mmà'àmbî. La mà'àtə tâ mè foo ŋghèè nfa filo fi bē a ndùgə ya'a.”

62 Yesu a swonj ghu mbo mə, “Nù yîi mə à tsua aso afà'à m̄bu mbəŋkə yi ŋka nlii n̄imə aa, kaa à sî ku'ùnə a ŋkuu a m̄m̄ ànnù nifò Nwî.”

* 9:55 ŋwà'ànè jî mɔ'ɔ ì ku'usə yuà ànnù: “Kaa nì s̄i m̄buu azwî yîi mə nì tswe nì yuu aa zî; òlɔŋ mə kaa Mu Nù à le ŋwà'à zî aa a ta ŋgi'i a nu bē, à le mbāŋnè zî aa a nyweensə bē.”

10

Ajàŋ mə Yesu à le ntoo bê bi mɔ'ɔ mighum mi sàmbaa ntsò baa mə bì tsya mbïi yaa laa

¹ Ma ya à ghèè ki tsyǎ Mmà'àmbi a bù ntsɔ'ɔ bê bi mɔ'ɔ mighum mi sàmbaa ntsò baa ntoo waa mə tâ bo tsya mbïi yì ñka nzinə bi baa bi baa ŋghɛɛ nî itoo nî ìdìgè tsi'í tsim jii mə yu ka bõŋ zì ghu aà.

² A kà mē aa ntoo waa nswon mə, “Miji mi bè mē a nsoo gha'a lá bìfù'ù bânɲè ñkə'ətə; nì ka ntsa'atə Nwí mə tâ Mmà'àmbí m̀bôn ñsòò à too ŋgǎŋfà' à tâ ì ghɛɛ mfù'ù mijî mi myâ.

³ Nì ghɛɛ lá, a ajàŋə mə m̀tooo ghuu aa, nì ghɛɛ tsi'í tsǒ mbinjèrè a titi bitakurè.

⁴ Nì tsuu mù àbàa ñkabə tugitə, ntsuu abàa kii tugitə, ntsuu ntam kii tugitə, ntsuu kì təə a ntsà'atə ñù tsù a mǎnjì.

⁵ Bɛɛ nì yi ŋghèè ñkuu nî nda yïi nì ñkuu ghu aa nì fòò nswon mə, ‘Á Mbɔɔnə kuu fàa nda laa.’

⁶ Bɛɛ mə ñù m̀bɔɔnə a tswe ghu bon mbɔɔnə ya ì ka kuu ghu nú, a tsuu ghu tswe bon mbɔɔnə yùù ya ì ka bìi kuu fu a nu bù.

⁷ Bɛɛ nì ghɛɛ ñkuu nî nda yïi nì kuu ghu aa, nì lwi'í maa nda ñka ñji ñkii nno nî àyoo yïi bi fa a mbo bù aà. Nlon mə wa bi tswe nì ñka ntú ñgǎŋfà' à. Nì tsuu a m̀la'a kì kuu ghɛɛ, ì kuu bìi.

⁸ Bɛɛ nì yi ŋghèè ñkuu a atoo, bɛɛ bi kwèrə ghu sigànə, nì ka ñji ayoo yïi bi fa a mbo bù aà.

⁹ Nì ghurè mighòò mii mi tswe a nu bè ghu aa, ntigə nswonə ñkɛ'ɛnə a mbo bo mə, ‘Wa annù nifò Nwí a zì mē ñkoontə a nu bù.’

10 Lâ, mbə nì yi ñkuu ni atoo bi tuu ghuu ghu kwērə, nì fε'è ñghεε a mîmfânɲè ñswon mə,

11 'Abirə ala'à yuu yïi mə a ghirə mbanə a mikòrə bï'i aa, bï'i yètè, a ndi'i mə kaa bï'inè sî nî ànnù tsu tswê. Lâ bï'i swon a mbo bù mə ànnù nifò Nwî a zï mē ñkoontə a nu bù.'

12 Mə swon a mbo bù mə ñgi'i àtooo mà ya a ñjwî ñtsò'òtə mîsa'a ì ka yï tsyàtə yï Sodom.

Njò'ɔ ìla'a jii kaa i le ñwa'ă ntoò Kristo bii àà (Mt. 11.20-24)

13 "Ñgi'i yï ñwè ì tswe a mbo wò mbâ Chorazin, bo bï a mbo wò mba Bethsaida, nlon mə bi le mbaa bə ghirə innù jï wè jï wè jû mə bi ghirə a ala'a bù aa a ala'a Tai kè Sidon bon bi lèè mbəñkə mînti myaa tetè, ñtigə ñwε'ε itsè'ə ñgi'i ñki mfu'u atû yaa nî àbù.

14 Lâ a ka yï swèrə a mbo bù wa jwî ñtsò'òtə mîsa'a ì tsyàtə a mbo Tai bo Sidon.

15 Njaa yò ì bə mə akə aa ε, a Kapernaum? O ghirə ñwa'atə mə bi ka ñentə ibii nú ghoi kò'osə gho a aburə aa ε? Wa bi ka yï mà'à gho ò sigə ñghεε a bânnsyê."

16 Yesu a swon a mbo ñgănyəgănnù ji jya mə, "Nù yïi mə a bïi ànnù yïi ni swonə aa, à bii aa annù yâ. Nù yïi a ntùú ànnù yïi ni swonə aa, a ki ntuu aà ghâ. Nù yïi mə à tùu gha aa, à ki ntuu aa yu wa yïi mə à le ntoo gha aà."

Ajàñə mə bə bya mighum mi sàmbaa ntsò baa le mbù mbii àà

17 Bè bya mighum mi sàmbaa bi le mbì ni nìdorè nswonj mə, “Mmà'àmbi tsi'i bìdemon bi ghìrè nyu'unə nì yi'i nlonj ikùm ghò.”

18 A swonj a mbo bo mə, “Mè ghìrə nyə Satan a lô a aburə ηwo tsi'i tsó mbèη yì ηwà'àkè.

19 Yê nì, mè fà mē àda'a a mbo bù mə nì ka ntəentə a atu no bo bì bàŋgaa bì bì, ηkii ηgha'a nì àdà'a ηgàŋkìbàà wa kaa tâ àyoò tsu wa'à ghuu lænsè.

20 Lâ ta nì tsuu ki doritə bə mə ìzwĩ jì bi yu'unə nì ghuu, nì ka ndoritə nì bə mə bi ηwà'ànə mē mikùm muu a aburə aà.”

Ajàŋ mə Yesu à le ndoritə aà

(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

21 A bə maa noò, Yesu a doritə a mùm Azwĩ Nwĩ nswonj mə, “Taà, mè fà mbi'ikə a mbo wò a Mmà'àmì àbùrè bô n̄syə nlonj mə ò lò'òsə innù jùla a mbô ηgàŋmitsyè bo bì bə b̄i bi zi annù aa, mbàŋnè n̄d̄i'i a mbo b̄o bi b̄orè. ìŋə, Taà ghà, a bē àjàŋ yii mə a le mbòŋə gho mə tâ ò ghìrə aà.

22 Taà ghà à fà mə ìnnù tsim a mbo mè. Kaa mbə ηù wa'á ηù yii Mu à ni ghu aa zi ntsya a Ta. Kaa ηù a wa'á a Ta ηki nzi ntsya Mu, mə mbə a tsuu ηù yii mə Mu à tsò'ò mə yu d̄i'i a Ta ghu mbo aa bē.”

23 Yesu a bəŋkè yi nswonj a mbo ηgāŋyegēnnù jì jya mə, “Mb̄oŋə a mbo mi'i m̄i mə mi yə annù yulà mə ni yə aà,

24 nlonj mə mè swòŋə a mbo bù tsi'i annù n̄ikonə mə, ηgāŋntoo Nwĩ jì ghà'àtè bo bì bìfò bì ghà'àtè bi le si yè'ètè a nyə ma juù ìnnù mə

ni yə aa, la kaa wa'à yê. Nyə'ətə ni a nyu'u innù jû mə ni yu'u aa kaa wa'à yu'ù."

Nìghàà nĩ ònanaa nloŋ ñú baSamaria ñgàŋàbòŋəntii

²⁵ Ñgàŋndi'i nòŋsə yĩ mò'ɔ à le ŋkwà'ànè yi nswon mə, "Ndi'innù, mbə mə ghirè mə akə mbon ji ilòn aa ε?"

²⁶ A betə yi mə, "O twonə nyə mə bi ŋwa'anə a mùm àŋwà'ànè nòŋsə aa mə akə aa ε?"

²⁷ A kwi'i mə, "Tigə ŋkòŋə Mmà'àmbi Nwĩŋgòŋ ghò nĩ ntiì ghò tsim, nĩ ntswəntii yó i tsim, ni mtiì mo mitsim bo bi ni mitsyé mo mitsimè. I kii tigə kòŋə ndim ghò tsó ibii nú ghò."

²⁸ Yesu a swon ghu mbo mə, "O kwi'i tsi'i siginè. Ka ŋghirè ma mùu ajàn bon ò ka tswə ntiì."

²⁹ Ajàn mə à le si lòc ndi'i mə ànnù yi a tsinə aa, a bú mbetə Yesu mə, "Ndim ghà aa wò aa ε?"

³⁰ Yesu a kwi'i ghu mbo mə, "Nù yĩ mò'ɔ à le nló a Yerusalem ŋka nsigə ŋghεε a Yeriko, biyərə bi tswá yi, ntso'otə itsè'è ghu nu, nanse ŋghoo yi tsi'i siginè, a tigə ŋkwo, bo ma'àtə nlo waa,

³¹ Ñgàŋmà'a Nwĩ yĩ mò'ɔ à le ŋka nzi maa mânji, à zĩ mē mfe'ε ghu nu aa, ndanse mbèè, nstya yi.

³² Mu Levi yĩ mò'ɔ à le ŋki nzi nyə, ŋghirə tsi'i maa ajàn, ndanse mbèè nstya yi,

³³ Lá ñú baSamaria yĩ mò'ɔ yii à le ŋka ŋghεε a nighaa yu aa, à le nzi nyə, ŋko milìŋnè yĩ.

34 Nḡhɛɛ ghu mbɛ̀ɛ̀, nsi'i ɪla'à ji jya, n̄n̄iḡə afù ghu ḡkwerə, n̄swesə yi a atu n̄aa yu, n̄lɔgə yi ḡhɛɛ ni ghu a nda biḡi, a n̄lɛntə yi ghu.

35 Bo yu ɛ ghu, àbɛ̀ɛ̀ a fù'ù m̄ə, a ḡh̄ə yu ki ḡhɛ̀ɛ̀, m̄fi'i ɪbà'atə ḡkabə silva ji baa,* mfa a mbo ḡ̀ n̄lɛntə n̄d̄a biḡi wa, n̄swon̄ m̄ə, 'Ka n̄lɛntə n̄i, bɛɛ m̄ə a lɔgə ḡkabə n̄tsyà yulà, bon̄ maa b̄ b̄ensè fu, a noò ȳi m̄ə bī aà.' "

36 Yesu a bet̄ə n̄d̄i'ì n̄on̄sə wa m̄ə, "Ò wà'atə m̄ə n̄dim̄ ḡ̀ wa m̄ə biyərə bya ɛ ḡh̄òò yi aa, a tit̄i b̄ə buà bi tarə, à ni wò aa ɛ?"

37 A kwi'i m̄ə, "N̄̀ wa m̄ə à ɛ ḡko m̄il̄ḡn̄ə ȳi aà." Yesu a swon̄ ghu mbo m̄ə, "ḡh̄ɛɛ ḡki ḡka ḡh̄irə maa aj̄an̄ə."

Aj̄an̄ m̄ə Yesu à ɛ ḡh̄antə Martha bo Mary aà

38 Yesu bo bi ḡḡḡyḡḡn̄n̄u ji i ɛ ḡh̄ɛ̀ɛ̀ ḡkuu a n̄ikurə n̄i m̄ə'ɔ, m̄an̄ḡyè ȳi m̄ə'ɔ, ɪk̄m̄ yi i bə Martha, a twon̄ə yi a nda yu,

39 Muma bi m̄an̄ḡyè wa, ɪk̄m̄ yi i bə Mary a tswé bo yu. Yesu à z̄i m̄ə aa, a z̄i n̄tswe yi tsi'ì a mb̄ɛɛ m̄ikòrə Yesu, n̄yu'utə n̄i ànn̄u ȳi à ɛ si d̄i'ì aà.

40 L̄a Martha à ɛ si n̄wùḡə n̄u yi, ḡwa'a tsi'ì ann̄u a ḡh̄irə m̄iji a mbo biḡi bȳa. A ɛ n̄z̄i n̄swon̄ a mbo Yesu m̄ə, "M̄m̄à'amb̄i, ò si yə m̄ə à n̄i ànn̄u ȳi bi m̄ə mumaà à ḡh̄irə, m̄ə à m̄à'atə ḡha tsi'ì m̄ə m̄ə, m̄ə yə n̄i ḡḡi'ì a ni m̄iji mù aa ɛ? ḡh̄àantə yi t̄a à zi ḡkwɛtə ḡh̄a."

* **10:35** 2 denarii, ḡkabə baGrikia, n̄d̄uù yi ɪbə ts̄ə ḡkabə ḡḡan̄àf̄à' à n̄jwi ji baà.

41 Yesu a swonɔ ɔghu mbo mə, “Martha, Martha! O nwùgə nù yò sɪ'i a ni ìnnù jɪ ɔghà'atə!

42 Ayoo yɪ fùùrə a ku'unə a ntswe nì yù. Mary à tsò'ò mə mbèè yɪ sigìnə kaa mbə ɔhù a wa'à ɔghu mbo kwerè.”

11

Yesu à dì'í Ngǎnyəgənnù jì mánjì ntsà'atə Nwí (Mt. 6.9-13; 7.7-11)

¹ Yesu à ɛ sɪ tsà'atə Nwí a adigə yɪ mɔ'ɔ, à mǎnsə mə aa, ɔgànyəgənnù yɪ yɪ mɔ'ɔ a swonɔ ɔghu mbo mə, “Mmà'àmbi, dì'í ntsà'atə Nwí a mbo bɪ'í, tsɔ mə Jɔn à ɛ ndì'ì a mbo ɔgànyəgənnù jì aà.”

² Yesu a swonɔ a mbo bo mə, “Nì kii tɪ tsà'atə Nwí nì swonɔ mə: ‘Taà yɪ'í, ɔhìrə tá bɪ'í ka ɔgha'asə ɪkùm ɔhò. Tá ànnù nifô yo à zi.

³ Ka mfa mɪjɪ mɪ mə mɪ ku'unə a mbo bɪ'í aa a nɔwɪ nɔwɪ;

⁴ ɔkɪ ɔka nɪ'ìnə nɪ ɪfansənnù jɪ'í, nɔɔ mə bɪ'í ɔkii nɪ'ìnə nɪ jɪ bə bii mə bɪ fànsə a nu bɪ'í aà; ntsuu kɪ bii bɪ'í ka ɔwɔ nɪ àkwà'ànə bə.’ ”

⁵ A bú nswonɔ a mbo bo mə, “Mbə ɔhù nìbò ɔhùù a ɔhèè a mbo nsùkà'à yɪ nɪ nti itugə nswonɔ ɔghu mbo mə, ‘Nsù ɔhà, tsɔ'ɔsə ɔha nì ɔkya abaa jɪ tarə;

⁶ nɔɔ mə nsù ɔhà yɪ mɔ'ɔ à lo nɪghaa a asà'a agha'a nzi, kaa mə wa'à nɪ àyoo nɪjɪ a mfa ɔghu mbo tswè.’

⁷ Mbə nsù yɪ wa a nɔɔ a ɪkuu ɔkwi'í ɔghu mbo mə, ‘Tsùu ɔgɪ'í a mbo mə fa; mə tsètə mə abà'à

yâ, bî'i bì bɔ̀ò ba nɔ̀ntè; kaa mbə mè wa'à bù m̀biinə a mfâ àyoo a mbo wò.'

⁸ Mè swòŋ a mbo bù mə, mbə tuu bìnə fa ayoo ghu mbo mə à nì nsùkà'â yî aa, lâ òyòŋə ajàn yî mə à ghèè nî m̀bîi òka mbetə kaa wa'à lò aa, à ka bìnə fa njòò tsim jîi mə a lòò aà.

⁹ Ma mùu ajàn, mè swòŋə a mbo bù mə: Nì ka mbetə boŋ bì ka fa a mbo bù; nì ka nɔ̀ɔ boŋ nì ka yə; nì ka òkwentə boŋ bì ka ŋa'a fa a mbo bù.

¹⁰ Nloŋ mə òù ǹtsim yîi a betə aa, a kwerə; òù ǹtsim yîi mə a kii nɔ̀ɔ aa a yê. Òù yîi mə a kwentə aa bì kii òna'a ghu mbô.

¹¹ Tà yî tsù à tswe a tìtì bù mə mbə mù yî a betə fìbwè, a tswe tì fa fìbwè m̀banə mfa bə no ghu mbo

¹² kě a betə nìbòò nì ŋgu ghu mbo a bāŋnè m̀fa bə àŋgaa ghu mbo aa ε?

¹³ Mbə bù bii mə nì nì ŋgāŋghìrə innù jî bì aa, nì zi ajàn yîi mbə nì ka mfa njòò jî sigìnə a mbo bɔ̀ò buu, nì sì wa'atè mə mbə Taà ghùù yîi mə à tswe a aburə aa a nan̄sə òkɔ̀ntə a mfâ Azwî yi a mbo bə bii mə bì betə nî yi ghu aa ε?"

*Yesu bo Beezebul, m̀fò bidemon
(Mt. 12.22-30; Mk. 3.20-27)*

¹⁴ Yesu à lɛ sî fi'i azwî yî bì yîi mə a lɛ mbə yî tì ghàà; nòò yîi mə àzwî yî bì ya a lɛ mfè'è aa, àkiko'o ya a lògìnə òka ŋghaa bə bii bì lɛ nyə aa bì yerə tsi'î mbê ànnù.

¹⁵ La bo bì mɔ̀'ɔ bāŋnè n̄swon mə, "A fi'i nî ìzwî jî bì n̄syà aa a n̄j̄m Beezebul, m̀fò ìzwî jî bì wâ."

16 La bè bya bĩ mɔ'ɔ, a ŋkwà'ànə yu, bi bāŋnə ñswon mə, tâ à ghìrə annù yí yěyerə a ndi'i mə Nwĩ à tswe bo yu.

17 Mbə yĩ mə Yesu à lɛ nzi mmòòntê jyaa aa, a swon a mbo bo mə, “Ala'a yĩ mə a yatə waa ntə a atutu, nto nĩ waa bo ni bo aa, a wānsə ñwo. Ngwè'è yĩ mə ì ki nyàtə waa laa, i ki ñwanşə ñwò.

18 Mbə a bə mə Satan à ki nyàtə yi, bon à ka ki to nĩ yumbon, tâ ànnù nifò yi təə mə akə aa ε? Nlon mə ni swon mə mə fi'i izwĩ jĩ bi aa nĩ mɪdà'à mi Beezebul.

19 Mbə mə ka mfi'i izwĩ jĩ bi aa ni mɪdà'à mi Beezebul, bon bɔ̀ buu tigə mfi'i aa ni mɪdà'à mi wo aa ε? Mbε mə a bə maa ajāŋ aa, à ni bo bii mə bo ka yĩ tigə tsərə i sa'à ghuu.

20 Lâ mbə a bə mə mə fi'i izwĩ jĩ bi aa ni mɪdà'à mi Nwĩ bon ànnù nifò Nwĩ à zĩ mə a mbo bù.

21 “Nòò yĩ mə ntì ñù, yĩ mə à tswe nĩ ñjoo mitsə'ə a bε ndùgô yĩ aa, ñjoo ji i tswe ni mbɔ̀ɔ̀nê;

22 Lâ mbə nyərə yĩ mə à tɪnsə ntsyàtə yi aa, mbə a zi bon à ka kwərə ñjoo mitsə'ə jya mə à niŋ ntì yĩ ghu aa, i sɛ'ε ñjoo ji tsi'ĩ tsim i yatə.

23 Nù yĩ mə à si njim yà bii aa, à bii aa njim ŋgàŋkibàà yà. Nù yĩ mə à si ghotə aa, a bāŋnə nja'a aa jà'à.

Ajāŋ yĩ mə mbə àzwĩ yĩ bi a fè'è mbu ŋkuu fu àà

(Mt. 12.43-45)

24 “Nòò yĩ mə àzwĩ yĩ bi a fɛ'ε a nu ñù aa, a karə a nĩ àdìgè yĩ mə kaa ñkĩ i sɪ ghu tswê aa,

̀̀lɔɔ ni mɛ mbɛ yu m̀̀ntɛ ghu lɛ; a tuu yɛ aa, a swonɲ mɛ ‘mɛ ka b̀̀ b̀̀ gha fu a nda ỳ̀i mɛ mɛ f̀̀'ɛ ghu aà.’

²⁵ A t̀̀ b̀̀ ǹ̀yɛ mɛ bi ỳ̀'ɛ mɛ nda ya i laa ̀̀k̀̀'̀̀nɛ,

²⁶ bonɲ à ka ghɛɛ b̀̀ b̀̀i ǹ̀ ǹ̀ zẁ̀i ji s̀̀mbaa j̀̀ bi j̀̀i d̀̀n j̀̀i i bi'i ntsyàtɛ yi, i z̀̀i ̀̀ku'usɛ yi ghu t̀̀a bo bo kuu ̀̀kuu ntswe ghu; bɛɛ i kuu maa noɔ bonɲ ǹ̀swɛ ̀̀ǹ̀ wa i ka bi'i tsyàtɛ aj̀̀n ỳ̀i à lɛ mbɛ a mb̀̀i aà.”

Ǹ̀dorɛ ǹ̀i mɛ ni ni anǹ̀ ǹ̀ɲkonɲɛ aà

²⁷ Aj̀̀n mɛ Yesu à lɛ mm̀̀nɲsɛ nswonɲɛ ma j̀̀u ̀̀nǹ̀ aà, m̀̀nɲyɛ ỳ̀i m̀̀'ɔ wa atit̀̀i ǹ̀ɔ a swonɲ ghu mbo mɛ, “Mbɔɔnɛ a mbo m̀̀nɲyɛ ỳ̀i mɛ à lɛ ǹ̀jwe gho aa bo bi a ǹ̀ m̀̀bi m̀̀i mɛ mi lɛ nɔɲsɛ gho aà!”

²⁸ La Yesu a b̀̀nɲnɛ ̀̀kwɛ'i mɛ, “Mbɔɔnɛ i b̀̀nɲnɛ ǹ̀swɛ aa a mbo b̀̀ b̀̀i mɛ bi yu'u ǹ̀ghàà ni Nẁ̀i ǹ̀lɛ aà!”

*B̀̀ bya lɔɔ mɛ t̀̀a Yesu à ghirɛ anǹ̀ ỳ̀i yeyɛrɛ
(Mt. 12.38-42)*

²⁹ Nòò ỳ̀i mɛ nǹ̀ɔ b̀̀ wa i lɛ ǹ̀lòg̀̀nɛ ̀̀ka ̀̀gha'atɛ aa, Yesu a be'enɛ ̀̀ka nswonɲɛ mɛ, “Ǹ̀wàà ni b̀̀ buà ts̀̀t̀̀n à ni ǹ̀wàà ǹ̀ b̀̀; bi l̀̀ɔ nỳ̀ àlɛnsɛ, la kaa mɛ ka wa'á alɛnsɛ yi d̀̀n a mbo bo fa ntsya alɛnsɛ Jonah.

³⁰ Nlonɲ mɛ aj̀̀n ỳ̀i mɛ Jonah à lɛ mbɛ alɛnsɛ a mbo baNineveh aa, àà ̀̀g̀̀ɲ ̀̀g̀̀ɲ aj̀̀n ỳ̀i mɛ Mu Ǹ̀u à ka b̀̀ alɛnsɛ a mbo nuà ǹ̀wàà.

³¹ Mf̀̀ m̀̀nɲyɛ wa ỳ̀i mɛ à lɛ ǹ̀ò a mb̀̀'̀̀ ǹ̀t̀̀i aa, à ka ỳ̀i b̀̀nɛ a noɔ ǹ̀ts̀̀'̀̀t̀̀ m̀̀sa'a bo bi ǹ̀wàà

ni bê bú tsítsòn̄ i niñə wa a isa' à. Nlon̄ mə à le nlo a nlwĩ'í m̀bi yù, ñzi a a nyu'u ñìghàà ni m̀tsyè a mbo Mfò Solomon, lâ yê ñì, ñù yĩ mə à kò'ònə ntsyàtè Solomon aa, à ghuà a titii bù.

³² Bè bi Nineveh ka yĩ bìinə a noò ñtsò'òtə m̀isa'a, i təə bo bì ñèwàà ni bê buà tsítsòn̄, i niñə waa a isa'a à; ñlon̄ mə baNineveh le mbəɲkə m̀intiì myaa wa noò mə Jonah à le ñghàà a mbo bo aà, lâ yê ñì, ñù yĩ mə à kò'ònə ntsyàtè Jonah aa, à ghuà mə a titii bù.”

Ñkà'a ibii nũ
(Mt. 6.22-23)

³³ “Kaa ñù à laa ñwa' à ñì lâm kosè ñghεε nniñə ni a atà, kè m̀bu ñlògè ñì àntòò ñkuse ghu, kaa kì'ì kii ñkosə nniñə ñì a ñji'í ñkùù. Ñù a kii ñkosə lâm, a tɛ'ε aa a atu atətè tà ñù ti kuu a nda a yê ñkà' à wâ.

³⁴ Nili'í no laa mbə lâm ibiinũ ghô. Nili'í no bə tswe siginè, bəə boñ mbìinũ yó ntsim ì luu ñì ñkà' à. Lâ ñì bə tsuu ì siginè tswe boñ mbìinũ yó ntsim ì luu ñì m̀fi ñdìgè.

³⁵ Mbə yĩ mə a bə ma mùu ajàn̄ aa, ñì ka ntsyεsə tâ ñkà' à yĩ mə ì tswe a nu bù aa, ì tsuu bəñnə bəñ tìgə itugè.

³⁶ Mbə ibiinũ ghuu tsim ì luu ñì ñkà' à, ñtsuu ñì àdìgè yí fii tswe, boñ ì ka kì ñaṅsə ta, tsi'í tsó lâm yĩ mə a ta ñì a nu bè m̀fa ñì ñkà' à aà.”

Yesu a firə baFarisai bo bì ñgǎñdì'ì ñòṅsə
(Mt. 23.1-36; Mk. 12.38-40)

37 Yesu a burə ki ghàa nù baFarisai yî mò'ò a twonè yi mə tâ à zi nji a nda yu; Yesu a gheè ghu nda bo yu jî.

38 Annù a tsyâ nù baFarisai wa ajàn yî mə à le nyə Yesu a ji tighê à fòò ns'i mbô mi aà.

39 Yesu a swon ghu mbo mə, bù ba Farisai, ni s'i ndon bo bi ìkan tsi'i a abεε abεε, la a mum, ni bânɲè nluu nî ìnnù jî bi, ηkii mbanɲə nî njoò bē ηkwεrə,

40 itirə ndə jî tsu! Nî sî zi mə nù yî mə à le nanşə abεε laa, a ni yu mə à le ηki nnanşə mum aa ε?

41 Lâ tâ ni banɲə mfa njoò tsim ghu mum a ηkwetə ηgānêfum ghu, ni bə ghîrè ma mùu ajàn, bon a ka bə annu yî a ku'unə aà, tâ njoò tsim a mbo bù ì laa.

42 “Lâ ηgî'i yî ηwè a nu bù mbâ baFarisai! Nlon mə ni lògè nî njoò aghò'ò bo bi bāmbòrê buu nyatə nî nî itii nighum, mfa nî àtî yî fùùrè a mbo Nwî, lâ kaa wa'à nî ànnù yî mə a tsinə aa ghîrə, kaa wa'à nî Nwî kii ηkɔnə; bon ni ghîrè nî ìnnù ma jû tsi'i tsim, kaa wa'à nî ji mɔ'ò mà'àtè.

43 Ngi'i yî ηwè a nu bù mbâ baFarisai! Nlon mə ni kɔnə a ntswe nî ìlən jî mə ì kɔ'ɔnə aa a mûm ndanɲhòtə bù, ηkɔnə ni mə tâ bə ka nzi ntsà'àtè nî ghuu a idigə mitaa,

44 Ngi'i yî ηwè a nu bù! Nlon mə ni bə aa tsi'i tsɔ mîsyè mîi mə kaa bi sî lēnsə, kaa bə wa'à yê, ntsya ghu itu tî zî.”

45 Nù yî mò'ò a tîti ηgānndi'i nòɲsə jya a kwi'i a mbo Yesu mə, “Ndî'innù, ò swon ma mùu ajàn ηkii mbəgitə aa yi'i.”

46 Yesu a swonɔ mɛ, “N̄gi'i yĩ ñwè a nu bù mbâ ñgǎñndì'i nòñsè! N̄lon mɛ ni bè'èsè bê nî àbè'è yĩ mɛ a tsya waa a mbè'é. Kaa bù búmbon̄ kaa nì wa'à zĩ àjàn̄ yĩ mɛ mbè nì tɛ'è ñkoontè abè'è ma yũ kě ñkwetè waa tâ bo be'e.

47 N̄dòò a atu bù! N̄lon mɛ ni bɔɔ misyè mi ñgǎñntoo Nwĩ jĩ mɛ b̄itaà buu le nzwitè aà.

48 Maa ajàn̄ nì ni b̄iyəfə ñkii mbeentè ni innù jĩ mɛ b̄itaà buu le mbù'ù aà; ñlon mɛ bo le nzwitè waa, nì b̄añnè m̄biinè mbɔɔ misyè myaa.

49 Mbè yĩ mɛ a bə ma la aa, m̄itsyè mi Nwĩ mi swonɔ mɛ, ‘Mè ka too ñgǎñntoo jya, bo b̄i ñgǎñnswonɔ annù Nwĩ tâ bo zwitè b̄i mɔ'ɔ ñki ñka ntsɔ'ɔ akòrè b̄i mɔ'ɔ,’

50 ta tâ àlèə ñgǎñntoo Nwĩ ts̄im, yĩ mɛ b̄i le nsaansè n̄loginè a n̄lòginè mbi aa, ta b̄i betè a mbo n̄wàà ni bê buà,

51 ñloginè n̄i àlèə Abel ñghɛɛ nywe'e n̄i à yĩ Zechariah yĩ mɛ b̄i le nzwitè a tit̄i n̄ikèntè ni mà'anwĩ bo b̄i Adigə ya yĩ mɛ a laa m̄ansə aà. Ɔñə, mè swonɔ a mbo bù mɛ b̄i ka yĩ betè alèə yaa a mbo n̄wàà ni bê buà.

52 N̄gi'i yĩ ñwè a nu bù mbâ ñgǎñndì'i nòñsè, ñlon mɛ ni kwèrè m̄é b̄ikey b̄i m̄itsyè b̄ii mɛ b̄i ña'a m̄ânj̄i; nì tuu ñkuu, ñki ñkin̄ bê b̄i mɔ'ɔ mɛ tâ b̄i tsuu kii kuu.”

53 Ajàn̄ yĩ mɛ Yesu à le mmà'àtè waa ñka ñghɛɛ nii aà, ñgǎñndì'i nòñsè bo b̄i baFarisai l̄oginnè ñka ligitè n̄i innù jya mɛ Yesu à le nswonɔ aa tsi'ĩ nì m̄it̄i ñkii mbetè nii n̄i innù j̄i ghà'àtè,

54 mə mbə a swonə ànnù yî bi yî tsu tâ bo tswa yi.

12

Nî tsuu ki bɔ'ɔ a nswonə ànnù nîŋkonə
(Mt. 10.26-27)

¹ Ajàn mə nnòò bə wa ŋkam nì ŋkam i le nzi ŋghotə, ntigə ntinə waa ntinə ŋghɛɛ aa, Yesu a lòginə m̄foo nswonə a mbo ŋgǎnyəgənnù ji mə, “Nî ka ntsyɛsə ghuu nî mbè'è àbaa baFarisai, yîi mə à ni abagilə aà.

² Kaa àyoò yî tsu a s̄i ghu tswé mə bi bɔontə mə kaa bi ka yî wa'à fùrè, kə mə a ləontə yîi mə kaa a ka yî wa'à fè'è yentə tâ bì zi.

³ Innù tsim̄ jii mə nì swonə a m̄m̄m̄ itugə aa, bi yu'u a nlaà idigə. Innù jii mə nì ki ntsùmtə a adigə yî lò'òsə aa, ba yî tigə təə a itu mila'a i kè'ènə.

Nù yîi mə mbə bi kâ m̄bɔ'ɔ aà
(Mt. 10.28-31)

⁴ “Mè swonə a mbo bù, ìka'â jâ, mə, nì tsuu ki bɔ'ɔ bə bii mə mbə bi zwitə tsi'î m̄b̄nnu, kaa wa'à annù d̄an̄ bú ŋghirə aa bə.

⁵ La mə ka b̄an̄nə ŋwà'àsə ghuu nlon̄ ŋû yîi mbə nì b̄an̄nə ŋka m̄bɔ'ɔ aà: Nî ka m̄bɔ'ɔ yu wa yîi mə a zwitə, ŋki ntswe nì m̄idà'à a mmà'a a mum m̄ɔ'ɔ Satan; ìŋə, mə swonə a mbo bù mə nàa m̄bɔ'ɔ n̄i.

⁶ Tigə bi fèe nda'a ji ntaà aa ni b̄ikabə bi baa aa ɛ? Kaa Nw̄i a wa'à n̄i nda'a ma yû tsi'î yî fùurè li'ìnə.

⁷ Yə mbà, à zi ndùu inõŋtu j̄i i tswe a atu bù aa tsi'ĩ tsim; tsuu ki b'ɔ, n̄i tswe n̄i ndùu, n̄tsyatə nda'a a nnò.

*Annũ mbii kě annũ ntuu Kristo
(Mt. 10.32-33; 12.32; 10.19-20)*

⁸ “Mè ghèè n̄i mb̄ĩ a nswon a mbo bù mə, ɲu ȳi mə à bii gha a nsi mi'i bə aa, Mu N̄u à ka ȳi k̄i bii yi a nsi mi'i baangel bi Nw̄i;

⁹ la ɲu ȳi à tuu gha a nsi mi'i bə aa, bi ka ȳi k̄i tuu yi a nsi mi'i baangel.

¹⁰ N̄u ntsim ȳi mə à ghàa ànnu ȳi bi nlon Mu N̄u aa bi ka ȳi li'ĩnə ifansənnu ji; lá ɲu ȳi mə à bəḡitə Azw̄i Nw̄i aa, kaa bi ka ȳi wa'à ifansənnu ji li'ĩnə.

¹¹ “Nòò ȳi mə bi lògè n̄i ghuu nzi ni bù a ndāŋghotə bo bi a nsi b̄isa'a bi ala'a bo bi bità bi ala'a aa, n̄i tsuu ki wa'a annu ȳi mə n̄i ka swon kə ajàn ȳi mə n̄i ka kwi'i aà;

¹² n̄lon mə Azw̄i Nw̄i a ka d̄i'i annu ȳi mə n̄i ka swonə aa maa noò.”

N̄ighàà n̄i n̄anaa nlon ɲgàŋkabə ȳi mə à le mbə aj̄iŋtə aà

¹³ N̄u ȳi mò'ɔ wa atit̄i nnò a swon a mbo Yesu mə, “N̄d̄i'innu swon a mbo mumaà tá à yatə njoo j̄i mə Taà à le mmà'atə aa a tit̄i bi'iyu.”

¹⁴ Yesu a kwi'i ghu mbo mə, “Mbâ ghû, a gha n̄i n̄sa'a m̄isa'a kə n̄yàtə njoo a tit̄i bù aa a tsò'ɔ wò le?”

¹⁵ Yesu a ghèè n̄i mb̄ĩ n̄swonə a mbo bo mə, “N̄i ka n̄tsyəsə ɲk̄i n̄tsu'utə n̄i ghuu nlon aghè'ènə tsim ȳi mə a gh̄irè bə yə'ətə n̄i njoo

aa; ñlon mə ntswêntîi ñù kaa à laa ñwa'a aa njoo jî wè jîi mə à tswe ñi ju aa bê.”

16 A gheè ñî mbîi ñswon ñighàà ñî ñánaa a mbo bo mə, “Abwènə nsye ñgàñkabə yî mò'ò a le fi'isə miji tsi'î a mbə nù;

17 a nañsè ñtswe ñwa'atə annù yîi mə mbə yu ghirè aa, mbetə mə 'Mè ka nañsə ghirè aa mə akə i tswe ñî ità jîi mə i gha'atə mə mbə mə fu'ù miji ma mù ñləə ghu aa ε.' ”

18 A swonə a atu ibiñnú yi mə, “Annù yîi mə mə ka ghirə aa a ñi mə: Mè ka sà'a ità jya tsi'î tsim bu ghùrè jî wè, jîi mə mbə logè miji aa mya bo bì ñjòè jyâ tsim.

19 Mè ghirə ma la, bon mə ka tigə swon a mbô ñtîi gha mə, ñtîi ghá, wa ò ləə njoo a atà i gha'a ñgha'a ajàn mə mbə ò ji a atu ilòò ilòò; lóo lâ àdìgè ñtswe ghu, ntigə ñji ñkii no, ñkii ndoritə.”

20 Lâ Nwî a swon ghu mbo mə, “Atirè ndə yî tsu! Mè ka twon ñtîi gho ñitugə sii, tâ ñjoo jya mə ò fù'u ñghotə aa tâ i tigə mbə ji wo aa ε?

21 A ñî ñgîñ ñgîñ a mbo ñù yîi mə a ghotə ñî ñjoo, ñlèè ñî a ata ñlon ibiñnú yi, kaa wa'à ñî ñjoo a mbèε Nwî bāñnə ñtswe.”

Annũ ñniñ ntii a nu Nwî

(Mt. 6.25-34)

22 A bú ñswon a mbo ñgāñyøgānnù ji mə, “Ma mùu ajàn mə tigè ñswon a mbo bù mə ñi tsuu innù kî wa'a ñlon ntswêntîi yùù, mə ñi ka jî aa akè, kè ñlon ibiñnú ghuu, mə ñi ka wε'ε aa akè le.

23 Nlon mə ñtswêntîi ì tsyàtə miji, ibiñ nu i kî ñtsyàtə itsè'è.

24 Nì wa'atə ɲɪŋyâ, kaa i si njoo bwe'e, kaa wa'à nì miji kii mfu'u, kaa wa'à nì mɪntàŋ kè nì ìtə tswé, lâ Nwĩŋgòŋ a jɛ'è nì waa. Nì sɪ nì òduù tswé n̄tsyatə b̄isɪŋ ma bù aa ɛ?

25 Mbə ɲù n̄bù yî tsù a ku'ùsè mùbàŋtə a nì n̄tswéntì yì n̄lɔŋ mə a wa'a innù aa ɛ?

26 Ma mùu ajàŋ, mbə nì tsuu zi ajàŋ yìi mə mbə nì n̄aŋsè ɲku'usè tsi'ì m̄unts̄irê àyoo tsi'ì tsò ma yú, nì bù n̄tigə wa'a n̄lɔŋ njoo ji m̄ɔ'ɔ aa a ya aa ɛ?

27 Nì lentə ibwĩ'i ɲgèè, ɲyə a ajàŋ mə i kwe aà; kaa i si n̄wùgìŋə kaa wa'à nì às̄is̄i kii mba'a; la m̄ə swɔŋ a mbo bù mə, tsi'ì m̄fò Solomon a m̄úm n̄igha'à ni nì ts̄im, kaa à lɛ ɲki'ì atsè'è yì tsu wɛ'ɛ t̄à à bɔŋ mbə tsi'ì tsô jyaa.

28 Lâ mbə Nwĩ a ka ɲwɛ'ɛ ìtsè'è a nù ɲgèè yìi mə i kwe ni a atu m̄inta'a s̄ii a lo ti bə a yɔɔ bi tɔò a abu aa, nì s̄i m̄òntə mə mbə a wɛ'è ìtsè'è a nu bù n̄tsyatə aa ɛ? Abiintiì yuu a kə'ə bə laa aa a ya ɛ?

29 Maa ajàŋ, nì tsuu ki betə mə, nì ka ji aa àkè, kè nì ka no aà àkè lɛ, t̄à m̄intì muu tsuu innù i ki wa'a.

30 Nlɔŋ mə à nì innù j̄ii mə b̄it̄iz̄i Nwĩ bi si'isè nì m̄ib̄iminù myaa n̄lɔɔ aà; la Taà ghùù à zi mə ni bɔŋ njoo mà j̄ú.

31 Lâ t̄à nì baŋnə ɲka n̄lɔɔ annù n̄ifò Nwĩ bɔŋ à ka fa njoo mà j̄ú a mbo bù.

*Afù'ù a aburə
(Mt. 6.19-21)*

32 “Nì tsuu ki bɔ'ɔ mbâ bɔɔ bi mbînjèrè bâ, nlon mə, Taà ghùù a doritə a mfâ ànnù nifɔ aburə a mbo bù.

33 Fèe nì njoò juu mfa a mbô ñgǎñəfumə tǎ tswe nì ìbàà ñkabə jii mə kaa i si sà'əkə aà, i lèə afù'ù yùù a atà a aburə, a adigə yii kaa ñkabə ì si ghu mɛ, kaa biyərə wa'à ghu kuù. Kaa nsəbè wa'à nì ñkabə ghu kii nji aà.

34 Nlon mə adigə yii mə afù'ù yo a tswe ghu aa, ntiì gho i ka kii tswe aa ghu.

Ñgàñəfà'à jii mə a tswe ñikərə aà

35 “Nì ka kwerə mikò muu ñkii ñkosə ni bìlām buu bì ka ñkhi,

36 mbə tsi'ì tsɔ ñgàñəfà'à jii mə a yu'utə masa wàà yii mə à tswe a adigə adìnà niyɔ'ò aa, mə mbə a ghìrə mbii ñkwentə abà'à bo wǎnsə ñhà'a a kuù.

37 Mbɔɔnə a mbo ñgǎñəfà'à jii mə masà wàà a bìi nyə waa bi tswé ñikərə aà; mə swon tsi'ì ànnù nikon a mbo bù mə, táfà'á wàà wa à ka bǎñnə wɛ'ɛ atsə'ə afà'á yi, i ghìrə tâ bo tswe a atu atətè tâ à tsyasə miji a mbo bo.

38 A ka bə annù nidorə a mbo ñgǎñəfà'à jii mə mbə a ka mbii nì ntiì itugè kè nì ntsyátə ntiì itugè bo tswé ñikərə aà!

39 Lâ tâ nì zi mə, mbôn ñdâ à laa bə zi noò yii mə nyərə à ka zì ghu aa bon kaa à sì mà'àtə mə bì zi mbəgə ndâ yi.

40 Nì ki ñka ntswe ñikərə; nlon mə Mu Nù à ka yì zì aa a noò yii mə nì si wa'atə mə à ka zì ghu aà.”

*Ngàṅàfà'à yï mə a fà'à nî ñtîi yi tsim aà
(Mt. 24.45-51)*

⁴¹ Peta a betə Yesu mə, “Mmà'àmbi, o swon ɲighàà nî nănaa nû aa a mbo bi'ï kè a mbo bè bi'tsimè aa ε?”

⁴² Yesu akwi'i ghu mbo mə, “Yu'u ni annù ñlonə ngàṅàfà'à yï a fà'à nî ñtîi yi tsim ŋki mbə yï mitsyè yï mə mbə masà yï a lèè mə tá a ka nlentə njoò ji, ŋkii nyatə ni mǎji a noò mǎji aà.

⁴³ Mbɔɔnə a mbo ngàṅàfà'à ma ghû yï mə mbə masà yï a biɲ nyə a fa'a maa ajàn aà.

⁴⁴ Mè swon tsi'ï ànnù nikon a bo bù mə à ka tigə nlèè ngàṅàfà'à ma wa mə tá à tigə nlentə nî ñjoò ji tsimè.

⁴⁵ Lâ m̀bè ngàṅàfà'à wa a baɲnə nswon a mbo ìb̀inú yi mə, ‘Masà ghaà ka tigə a mb̀i,’ m̀baɲnə ŋka ŋghɔɔ nî ngǎṅəfà'à jya j̄i m̀b̀aɲnè bo bi j̄i b̀aɲgyè, ŋkii n̄ji, nno, ntigə mbaanə n̄i,

⁴⁶ boɲ masa ngǎṅəfà'à jya à ka z̄i a n̄i ñjwi bo bi nòò yï mə kaa à s̄i wa'atə mə à ka biɲ ghu aà. Bεε a biɲ aa boɲ à ka tsə ŋgi'i ghu nu, kii ñɲə yi a tit̄i ngǎṅəfà'à j̄i mə kaa bi si ni m̄nt̄i myaa m̄tsim fa'a.

⁴⁷ Ngàṅàfà'à yï mə à zi annù yï mə masà yï a lòò aa, la kaa wa'à nû yï taɲtə kè ŋkii mfa'a annù yï mə a lòò aa, bi ka ȳi naɲsə ghòò yi.

⁴⁸ “Lâ ñgàṅàfà'à yï mə kaa à s̄i annù yï mə masà yï a lòò zi aa, m̀fa'a annù yï mə boɲ bi ghɔɔ yi ghu aa, bi ka ȳi ghòò yi tá à kə'ətə. Nù yï mə bi f̄a àyoo ghu mbo a gha'atə aa, bi ka ȳi kii lòò a ŋkwerè àyoo ghu mbo tá à gha'atè; nù

yïi mæ bǝ fa njoo jï ghà'atè ghu mbo aa, bi be mæ à ka bïnsè jïi mæ ji gha'atè ntsyà.

Ayàtè yïi mæ a kuu a titi bè ñlonḡ Yesu
(Mt. 10.34-36)

⁴⁹ “Mè ɛ nzï aa a ṅghìrè mæ tâ mbi ṅka ṅkhi; ñyè'ətè ni mæ boṅ i ɛɛ mbàa nte'ɛ nloginè ṅka ṅkhi!

⁵⁰ Mè tswe ni ṅkì yïi mæ mè tswe nî ṅkwèrè aà; kaa mbè ntii gha i wa'à nî mbɔɔnè tswè ñywe'e a noò yïi mæ mè ka yï mãṅsè aà!

⁵¹ Ni laà mɔɔntè ni mæ mè sigè fàa a atu nsye aa a mfa mbɔɔnè aa ɛ? ṅṅaṅ, mè swòṅḡ a mbo bù mæ mè bàṅṅè nzï aa nî àyàtè;

⁵² ñlonḡ mæ, nloginè tsìtsòṅ, a nda yïi bè tswe ghu bi ntaà aa, bi ka yàtè tâ bï bi baa ka tonè nî bï bi tarè;

⁵³ bi ka yàtè waa, tâ tà bo mú yï yï mbàṅṅè ka ntonè, tâ ma bo mú yï yï mãṅgyè ka ntonè, tâ manè bo ṅṅwe mú yï ki ṅka ntonè.”

Annù ñlonḡ nzi bìnòò bi mbi
(Mt. 16.2-3)

⁵⁴ Yesu a gheè nî mbïi ñswonḡ a mbo ñnòò bê wa mæ, “Ni bè yè tâ mbà'à i ka ṅkɔ'ɔ a mbî ntso noò boṅ ni burè nswonḡ mæ, ‘mbèṅ i ka loo’; ni swòṅḡ a kî mfe'ɛ maa ajàṅḡ.

⁵⁵ Ni bè yè tâ àfisè à ka nzi a mbi ntii, boṅ ni swonḡ mæ, ‘àbabè yï tii a ka zï’; a kî mfe'ɛ maa ajàṅḡ.

⁵⁶ ṅṅāṅabagilè! Ni zi aa tsi'ï nto'otè ìlènsè jïi mæ ni yè i fe'è ni a nsye bo bì a mbà'à àbùrè, a

ghìrə akè mə tâ nì tsuu a ntɔ'ɔtə innù j̄i mə i fè'è fàa nì yulà ñgù'ù aa zi aa ε?

*Annũ ñka mmàñsə ànnù bu bì bə bìi mə bũ bo
tswe nì isa'a aà
(Mt. 5.25-26)*

⁵⁷ “Nì tuù ñlòô ànnù j̄i tsinə a ñghìrə aa a ya?

⁵⁸ Bu ñù ȳi mə à ñìñə isa'a a nu wo aa, mbə bù yu ka ñghɛɛ a nsi ñgàñsa'a m̄isa'a, ò ywe'etə mə mbə bũ yu mañsə a m̄an̄j̄i. Tà à wa'à gho a mbo ñgàñsa'a m̄isa'a wa fa, tâ ñgàñsa'a m̄isa'a wa tâ à fa gho a mbo ñù bìburəs̄i tâ ñù bìburəs̄i wa à ñìñə gho a atsan̄ə.

⁵⁹ Mə swõñ tsi'ì ànnù ñìkoñ a mbo wò mə ò bə kuu wa atsan̄ boñ ò ka t̄igə tswe ghu i ywe'e a noò ȳi ò ka ȳi m̄an̄sə tu ñkabə ȳi mə o tswa ñii ghu aa tsi'ì ñtsim, i sigə ywe'e ñ ànini ȳi a lwi'i aà.”

13

*Nì bəñkə m̄intīi muu, m̄ma'atə ib̄i ghuu, kə
boñ nì ka kwo*

¹ A le mbə maà noò aa, bə bì mɔ'ɔ le nswon a mbo Yesu àjàñ ȳi mə Pilato à le nswon bì zwitə baGalilea bì mɔ'ɔ a noò ȳi mə bì le n̄z̄i ñka nzwitə ñjoo mmà'anw̄i aà.

² Yesu a kwi'i a mbo bo mə, “Nì mòòntə mə ma buù baGalilea le ñkwə aa nlon̄ mə bo le mbə ñgãñghìrə ñnnù j̄i bì ntsyàtə baGalilea bì mɔ'ɔ bìtsim aa ε?

³ Mə swõñə a mbo bù mə, Ñgan̄; mə swon̄ a mbo bù mə nì bə tuu m̄intīi muu bəñkə mmà'atə ib̄i ghuu boñ bù bì tsim nì ka ȳi k̄ii kwo tsõ bo.

4 Kè nì wà'àtə mə akə nloŋ baSiloam bya nìghum ntsò ji nifwaa, bii mə àtu nda nìkànŋ ya a le ŋwò ñzwitə aa, nì m̀òntə mə bo le mbə ŋgǎŋghìrê ìnnù jì bì ntsyàtə bə b̀tsìm bii bì le ntswe a Yerusalem aa ε?

5 Mə swòŋə a mbo bù mə, “Ŋgaŋ.” Nì bə tuu m̀ntì muu bəŋkə boŋ nì ka yì kii kwo maa ajàŋə.”

Nìghàà nì nanaa nloŋə ati ti koonə

6 A bú ñswonŋ nìghàà nì nǎnaa a mbo bo mə: “Nù yì mò'ɔ à le mbě ati ajòò a mùm ñkya yu; à leé ñzi a lèntə, nyə mə kaa a le wa'à koonə.

7 A swonŋ a mbo ñù lèntə ñkya wa mə, ‘Yê, àa ìlòò ji tarə mə mè zì m̂ ñlèntə ati yù, kaa wa'ǎ ajòò ghu atu yê. Wǎ mmà'a a nsyê; a tàsə adìgə nsye yù aa a ya aa ε?’

8 Ŋgàŋnlèntə ñkya wa a kwi'i mə, ‘Taà, mà'àtə tâ yuà àlòò a ku'usə ntsyà, mè ka toŋ mfəŋ i karisə i niŋ ntsà'à ghu.

9 Bεε mə a bə fii alòò, s̀ yə mə a ka koonə m̀ntà le, bεε a tuu koonə, boŋ ò ka tigə wǎ mmà'à a nsyê.’ ”

Ajàŋ mə Yesu à le ŋghùrə m̀ŋgyè ỳi mə à le ŋgəmkə a njw̄ŋgòŋ aa

10 A le mbə a njw̄ŋgòŋ ỳi mò'ɔ Yesu a tswé a mùm ñdàŋghòtə ŋka ndi'i nì ànnù Nw̄i ghu.

11 M̀ŋgyè ỳi mò'ɔ à le ntswe ghu ỳi mə àzw̄i ỳi bì a le ntswe ghu nu, ñghìrè a ghòò a atù ìlòò nìghùm ntsò ji nifwaa; ñtigə ŋgimnə ntəə, kaa wa'ǎ a sentə ìb̀i nù yi zì.

12 Nòò yïi Yesu à le nyə yi aa, nswon mə, “Màngyè, wa nì ghòò no nya nì mà'atè mè ghô.”

13 A le nghènsə abô yi nnɔɔsə ghu nu, a burè òtigə nsentə nú yï, ntsinə ntəə, òtigə ngha'asə nî Nwî.

14 Ndîi òdànghòtè à le nlwìsə ntɔɔ nlon mə Yesu à le nghùrə mángyè wa a njwíngòɔn aà, òtigə nswonə a mbo bè bïi bi le ntswe ghu aa mə, “Njwi ifà'à i tswe ghu aa ji nto'o; nì ka nzi nî njwi mà jú tâ bì ghurə ghuu, ntsee bè a njwíngòɔn kî zî.”

15 Mmà'àmbi à le nkwi'i ghu mbo mə, “Wò ngà̀nàbagilè! Nù nìbù yï tsù à si mbòn yï kè jākàsì yï fɛɛ mfi'isə a abù'ù a njwíngòɔn, nghɛɛ nì yu a ntsù nkì mə tá i no nkì aa ε?”

16 Lâ, yê nì, a nì mu Abraham yï mò'ɔ à ghuà yïi mə Satan à le nkòò nî àtsan, ilòò nìghùm òtsò nìfwaa, a sì ku'ùnè mə mbə bì ketə atsanə yi ya a njwíngòɔn aa ε?”

17 A kwî'î mè ma mùu ajàn aa, atu ngà̀nkîbàà ji jya a le ndìrè; bè bya bìtsim bì tigè òdoritə nlon innù jì yéyerə jya mə à le nghìrè aà.

*Nìghàà nî nānaa nlon abùrə mǎghumè
(Mt. 13.31-32; Mk. 4.30-32)*

18 Yesu a tigè òswon mə, “Annù nifó aburə a bè aa tsó àkè aa ε? Kè mbə mè figìnè aa nî àkè aa ε?”

19 A bè aa tsi'î tsó àbùrə mǎghum, yïi mə nù à le nlògè nghɛɛ mbwe'e a mùm nkya yu; a too nkò'ɔ òtigə mbə ati, bìsìn bì tigè òzi nghùrè nî òdâ jyaa nî òtāà ji.”

Nìghàà nî nănaa nloŋ mbè'è àbaà
(Mt. 13.33)

²⁰ Yesu a ku'ùsè ñswon mə, “Mbê mē figìnè ànnù nifò Nwî aa nî àkè aa ε?”

²¹ A bə aa tsi'i tsó mbè'è àbaa yî mə mànɣyè à le nlògè ñniŋə a mum àbaa yî ghà'atè a ghirè àbaa ya a tìgè ñkò'ò ŋgha'a ŋgha'a aà.”

Ntsunda yî kè'ètè wâ
(Mt. 7.13-14,21-23)

²² Yesu à le mbù ñghεε ntsyà a múm ìla'a jî wè bo bì jî kəkê, ñdi'i nî ñìghàà nî Nwî ghu, a ajàn mə à le si kò'ò ñghεε nî a Yerusalem aà.

²³ Nù yî mɔ'ò a betè ghu mbo mə, “Taà, á ka yî yweenə tsi'i mbùmtè bē aa ε?” Yesu a kwi'i mə,

²⁴ “Nì ka ŋgaansə mitî muu a ŋkuu nî ñtsú nda yî kè'ètè wâ; ñloŋ mə bè bí ghà'atè ka yî kî ywe'etə a ŋkuu ghu, kaa wa'à bəŋnè ñzi a ŋkuu.

²⁵ Nòò yî mə mbôŋ ñda à bìnnè mē ñtsetə abà'à aa, bəə bon nî ka tìgə təə a abεε tìgə kwèntè nî abà'à ya i swonə nî mə, ‘Taà, ŋa'à bí'i kuu!’ Tá à kwi'i a mbo bù mə, ‘Kaa mē sî adìgə yî nî lo ghu aa zî.’

²⁶ Tá nî loginə ŋka nswonə nî mə, ‘bí'i le si jî ŋkii nno bí'inè, ò kii ñdi'i nî ànnù Nwî a múm àla'a bí'i.’

²⁷ Lá tá à swonə a mbo bù mə, ‘Kaa mē sî adìgə yî nî lo ghu aa zî. Nì lo ghuu a mbèε mē ñghεε mba ŋgǎŋmbu'u ñnnù jî bì!’

²⁸ Nì ka yî tìgə yè'ə i kurə nî mìsòŋê muu, a noò yî mə nî ka yî yə Abraham bo Isaac nî Yakob, nî ñgǎŋntoo Nwî tsim tá tswe a mum ñifò nî Nwî. Tá bì bəŋnə ntii ghuu mfε'esə a abεε!

29 Bè ka yĩ lo a mbi nsa'a noò bo bi a mbi ntso noò, a mbèè m̀bitu bo bì mb̀intii, i zĩ tswe a atu atetè, i tigè jì nĩ àdinà a múm ànnù nifò Nwĩ.

30 Yê, bè bĩ m̀'c bii à ni bĩlwĩ'ĩ bi njim tsĩtsòŋ aa ka yĩ tigè bə bĩtsyà bi mbĩ, tâ bè bĩ m̀'c bii mə à ni bitsyà bi mbĩ tsĩtsòŋ aa tâ bì tigè bĩlwĩ'ĩ binjimè.”

*Ajàŋ yii Yesu à lɛ ŋkòŋə Yerusalem aà
(Mt. 23.37-39)*

31 Tsi'ĩ maa noò baFarisai bĩ m̀'c bi lɛ nzĩ a mbèɛ Yesu, n̄swon̄ ghu mbo mə, “Lò faà mə ŋghɛɛ a adigè yi dàn̄ n̄lon̄ mə Herod a lòc nzwitè wò.”

32 Yesu a kwi'i a mbo b̀ mə, “N̄i ghɛɛ n̄swon̄ə a mbo n̄imàn̄ ma nya mə, ‘Yê, s̄i mə fi'i izwĩ j̄i bi a ato'o b̀, ñkii ŋghurè ni m̄ghòc̄ myaa, i ghèɛ ywe'e a yoc̄, a ti bə n̄i ñjwi jì tarè, mə m̄ŋsə ifà'â ghâ.’

33 Lâ m̀ tswe n̄i ñghèɛ n̄i m̀bii sii, bo a yoc̄, n̄i ñjwi yii ñ yòntə aà; kaa a s̄i tsinè mə mbə bi zwitè ŋḡŋntoò Nwĩ a adigè dàn̄ n̄tsyatə a Yerusalem.

34 Wɛɛ, Yerusalem! Yerusalem! O zwitè ŋḡŋntoo Nwĩ, n̄tumtə n̄i b̀ bii mə bi too a mbo wò aa n̄i ñgò'ò! N̄gàà j̄i ghà'atè m̀ lòc̄ m̄ mə mə ghotè b̀c̄ buu tsò mə m̄ŋgu a ghotè b̀c̄ bi a n̄ji'i mibă yuu aa, kaa n̄i wa'à bii.

35 Yê n̄i, bi m̀'è mə ndá yuù. M̀ swõŋ a mbo bũ mə, kaa n̄i ka wa'à gha bù ñyə nywe'e a noò yii mə n̄i ka yĩ tigè swon̄ə ni mə, ‘Bĩ'inè gha'asə yu wa yii mə a zĩ n̄i ñkũm M̀mà'àmbi aà!’ ”

14

Ajàn mæ Yesu à le nghùrè nû yî mò'ɔ yîi mæ nû yî ì le ñkɔ'ɔkə àà

¹ A bə nî ñjwîngòŋ yî mò'ɔ Yesu a gheè a nji a nda ñsa'à àla'a yî mò'ɔ mæ à le mbə nû baFarisai, à tswè mē ghu aa, bi ka ñkəənsə ñii.

² Nù yî mò'ɔ à le ntswe ghu mæ nû yî ì le ñkɔ'ɔkə,

³ Yesu a betè ñgǎŋdi'i nòŋsè bo bi baFarisai bii mæ bi le ntswe ghu aa mæ, “Nòŋsè à laa ndi'i mæ mbə bi ghurè nû a ñjwîngòŋ kè ñgan aa ε?”

⁴ Bo tswè waa atsitsi kaa wa'à akwi'i fâ. Yesu a lògè nû ñìghòò wa nghùrè yi ntigə nswon mæ tâ à gheε yi.

⁵ Yesu a tigè ñswon a mbo bo mæ, “Nù ñibù à tswè ghu mæ mbə mú yî kè mbòn yî wô a mûn àtaa a ñjwîngòŋ kaa a wa'à bùrè ñwanşə nghèè mfi'isə aa ε?”

⁶ Kaa bi le ñwa'à nî àkwi'i nî àbetè ma yû tswè.

Annû nsigisə ibii nu a nsye bo bi ñka ñkwerə bìgii.

⁷ Yesu a gheè nî mbii ñnaa ñìghàà nî ñānaa a mbo bə bya bii bi le ntwonə waa wa nda aa, ñyonə ajàn yîi mæ à le nyə bo tso'ò nî ìlèn jî kò'òñè a ntswe ghu aa, nswon a mbo bo mæ

⁸ “Mbə nù a twonə gho a adigə adinà ñiyɔ'ɔ, ò tsuu ghèε tswè nî àlèn yî kò'òñè, mbi'ì nù yîi mæ à kò'òñè ntsyàtè gho aa, a bú ñyon;

⁹ bon nù wa mæ à kà'a adinà ya ntwonə ghuu yu bîtsimè aa, à ka zî a mbo wò swon mæ, ‘Bìñè mfa aləŋ ya a mbo ghuà nù’, bon ò ka bìñè maà

noò nî àdìrə atu a ntswe nî àlèŋ yî mə kaa a sî kɔ'ɔnè aà.

¹⁰ Lâ mbə bi twonə gho a adigə adinà, ò ghεε ò tswé nî àlèŋ yî mə a tswe a n̄im kaa wa'à kɔ'ɔnè aà, ta bεε mə mbɔŋə àdinà wa a zi nyə gho, bon à ka swon a mbo wò mə, 'Nsû ghà, kɔ'ɔ ntswe nî àlèŋ yî n̄ènè yî'; maa noò bon bi ka fa aghu'usè a mbo wò a titi bè b̄ii mə bú bo ka tswe wa atu atətə aà.

¹¹ Nlon mə n̄ù n̄tsim yî mə a n̄ee nî n̄u yî aa, bi ka sigisə yi, n̄ù yî mə a b̄an̄nè n̄sigisə nî ìb̄ii n̄u yi a n̄syε aa, bi n̄entə yi."

¹² Yesu a ghèè nî mb̄i n̄swon a mbo n̄ù wa mə à lε n̄twonə yi mə tá à zi n̄ji aa mə, "Mbə ò ka n̄twonə b̄ə a adigə adinà, ò tsuù tsi'î ìkà'á jo, kè b̄ɔɔ bi maà bo, kě n̄gǎŋwè'ê jo, kě n̄gǎŋmbèè ìndùgê jo j̄i wè i twonə. Nlon mə ò bə ghìrə ma la bon bo ki n̄kà'á yaa adinà n̄ki n̄twonə ghó, tá ma ya a bə mitunì m̄ó.

¹³ La mbə ò ka'a adinà, ò twôŋ n̄gǎŋêfum, b̄itsəŋkərè, b̄ibwènkè bo bi b̄ifè'ènè.

¹⁴ O bə twonə ìjàŋ b̄ə ma j̄u bon ò ka tswe nî n̄bɔɔnə, nlon mə kaa mbə bi wa'à nî àyoò tsu a n̄ghìrə a n̄twu wò ghu aà. O ka ȳi kwērə mitunì m̄i afà'á mo wa noò mə bè b̄ii mə ìnnù jyaa i tsinə bi ka ȳi yweenə ni n̄wo aà."

*Nìghàà n̄i nanaa nlon adinà yî wè
(Mt. 22.1-10)*

¹⁵ N̄ù ȳi m̄ɔ'ɔ ȳi mə bo bi Yesu lε ntswe wa atu atətə n̄ji aa à yù'ù mə annù ya mə Yesu à lε n̄swonə aa, n̄swon a mbo Yesu mə, "Mbɔɔnə a

mbo nù yï mə à ka yï ji abaa a mûm ànnù nifò Nwî aà!”

¹⁶ Lâ Yesu a swon ghu mbo mə, “Nù yï mò'ɔ à ɛ ɲkà'a adinà yï wè ñtwoŋ bê bî ghà'àtè;

¹⁷ ñjwî adinà ya ì kù'ù mê, a toò ñgǎŋəfà'á ji nswon mə tá bo ghɛɛ a mbo bè bya mə bi twoŋə waa wa adigə adinà aa, ñswon mə, ‘Zi ni; nòò ñjî àdinà ya à kù'ù mê.’

¹⁸ La bo bitsim, yï mò'ɔ, yï mò'ɔ, bi logìnè ñka nswonə nî ìnnù jii mə i ghìrə mə kaa mbə bo wa'à zî aà. Yï ñtsyàmbïi a swon ghu mbo mə, ‘Mè yuu àbwènə nsyê yâ, ñtswe nî ñghɛɛ ñlèntê; mè bù'ú mbo mə tá ò ghɛɛ nswon a mbo Taà ghò mə kaa mè ka wa'à zî.’

¹⁹ Yï mò'ɔ a swon yï ɲgaa mə, ‘Mè yuu bîkaù bi ñligè ñsòò bi ñighum ñtswe nî ñghɛɛ ñlèntê; mè jèŋnê, ghèɛ nswon ghu mbo mə kaa mè ka wa'à zî.’

²⁰ Yï mò'ɔ a swon mə, ‘Wa mè yò'ɔ ɲgwê ghà, kaa mânji ñzi kaa a wa'à bê.’

²¹ ɲgàŋàfà'à wa a bìi ɲkɛ'ɛnə ìnnù tsim a mbo Masà yï, ñtôn yï i lwî, a swon a mbo ñgàŋàfà'à wa mə, ‘Wàŋsə mfɛ'ɛ ɲghèɛ a itu mîŋfâŋnè bo bì a itèò ñdorə itsim a mûm ñjò'ò àla'a, ñtwoŋ ɲgàŋəmfum ni bìtsəŋkərè, ni bìfè'ənè, bo bì bìbwènkè.’

²² ɲgàŋàfà'à wa à ghèè mê m̀bii nswon mə, ‘Taà, wa ànnù yï mə ò swon mə tá mè ghɛɛ ɲghìrè aa, mè ghìrè mê, lâ àbwarə a burə a mbo bè bî ghà'àtè.’

²³ Masà wa a ghèè nî m̀bii ñswon a mbo ñgàŋàfà'à yï wa mə, ‘Ghèè nî ñyàa itsim bo bì

a mum mifu'u mitsim, ngaansə bē bii mə ò yə aa mə tâ bo zi, ta tâ ndâ yà ì luu.'

²⁴ Mè swon tsi'í annù nikon a mbo wò mə, kaa nù wa yí tsu mə bi kì fòo ntwonə aa kaa à ka wa'ă ayoo wa adigə adină mə ywe'etè."

Ajàn yii mə a tsyanə a mbə ngənyəgənnù Yesu aà

(Mt. 10.37-38)

²⁵ Nnòò bē ì lɛ si yònè ni a njim Yesu; a karikè yi nswon a mbo bo mə,

²⁶ "Nù à bə ki yònè nàa, ì tuu taà yí, nì ndè yí, nì ngwé yí, nì bɔ̀ò bim nì bɔ̀ɔ bi maà yi bì bāɲnè nì bì bāɲgyè ì tuu, ì tuu ibii nù yi yumbon, ì kii tuu bon kaa mbə wa'ă ngənyəgənnù ghà bē.

²⁷ Nù yii mə à sɪ ati bāɲnè bāɲnè yi be'è nka nyonə nàa laa, kaa mbə wa'ă ngənyəgənnù ghà bē.

²⁸ Nlon mə nù nìbù yii mə a lòo mbɔ̀ò ndānìkən kaa wa'ă fòò ntswe a nsye, ntantə nduu njoo jii mə yu ka mən̄sə nda ya ghu mbon nlògìnè aa, à nì wò lɛ?

²⁹ A bə tuu maa ajən tantə, ì bāɲnə fòo tumə atsənda, tsuu nghèè nì mbii a mən̄sə nda ya ì zi, bon bè b̄tsim bii mə bi yə nda ya aa bi ka ki wye n̄i,

³⁰ ì swonə ni mə, 'Nù ghú à kì lògìnə nghùrə ndā, ì tsyà mē yi a mmən̄sə.'

³¹ Kè m̄fò yí mò'ɔ̀ à tswe ghu mə mbə a ka nghɛɛ a mmā'ā ntsò bō m̄fò yí mò'ɔ̀, kaa wa'ă a nsye tswé, ntantə mə mbə yu logè b̄ě ntsù'ù nighum mmirə ngħa'a a m̄fò yí mò'ɔ̀ yii mə à tswe nì b̄ě ntsù'ù mighum mi mbaa aa ɛ?

³² Mbə a yə mə mbə yu wa'à gha'a, boŋ à ka too bə a noò yï mə mfò yï mò'ɔ wa à bùrə a sà'a agha'a aa, mə mbə yu tsu'unə ntsò wa, tâ bo yu tswe nî mbəonə.

³³ Mə tigə nswonə ni a mbo bù aa mə, nù tsù yï mə à sɿ njoò tsim jï mə à tswe ni ju tuu aa, kaa mbə wa'à nğənyəgənnù ghà bə.

Fingwan fi mə kaa fi si lii aà

(Mt. 5.13; Mk. 9.50)

³⁴ “Fingwan fi bəŋə; Lâ mbə fingwan fi tuu nii bŷ ki lii, boŋ bi ka tigə bŷ ghìrə aa mə akə tâ fi bŷ ka nlii aa ɛ?”

³⁵ Fi bə tuu bŷ ki lii boŋ kaa fi sɿ nî àfà'à bù ntswe; kaa wa'à kè nku'unə a nniŋ a nsye bo bì a bə'ò ntsà'à. Nù yï mə à tswe nî itəŋnə a nyu'u aa, tâ à yu'u.”

15

Mbinjèrə yï mə i bwè aà

(Mt. 18.12-24)

¹ A le mbə a njwi yï mò'ɔ, nğəŋkwerə bitaksi bo bì nğəŋghìrə innù jï bi zï ntswe a mbèe Yesu a nyu'u innù jï à le sɿ swonə aà.

² BaFarisai bo bì nğəŋndi'i nòŋsə kâ nnurəkə nswonə ni mə, “Mbâ ghú à lògè nî nğəŋghìrə innù jï bi bo bo jî!”

³ Maa ajən, Yesu a tigə nnaa nighàà nuà a mbo bo:

⁴ “Aa ghuu nù nìbù yï mə mbə a tswe nî mbinjèrə jï nkhì yï fùùrə, bɛɛ mə yï mò'ɔ bwɛ, boŋ à ka wa'à mà'àtə jya mighum mi bù'ù ntsò

mbù'û a atu nta'a, ηghεε ηka nλoo ya mε ì bwe aa, nywe'e noò yïi mε à ka yε ma ya aa ε?

⁵ Bεε mε a yε, a ηεε nnòηsè a abè'ε yu, ntigε ndoritε.

⁶ Ntigε ηkwεε a ndùgè, ìntwon ηka'à ji bo bì bambèè ndugê bi, ìnswonε a mbo bo mε, 'Bì'inè ka ndoritε nlon mε mε yè mē mbi yà ya mε ì le mbwe aà'.

⁷ Mè swònε a mbo bù mε a ki mbε aa tsi'ï ma mùu ajàn, ìndorε ñì ghà'àtè ka tswe a aburε mε mbε ηù yï mbi yï ìmfùùrè a bεηkε ntìi yì, ntsyatε àjàηε bi doritε nlon bē mighum mi bù'û ìntso bù'u bìi mε ànnù yaa a tsinε kaa bo wa'à ñì m̀b̀ὲηkε m̀ìntìi myaa bú ìntwe aà.

Aba'atε ηkabε yïi mε a le mbwe aà

⁸ “Kè à ñì ghuu m̀an̄gyè mε à tswe ñì ìbà'atε ηkabε ji ji ñìghum, bεε mε yï m̀o'ɔ a bwe, a wa'à lām kosè nye'ε ñdâ yï, ñnan̄sε ηka nλoo nywe'e noò yïi à ka yε aa ε?

⁹ Bεε mε a yε, a twôn ηkà'â ji bo bì bambèè ñdùgê bi bì zî, a swon a mbo bo mε, 'Bì'inè ka ndoritε ñlon mε mε yè mē ηkabε yà ya mε ì le mbwe aà.'

¹⁰ Mè swònε a mbo bù mε a ki mbε tsi'ï a ηgĩη ηgĩη mε, ìndorε ñì tswe a aburε a mbo baangel bì Nwî ñlon ηù ηghìrê ìnnù jì bi yï ìmfùùrè yïi mε à bεηkε ntìi yì aà.”

M̀umb̀an̄nè wa yïi mε à le mbwe aà

¹¹ Yesu a bú ηghεε ñì m̀b̀ïi ñswon mε, “Nù yï m̀o'ɔ à le ñtwe ñì b̀òo m̀b̀an̄nè bi baà.

12 Yì ñkègə a swon ghu mbo mə, ‘Taà, yàtə njoò jo mfa jii mə ò tswe nì mfa a mbo mè aa tsìtsònhè.’ Taà waa wa a tigè ñyatə njoo jya a titii bo.

13 Njwi jì tsu i ghè mə kə tsyă, mu yì kègə wa a ghotè jii njoo jya mfèè, ñlogə ñkabə yì mfe'ε ñghèè yi a atoo asà'a agha'à, ñta ñgi'i nî ñkabè yì ya, nji nî mbi ghu.

14 Nòò yìi mə ñkabə yì ya ñtsim i le mmè aa, m̀kwenè yì ñtì a kuu wa ala'a, a tigè ñkarə nloo nî àyoo yì jì kikan,

15 ñghεε ntsi'i ñû àla'a wa yì mò'ɔ, mbu'u mbo ghu mbo mə tâ à logə yì nî ñgàñàfà'á yì. Nù wa a logè yi ntoo a múm ñsòo yu mə à ghεε ñka nje'ε b̀kwinyàmê bi.

16 A le si yè'ətə mə bon yu jì ntsà' à b̀ kwinyàm jyâ, la kaa ñù wa'à ghu mbo fâ.

17 A leè mbə ni a njwi yì mò'ɔ, àtú yi a tɔɲ, a swon mə, ‘Ñgàñàfà'á Taà tsi'i tsim i tswe nì m̀ji a nji mi gha'à nì waa, lâ mè tswê faà m̀banə ñkwo nî ñjì ghu!

18 Mè ka b̀inə i kwεε ghèè a mbèε Taà ghà, i swon gho mbo mə, “Taà, mè ghìrê ìbi a nsi mi'i Nwĩ bo bì a mbo wò:

19 Kaa mè s̀ ku'ùnè mə mbə ò twonè gha nì mú ghò yì m̀bànè; tigə ñlògè gha bə tsi'i tsò ñgàñàfà'á ghò yì mò'ɔ.” ’

20 A le ntigə m̀inə ñka ñghεε a mbèε Taà yì wâ. Lâ nòò yìi mə à le mburə tsi'i a sà'a agha'a aa, Taà yì wa a yê yi, ñko m̀l̀ñnè yì, ñkhè ñghèè ñkotè yi a ntsüntii yu, ñnɔɲ m̀ghènê mi.

21 Mu wa a swon ghu mbo mə ‘Taà ghà, mè ghìrê ìbi a nsi mi'i Nwĩ a aburə, ñki ñghìrə a nu

wò; wa kaa mè sî ku'ùnè mə tâ ò ka ntwonə nàa nî mú ghò.'

²² La taà yî wa a bânɲè nswon a mbô ñgǎnfà'á ji mə, 'Nî wanɲə nzî nî àtsè'è yî bòn bɔn ya, mmà'á ghu nú; ñki ɲwɛ'ɛ nî a karè ghu mbo, nî ñtam ghu mikòrè;

²³ Zî nî nî kau wa mə bi nanɲə nje'ɛ a fan mfan aa, ñwa, tâ bí'inè ji, ɲka ndoritè;

²⁴ ñlon mə mú ghà ghú à le ɲkwo, à bú ntswe fu ntì; à le mbwɛ, bi bù mē ñyə yi fu.' Bo le ntsu'u ntigə nji ndorə.

²⁵ "A le mbə maa noð aa, mu yî ndii wa a tswé a afò; nòð yîi mə le ɲkwɛɛ ɲka nywe'e a mbèè ñdùgè bo aa, nyu'u ajàn mə bi yəə nî ìkòð m̀bu'u nî ñgòò.

²⁶ "A twonè ñgǎnfà'á wa yî m̀'ò mbetə yi mə, a fɛ'ɛ ànnù akə le.

²⁷ A swon mə, 'Mu maà ghò wa à ghìrê ɲkwɛɛ, taà ghò a tigè ñwa a kau wa mə bi le nnanɲə nje'ɛ a fan aa, ñlon mə à le mbù ɲkwɛɛ ɲkuu sigìnè aà.'

²⁸ "Mu yî ndii wa à le nlwìsə ntɔn, ntuu ɲkuu a ndùgə bo. Taà yî wa a fɛ'è ñghɛɛ ntsi'i yi ɲka nlətə mə tâ à kuu.

²⁹ A kwi'i a mbo Taà yî mə, 'Yê, mè nwùgè mē nú ya mfa'a a mbo wò nî ñdùu ìlòò jî ghà'atè, kaa mè lɛè ñwa'ǎ atu a mbo wò tì; lâ kaa ò lɛè ñwa'á tsi'í mú mbi yî ɲkè'ètè a mbo mè fa mə ta mè wa ta bí'i bì ìkà'á jya kurə ɲka ndoritè.

³⁰ Lâ mú ghò ghú, mə à le nlògə njoð jo ɲghèè bo bì ìkwàrè tâ ñgi'i ghu aa, à tì mə tì kwɛɛ aa, ò wá kau wa mə bi le nje'ɛ a fan fan aà!'

³¹ Taà yĩ wa a swon ghu mbo mæ, 'Mú ghà, ò tswe aa tsi'ĩ bì'ò binòò bìtsimè, ñjoò jyâ tsim i kí mbê jó.

³² A ghìrè mbòn mæ tâ bì ji ñka ndoritè, ñlon mæ mumaà ghò ghû à le ñkwò, à bu ntswe ntì; à le mbwè bì bú nyè yi.' "

16

Ngànjlèntê ñjoo yĩ ntsyèsè

¹ Yesu à ghèè nĩ mbĩ ñswon a mbô ñgãnyègènnù ji mæ, "Ngànjkabè yĩ mò'ò à le ntswe ghu, yĩ mæ à le ntswe nĩ ñgànjàfà'à a léntè nĩ ñjoò ji. Bì zì ñkè'èno a mbo ñgànjkabè wa mæ kaa ñgànjàfà'à wa kaa à le si wa'à nì ñjoò ji jya sigìnè léntè, ñkii nta nĩ ñgi'i nĩ ñkabè yĩ.

² A twonè ñgànjlèntê ñjoo yĩ wa mbetè yi mæ, 'Yuà ànnù mæ mæ yù'u nlon ñgaà yò aa à nĩ àkè aa ε? Zì nĩ àñwà'ànè ñdi'i ajàn mæ o lèè ñjoo jya, nniñtè ghu aa tâ mè yè. Kaa ò ka wa'à nĩ mbĩ ghèè a nlèè ñjoò já.'

³ Ngànjlèntê ñjoo wa a swon a atu yu mæ, 'Mè ka ghìrè aa mæ akè mæ Taà ghà a lòò ñkwèrè àtú àfà'à yú a mbo mè aa ε? Kaa mè sì nì mìtì tswé a nton idigè; àtú ya a kii ñdirè mæ mbè mè ghèè ñka nlòò nĩ ñjoò.

⁴ Mè zì ànnù yĩ mæ mè ka ghìrè, mæ tâ bè ka ñkwèrè gha a mĩla'a bo ajàn mæ mbè bì fi'i gha a afà'à.'

⁵ Maa ajàn, a twon ñgànmiakarè mi taà yĩ wa yĩ mò'ò yĩ mò'ò. Mbetè a mbo yĩ ntsyàmbĩ mæ, 'O tswa Taà ghà aa nì àkè aa ε?'

6 A kwi'i mə 'Nî ñkà'à miwure ñkhi yî fùurè.' A swon ghu mbo mə, 'Aâ àñwà'ànê yô a yuà, wàñsə nzi ntswe a nzye, ñkwensə mbàñnə ñwà'ànè mə o tswa nñi laa nì ñkà'à miwure mighum mi ntaà.'

7 Ntigə ñghεε nî mbïï mbetə a mbo àyòntə mə, 'O tswa Taà aa nì àkə aa ε?' A kwi'i mə 'Nî ñkà'a ansaṅ ñkhi yî fùurè.' A swon ghu mbo mə, 'Aâ àñwà'ànê yô a yuà, bāñnə ntigə ññwà'ànè ghu mə o tswa nñi aa nî ñkà'à ànsaṅ mighum mi nifwaa.'

8 Táfà'à yî wa à le mbeentə ñgàñàfà'à yî yî mbi mà ghû nlon mitsyè mñi mə à le ntswe nî mu aà. Nì yə mə bə bi mbi bù bi tswe nì mitsyè a ñghirê jyaa innù ntsyatə bɔɔ bi Nwî bii mə bi tswe a múm ñkà'à aà."

9 Yesu a gheè nî mbïï ñswon a mbo bo mə, "Nì ka ñghirə ika'à juu nî ñjoo mbi jù ta a yi mbi'i a mbèε bù bi kwèrè ghuu a mla'a mñi mi lwi'i nñkon aà.

10 "Nù yï mə à fà'a nî ntiì yi tsim nî ñjoo jii mə kə'ətə aa, à zî àjàṅ yï mə mbə yu kî ñlentə njoo jii mə i gha'atə aa nî ntiì yi tsimè; nù yï mə a ji ñkòbè nì innù jì kə'ətə à ka kii ji ñkòbè mə mbə bi ma'atə mə tâ à lentə njoo jii wè.

11 Mbə a bə mə kaa nì si njoo mbi jù nî ntiì ghuu tsim lentə bon mbə bi tigə mma'atə mə tâ nì ka nlentə njoo annù nñkon jii mə à nì njoo aburə aa mə akə aa ε?

12 Mbə nì tuu njoo ñú dàṅ nî ntiì ghuu tsim kî lèntə, bon nù yï mə à ka fa ghuu nî ñjoo jii mə à nî juu aa à nì wò aa ε?

13 “Kaa mbə ɲɔ̀ɲàfà'á à wa'á a mbo bità bi afà'á bi baa ka mfa'a; ɲlon mə à ka bàà yí mò'ɔ̀ i bàɲnə kòɲ yí mò'ô; kə a ká mfa'a a mbo yí mò'ɔ̀ nî ñtìì yí tsìm, m̀bàɲnə ntsa'a nì yí mò'ô. Kaa mbə ò wa'á a mbo Nwĩ bo bi a mbô ɲkabə ka mfa'a.”

Mìghàà mi Yesu mĩ mò'ɔ̀

14 BaFarisai, bii mə bi le ɲkɔ̀ɲ ɲkabə si'i si'i aa, bi yù'ù mē ma yuù ànnù mə Yesu à le nswon̄ aa, ɲwye waa.

15 La Yesu a swon̄ a mbo bo mə, “A nì bù bii mə nì lòò ndì'i mə ànnù yuu a tsinə a nsi mi'i bè aà, lá Nwĩngòɲ à zi m̀ntìì muu; ɲlon mə ànnù yii mə bàmisòɲ bi mòòntə nì mə à nì ànnù yí wè kə ɲkì mbə ayoo atìndùù aa, à bàɲnə mbə ayoo yii mə Nwĩ bàà aà.

16 “Bìndòɲsə bi Moses bo bi ìnnù jii mə ɲɔ̀ɲntoo Nwĩ i le ɲɲwà'ànə aa, i le si sa'a bè ɲkò'ɔ̀ nywe'e aa a noò Jon; ɲlɔ̀ginə maa noò, ànnù yii mə bi tigə nswon̄ə aa à nî ñtoo yí ɲsigìnə ya nlon̄ə annù nifò Nwĩ yii mə bi làansə aà. Bè bitìim bi gaansə nì m̀tìì myaa a ɲkuu ghu nî àdà'á.

17 Lá a yaɲsə a mbo abùrə bó ɲsyə a ntsyá, ɲtsyatə mə mbə bi bwesə tsi'ĩ muntsirê ànnù a mum nòɲsə.”

18 “Mbə ɲumbàɲnə a fi'i ɲgwê yí a nda yu mbu nyo'ɔ̀ yí dàɲ boɲ à ghìrə aa annù m̀aghàbè; ɲumbàɲnə yii mə à yò'ɔ̀ m̀aɲgyè yii mə ndoò yí à fùrə aa, a kí ɲghìrə aa annù m̀aghàbè.

Annù ɲlon̄ ɲɔ̀ɲkabə bo Lazarus

19 “Ngàṅkabə yǐ mò'ɔ à le ntswe ghu yǐ mə à le si wɛ'ɛ nɪ ɪtsɛ'ə atɪnduù jii mə i le mbɔŋ mbɔŋ aa, ŋki nnaŋsə nji nɪ tsi'ɪ sigɪnə a nɟwɪ tsimè.

20 Ngàṅàfumə yǐ mò'ɔ yǐ mə ɪkũm yi i le mbə Lazarus, ɪlà'à i luu ghu nu aa, à le si nɔŋə ghu ntsũbù'ù,

21 nyə'ətə mə mbə yu ká ñsyɛ nɪ ñkùgè miji jii mə i le si lò a atu atətə ŋgàṅkabə wa ŋwòkè aa nji; m̀bu ŋghèè ghu, mbu i le si zǐ ñlwa nɪ ɪlà'à ji jyá.

22 Ngàṅàfum wa à le ŋkwo baangel bi logè yi ŋghɛɛ nɪ ghu a mbèɛ Abraham. Ngàṅkabə wa à le ŋki ŋkwo bi twinə yi;

23 a sigə ŋghèè a ala'a bɪku bi bə ñtigə nyə nɪ ñgi'ɪ ghu. A tswè mə ghu aa, ñɟentə mi'ɪ mi nyə Abraham a sà'a agha'a, Lazarus a tswè ghu mbèè.

24 A yè mə, ñtwoŋ tsi'ɪ nàtɪ mə, ‘Taà ghà Abraham, ko mɪlɪŋnə ghà ñtoo a Lazarus tá à tsutə múswébo yǐ a múm ñkɪ ñzi ntsútə aləè ya ghu; ñloŋ mə mə burə ntswe tsi'ɪ a múm ñgi'ɪ yǐ ñwè fàa mum mò'ɔ.’

25 “Lá Abraham a kwi'ɪ ghu mbo mə, ‘Mú ghà, ò wà'atə mə a múm ñtswɛntɪ yò ò le ntswe nɪ ñjoo jii sigɪnə, Lazarus a bɔŋnə nyə nɪ ñgi'ɪ; lá tsitsɔŋ à tswə a múm ɪbɔŋ, m̀fwetə falà, ò bɔŋnə ñkurə nɪ ñgi'ɪ.

26 Lá m̀bu ŋghèè ghu, ma mù'ù àtaa a tswə a titɪ bi'ɪ nɪ wò, ñkiŋə nɪ mə tá ñu tsuu faà lõ dàŋsə zǐ a mbèɛ wò; tá ñu tsuu fyaa njii i lõ kii dàŋə zǐ faà.’

27 Ngàṅkabə wa a swəŋ mə, ‘Taà ghà, mbə a

bə la boŋ mə bù'û m̀bo a mbo wò mə ta ò too yi a mbo bɔɔ bi maà,

²⁸ ǹloŋ mə mə tswe ǹ ǹ bɔɔ bi maà bi ntaà, mə mbə a gheè ñwa'asə waa, mbì'ì bi yì ñki zi ñkuu fàa adigə ñgì'ì mə mə tswe ghu aà.'

²⁹ La Abraham a kwi'ì ghu mbo mə, 'Bo tswe ǹ àŋwà'ànə Moses bo bì jì ñgǎŋntoo Nwî, a bɔŋ mə tâ bo ka nyu'u annù ỳi mə i swonə aà.'

³⁰ Ǹgàŋkabə wa a gheè ǹ m̀bii ǹswonə mə, 'Ǹgàŋ, Taà Abraham; ñù à bə ló fàa ala'a b̀iku bi bə ghèè a mbo bo boŋ bo ka bəŋkə m̀ntiì myaa.'

³¹ A kwi'ì ghu mbo mə, 'Mbə bo tuu annù ỳi mə Moses bo bì ñgǎŋntoo Nwî jya swonə aa ki yu'u, boŋ kaa mbə bi wa'ǎ k̀ m̀bii, mə mbə ñù à tɛ'ɛ ǹlo bə a ala'a b̀iku bi bə ñzi ñghàà a mbo bo.' "

17

Ǹù ỳi mə à ghìrə ibi aà

(Mt. 18.6-7,21-22; Mk. 9.42)

¹ Yesu a bu nswonə a mbo ñgǎŋyəgəŋnù jì mə, "Ɔnnù j̀i mə i kwà'ànə bə mə bì ka ñghìrə ibi aa i tswe ǹ ǹzì, lá ñgì'ì ỳ ñwè a a nu ñù ỳi mə i tsyà ghu ǹjì m̀ ǹzì aà!

² A bɔŋ aa mə boŋ bi kwerè ñgò'ò àbaa ghu ntɔŋ, mma'a yi a ñki miyaa, ntsyatə ajàŋ ỳi mə mbə bi ma'àtə a ghìrə, ñù ỳ ñkègə ghu yi m̀'ò a ghìrə ìbì.

³ Maa ajàŋ, ǹ ka ntsyəsə ghuu.

"Mbə mumaà ghò a fansə annù a mbo wò, ò wenə yi, a bəŋkə ntiì yi, ò li'ìnə ìbì yi.

4 Mbə a fansə annù a mbo wò ngaa ji sàmbaa a njwi yĩ m̀fùùrè, ñki ñka nzi tsi'ĩ ñgaa tsim ñswonə ni mə, 'Mè jèñnə, mè ka kwensə, li'inə ifansənnù jyá,' bon ọ tswe nì ñl'inə ifansənnù ji."

Annù abiiintii

5 Ngǎñntoo Mmà'àmbi jya i le swon ghu mbo mə, "Ghìrə mə tá àbiiintii yĩ'i a ku'usə ngaha'atə!"

6 Mmà'àmbi a swon a mbo bo mə, "Nì le mbaa ntswe nì àbiiintii tá à gha'atə mbə tsi'ĩ tsǒ àbùrə mǎghum, bəə bon mbə nì swon a mbo àtí ajòò yú mə, 'Dunə nlo ntigə ngħεε ntəə a múm ñki miyaa!' A yu'unə ghuu.

Annù yii ngàñàfà'à à tswe nì ñka ngħìrə àà

7 "Mbə ñù ñbù yĩ mò'ɔ a tswe nì ñgàñàfà'à yĩ yii mə a ligə nsoò yĩ, kè ñtsee nì m̀bĩ ji, m̀bə a lo a afò ñkwεε, bon à ka swon ghu mbo aa mə tá à wǎnsə nzi ñji aa ε?"

8 O ka wa'à bàñnè ñswon aa bə mə, 'Wǎnsə nlaa mijî ma mĩ ñkwêfò, ñwε'ε atsə'ə afà'à ñzi ntsyàsè mijî mya ta mè ji ñki nno mbon tá ọ ghεε ñji modè mijî ñki nno aa ε?'

9 O ka tε'ε baa fa tsi'ĩ miyà ghu mbo ñlon mə à ghìrə nyu'unə gho, ngħìrə annù ya mə ọ ghìrə nswon aa ε?

10 A ki mbə aa tsi'ĩ ma mùu ajàn a mbo bù; nì yi ngħìrə innù tsim jii mə bi swon mə tá ñ ghìrə aa, nì swonə bə mə, 'Bì'ĩ bə aa tsi'ĩ ñgàñàfà'à; bĩ'i ghìrə aa tsi'ĩ ànnù yii mə bĩ'ĩ tε'ε ntswe nì m̀fà'a aà.' "

Ajàŋ yïi mæ Yesu à le ŋghùrə ŋgàŋêkikwen ji nighum aà

¹¹ Nòò yïi mæ Yesu à le si kɔ'ɔ ŋghɛɛ ni a Yerusalem aa, à le ntsyă a titii Samaria bo Galilea.

¹² A le ŋghèè ŋka ŋkuu a mum àla'a yï mɔ'ɔ ŋgàŋêkikwen ji nighum i zï ñtsi'i yi, ñtəə a sà'a agha'a,

¹³ ñtɔŋnə nswonə mæ, “Yesu, Masa, ko milìŋnè yï'ì!”

¹⁴ Nòò yïi mæ à le nyə waa laa nswonə a mbo bo mæ, “Nì ghɛɛ ndì'i mibìi mi nù muu a mbô ñgǎŋmà'a Nwĩ.” Bo kà mē aa ŋghɛɛ aa mibìi mi nù myaa mi laà.

¹⁵ Nù yï mɔ'ɔ a titii bo, à tì mæ yə mæ nù yï ì làa aa, mbu ŋkarə mbii, ntɔŋnə ŋgha'asə nî Nwĩ.

¹⁶ Nsìgə ŋwo a mikòrə Yesu, mfa mbi'ikè ghu mbô. Nù ma ghù à le mbə ñú baSamaria.

¹⁷ Yesu à yè mē laà aa mbetə mæ, “Tigə mè ghìrə ŋghùrè aa bə bi nighum aa ε? Bə bi bù'ú bi fə aa ε?”

¹⁸ A ghìrə àkè mæ tá à tigə mbii tsi'ĩ ñù atoo ghù a mfa mbi'ikə a mbo Nwĩ aa ε?”

¹⁹ Yesu à le ntigə mbu nswonə a mbo ñù atoo wa mæ, “Bìinə ŋka ŋghèè ghô; wa àbiintii yo a ghìrə mē ò tii.”

*Nòò yïi mæ ànnù nifò Nwĩ a ka yï zì ghu aà
(Mt. 24.23-28,37-41)*

²⁰ BaFarisai bí mɔ'ɔ le mbetə noò yïi mæ ànnù nifò Nwĩ a ka yï zì ghu aa a mbo Yesu, a kwi'i a mbo bo mæ, “Kaa annù nifò Nwĩ a ka yï wa'à kà ñzi aa nì ìlènsè jii mæ bi yə ni mi'ĩ.

21 Kaa ñù tsù à ka yï wa'à kà ñswonə ni mə, 'Yê, â yuà!' kè, 'Yê nì, â yï!' ñlon mə ànnù nifò Nwî a tswe a titî bù."*

22 Yesu a bú ñswon a mbo ñgǎnyəgǎnnù ji mə, "Nòò yï mò'ɔ a zï mə nì ka yï ki yè'ətə a nyə Njwi Mu Nù ya yï mò'ɔ kaa wa'à yê.

23 Bè ka yï tswe ghu mə bi ka yï tigə swonə a mbo bù mə, 'Yə fi!' kè 'Yə faà!' Lâ nì tsuu waa yònə mə ñ ghèe a nyê.

24 Nlon mə tsǒ ajàn yï mə mbəñ ñwà'àkè ñke'etə nî mbèè àbùrè ñghèe mfè'è nî mbèè yï mò'ɔ aa, à nî ajàn yï mə Mù Nù à ka yï bə wa Njwi yu aà.

25 Lâ à tswe nì m̀fòo yə ñgi'i yï ñghà'àtə, ta nìwàà ni bē buà ki ntuu yi.

26 Tsǒ ajàn yï mə a le mbə a noò Noah, a nî ajàn yï mə a ka yï kii bə a noò Mu Nù aà.

27 Bè le si ji, ñno, ñyo'okə, m̀fakə nî boò byaa a nda ñyo'ɔ, ñghèe nywe'e wa njwi mə Noah à le ñkuu wa m̀m àban, mbəñ yï ñtî ya i tigè ñzi mbwesə waa bitsimè aà.

28 A le ñki mbə aa tsi'i maa ajàn wa noò Lot, bo le si ji, ñno, ñyuu, m̀fee, mbe ni m̀ji, ñghurə ni m̀la'à.

29 Lâ ñjwi ya mə Lot à le mfè'è a ala'a Sodom aa, mò'ɔ bo sulfur le nlò a aburə nsigə ñgho'ɔ waa bitsimè.

30 A nî ajàn mə a ka yï bə wa njwi mə Mu Nù à ka yï fè'ε yentə aà.

31 "A yi mbə maa njwi, tâ ñù yï mə à tswe a atu nda, ñjoò ji i tswê a m̀m ñda aa, tâ tsuu lõ

* 17:21 kè "a mum bù"

bǔ sigə a nlògê; tâ nù yǐ mə à tswe a mûm ñsòò aa, tâ à tsuu a ndùgə bǔ bǐ.

³² Nì wa'atə annù ya mə a ɛ nghìrə ɲgwe Lot laà.

³³ Nù yǐ mə a lòo nyweensê ñtswêntì yǐ aa, à ka bwesə; nù yǐ mə a bwesə ñtswêntì yǐ aa, à ka bàɲnə tswe ni yu.

³⁴ Mè swòɲə a mbo bù mə, à ka yǐ bə nítugə maa ɛ tâ bè bi baa nɔɲə a ɪkuu yǐ fùùrè, tâ bì zi nlògè yǐ m̀fùùrè, m̀ma'atè yǐ mò'ò.

³⁵ Bàɲgyè bi baa ka yǐ tswe kɪ ghò'ò abaa, tâ bì zi nlògè yǐ m̀fùùrè m̀ma'atè yǐ mò'ò. [

³⁶ Mbâɲnè ji baa i ka yǐ tswe a mûm ñsòò tâ bì zi nlògè yǐ mò'ò, m̀ma'atè yǐ mò'ò.]*

³⁷ Nǵǵɲyəgənnù Yesu jya i betè yi mə, “Ma juù ñnnù i ka yǐ fè'è aa fə, Mmə'àmbí?” Yesu a kwi'i mə, “Adìgè yǐ mə àku nù a nɔɲ ghu aa, bìmaghoo ghotə ghu.”

18

Nìghàà nì nǎnaa nlonə ɲkwi'i màɲgyè bo Mfò kɔrè

¹ Yesu a naa nìghàà a mbo ɲǵǵɲyəgənnù ji a ndì'i mə bo tswe nì ɲka ntsà'atè Nwí ɲgòn bìnòò bitsìm ti kaà.

² Nnaa nswon a mbo bo mə, “Mfò kɔrè yǐ mò'ò a ala'à àtoo yǐ mò'ò, kaa à ɛ ɲwa'à nǐ Nwí bɔ'ò, kaa ɲkì'ì nǐ ɪkum a nu nù kii ntwonə.

* **17:36** Kaa àtì ma yú a sɪ a mûm ɲɲwà'ànè jì mò'ò tswé.

³ Nkwii'ì mǎngyè yí mò'ò à le ñki ntswe maa ala'a, ñzi ghu mbo nyè'è ñswonə ni mə, 'Kwerə atú ya a mbo ñgǎnkibàá jyá.'

⁴ Kaa ñfò kərə wa a wa'à yu'utè. Atii noò yí mò'ò a tsyà mē, mǎngyè wa a kii ñzi tsi'í zǐ, a swonə mə, 'Ka mə kaa mə si naa Nwǐ bɔ'ò kaa kii'ì ñi ñkùm a nu ñu twonə aa,

⁵ mə ka kwetə mǎngyè ghú ñlonə mə a fa ñgi'ì a mbo mə aà, mə bə tsuu kwetə bonə à ka kii di'ì nàá tá mə wa'à kwàñè.' "

⁶ Mmà'àmbi a swonə mə, "Nii yu'u ànnù yii mə ñfò kərə tì bɔ'ò Nwǐ ma ghú à swonə aa ε?

⁷ Mbə Nwǐ a tigè ña'ǎ bē bi bii mə bi yè'è a mbo yu nitugə ñi àsi'ìnè kwetə aa mə akə aa ε? Mbə a swonə nù yǐ a ñkwetə bo aa mə akə le?

⁸ Mè swonə a mbo bù mə à ka wàñsə kwetə waa. Lâ, noò yii Mu Nù à ka yǐ zǐ aa, à ka yǐ yə abiintii fàa nsye aa ε?"

Nìghàà nǐ nǎnaa nlonə ñú baFarisai bo ñgǎnkwerə tax

⁹ Yesu a naa ñìghàà nǐ nǎnaa a mbo bē bii mə bi kwèè nǐ ñtì waa, nswonə ni mə à ñi bo bii mə bo bonə ntsyà bí mò'ò aa, nswonə mə,

¹⁰ "Bè bí mò'ò bi baa bi le ñghèè a ndàmà'anwǐ a ntsà'atə Nwǐ ghu, yǐ mò'ò a bə ñu baFarisai, yǐ mò'ò a bə ñgǎnkwerə tax.

¹¹ Bi ghèè mē, ñu baFarisai wa, a nañsə nlɔɔ adigə yǐ ntəə ghu, ntsa'atə Nwǐ ñswonə mə, 'Nwǐ, mə fâ ñbǐ'ikə a mbo wò mə kaa mə si gha tsi'í tsó bē bí mò'ò bí bē, bii mə bo twɛɛ nǐ ñjoo bē ñkwèrə, mbə ñgǎñntswèè ñbañnənnù, ñki mbə

ngànjirè aà, kè tsi'i tsõ ngànkwerè tax wi mè à tõe filì aà.

¹² Mè si'isè ibiinù gha tì jî a njwi ji baa a atù ñgyà. Nyatè nî ñjòè ja ìtîi ji ñghum, mfa nî yî fùurè a mbo Nwî.'

¹³ Ngànkwerè tax wa a burè ñghentè yi àgha'a a sa'à, a tõe ghu, kaa nte'ε wa'à mi'i mi a ndøj ñjentè, ñnøjse abô yi a ntsù mibě yu, ñswøj mè, 'Nwïngòj, ko mîlîñnè ghà ñgàngghirè innù jî bí.'

¹⁴ Mè swøj a mbo bù mè, Nwî à le mbàñnè ñlogè aa ma ghuù ñù ñi ñù yîi mìnñù mi tsinè aa ntsyatè yî mbiì wâ. Nløj mè ñù yîi mè a ñεε ibiinù yi a ndøj aa, bi sigisè yi a nsyê. Nù yîi a bàñnè sigisè ibiinù yî a nsye aa, bi ñjentè ñîi a ndøjè."

Ajàñ mè Yesu à le ñij mbòcnè nu bôñkhè aà

¹⁵ Bè bi mò'ò le nzi ñi bôñkhè mè tâ à nøjse mbô mi a atu bo, lâ ñgãnyөгèñnù ji i yè ñwene waa.

¹⁶ Lâ Yesu a bàñnè twøjə waa mè tâ bì zi ñi boo bya a mbo yu, ñswøj mè, "Ñi ma'atè boo bya tâ bì zi a mbo mè, ñtsuu waa ki kîñè bê; ñløj mè annù ñifò Nwî a tswe aa a mbo bè tsõ bo.

¹⁷ Mè swøjə a mbo bù tsi'i annù ñikøj mè, ñù yîi mè à si annù ñifò Nwî tsi'i tsõ mûñkê kwere aa, kaa à ka yî wa'à ghu kuù."

*Annù mûñgwà'à ñgàngkabè
(Mt. 19.13-15; Mk. 10.13-16)*

¹⁸ Ntsyàsè baYuda yî mò'ò a betè Yesu mè, "Ndî'innù yî siginè, mbè mè ghirè mè akè yî ñji ilòn yîi i lwi'i ññkøj aa ε?"

19 Yesu a betə ghu mbo mə, “O twòŋə gha ni ñù yî sigìnè aa a ya aa ε? Kaa ñù yî sigìnè à sî ghu tswé, ñtsyatə Nwî yuyu.

20 O zî ñdi'i Nwî jyâ, mə, “Tsee annũ mâghàbè ki ghìrè. Tsee yèrè. Tsee ñû zwiwè. Tsee abãñnənnù tswεε. Ka nyu'unə taà ghò bo ñdè ghò.”

21 A swon a mbo Yesu mə, “Mè lèè mə ñdi'i mà jû tsi'î tsim, ñlɔginə a noò yîi mè le mburə mûŋkhə aà.”

22 Yesu à yù'ù mē maa ajàn aa, ntigə nswon ghu mbo mə, “Annù yî fùùrè a bonə a mbo wò. Fèe njoò tsim jii ò tswé ni ju aa, nyatə ñkabə ya a mbo ñgàñəfum, bon ò ka tigə tswé ñ àfù'ù a aburə. Nzi ñka nyòŋə nàá.”

23 A yù'ù mə laà, nú yî nanşə mbi'i nlon mə à le nanşə mbə ñgàñkabə yî ñwè aà.

24 Yesu a lii yi nswon mə, “A tsyanə a mbo ñgàñkabə a ñkuu a mûm ànnù nifò Nwî.

25 A fwaatə a mbo kamel a ntsurə a ñli'i ni nsa'a, ntsyatə a mbo ñgàñkabə a ñkuu a mum ànnù nifò Nwî.”

26 Bè bii bi le nyu'u ma yû ànnù aa, bi le ntigə mbetə ni mə, “Ñù yii mbə a yweenè aa a tigè mbə wo aa ε?”

27 A swon a mbo bo mə, “Annù yii mə a tsyanə a mbo bè aa, kaa a sî a mbo Nwî tsyânè.”

28 Peta a swon mə, “Tigə ò yə mə bi'î ma'atə ñdùgê ji'i ntigə nyonə nò?”

29 A kwi'i a mbo bo mə, “Mè swon a mbo bù tsi'î annù ñikon mə, ñù ñtsim yii mə à mà'atə

ndâ yï, nî ñgwê yï, ni bɔɔ bi maà bi, ni taà yï, nî ñdè yï, ni bɔɔ bi, nlon ãnnù nifò Nwî aa,

³⁰ à ka yï bú kwerə njoo mà jû tá ì kɔ'ɔ ntsya ndùù yïi mà à mà'atə aa, ì kii bú tswe nî ñtswèntì yïi ì lwì'ì nîñkon aa a noò ñjìmè.”

Ajàñ mà Yesu à le mbù ñghaa ñгаа jii ì ywe'e ji tarə nlon ãnnù niwô yi àà

(Mt. 20.17-19; Mk. 10.32-34)

³¹ Yesu à le nswùntə ñgǎyǎgǎnnù ji jya ñìghúm ñtsò baa, bo bo ghèntə a swon a mbo bo mə, “Yê nì, àjàñə mà bí'inè kɔ'ɔ ñghɛɛ a Yerusalem laà aa, ñgɔɔ ñnnù tsìm jii mà ñgǎñntoo Nwî ì le ññwà'ànə ñlonə Mu Njù aa ì ka fè'ɛ bòontə.

³² Nlon mà bí ka tswa yi ì fa a mbo bìtizi Nwî tá bí tigə ñwye nîi, ñññə nî àdìrə atu ghu atu, ntutə ñì mètwe ghu nù.

³³ Bí ka ghòò yi, ì zwitə yi, lá a tí bə nî ñjwi ji tarə a bú mbìinə a niwô.”

³⁴ Kaa ñgǎñyǎgǎnnù ji le ñwa'ǎ ãnnù ya yï tsu yïi mà à le nswon aa yu'ù. Bí le ñlò'òsə ñji'í mǎghàà ma mù a mbo bo. Kaa bo wa'à waa ãnnù yïi mà à le si ghàà aa burə ñzi zi.

Ajàñ mà Yesu à le ñghùrə mǎ'è'è'è yïi mà à le si lɔɔ njòò àà

(Mt. 20.29-34; Mk. 10.46-52)

³⁵ Yesu à le nzi ñka ñku'u a Yeriko, mǎ'è'è'è yï mò'ɔ a tswé a mbèè mǎñjì, ñlɔɔ nî ñjòò.

³⁶ A yù'ù mē àkùrə bē a ká ñju'u ntsyà aa, a betə mə, “Aa ghìrə akə aa ɛ?”

³⁷ Bí swon ghu mbo mə, “Yesu mu Nazareth a tsyǎ.”

38 A tɔɔnɛ nswon mɛ, “Yesu, mu David, ko mɛlɛnɛ ghà!”

39 Bè bii mɛ bi lɛ ntəntə ghu mbii aa, bi wenə yi nswon mɛ tã à kutə ntsù yi. Lã a ku'usə ñghɛɛ bə nì mbii ntɔɔnɛ nswon mɛ, “Mu David, ko mɛlɛnɛ ghà!”

40 Yesu a tigè ntəə nswon mɛ tã bi zi nì m̀fè'ənə wã. Bi zĩ nì ghu, Yesu a betə yi mɛ,

41 “O lòò mɛ m̀ ghìrə aa àkè a mbo wò aa ε?”

A kwi'i mɛ, “Mmà'ambí, mɛ lòo mbũ ñka nyə idigə.”

42 Yesu a swon ghu mbo mɛ, “Ka nyə idigə! Wã àbiintii yo a ghìrə m̀ è tii.”

43 A kĩ ǹloginə ñka nyə idigə, ntigə nyonə n̄i, ñgha'asə n̄i Nwĩ. Bè bitsim bii bi lɛ nyə yi aa bi gha'asə Nwĩ.

19

Yesu bo Zacchaeus

1 Yesu à lɛ ñkuu ñka ntsya a m̄m àla'a Yeriko,

2 n̄d̄i ñgãñkwɛrə bitaksì yĩ mò'ɔ à lɛ ntswe ghu, ìkũm yĩ a bə Zacchaeus, a b̄ ñgãñkabè.

3 A lɛ ñka n̄lɔɔ a nyə ñù yĩ mɛ Yesu à n̄i ghu aà, la kaa wa'à yê, ñlon mɛ à lɛ mbə ñù yĩ ñghù'ù ñghu'u, n̄tswe a titii n̄nòò b̄ i kinè n̄i aà.

4 A lɛ ntsyà ntigə ñkhə ñghèè n̄i m̀bii, ñghɛɛ ñkò'ɔ a atu ati sycamore tã yə Yesu ñlon mɛ à lɛ ntswe n̄i tsyã aa maa mbèè àdìgə.

5 Yesu à zĩ m̀ ñywe'e maa adigə, ñlentə ñdɔɔn nswon a mbo Zacchaeus mɛ, “Zacchaeus, wãñsə nsigə a nsyê ñlon mɛ m̀ ka lɛ a nda wò s̄i.”

⁶ Zacchaeus a tigə nlo wa atu ati wanşə sigə, ɲkwərə Yesu ni nidorè.

⁷ Bè bya bitsim bi yè mê, nloginə ɲka nwurəkə mə, “A ghèe ɲkuu a nda ɲù ɲghirê innù jì bì a ghantə yu!”

⁸ Zacchaeus à le ntigə mbiinə ntəə a ndəɲ nswon a mbô Mmà'àmbi mə, “Yə mbă Mmà'àmbi, mə ka yətə njoð ja i fa atii yĩ fùurə a mbô ɲgàɲêfum; bæ a bə mə mə le ɲjitə ɲkòbè a nu ɲù tsù ɲkwərə ayoð yi bon mə ka bènsə fu ɲgaa ji ɲikwà.”

⁹ Yesu a tigə nswon ghu mbo mə, “Bè bi nda buà bi ywèènə mē nlon mə ɲù ghú à ki mbə mu Abraham.

¹⁰ Nlon mə Mu ɲù à le nzĩ aa a nlòc bə bii mə bi le mbwɛ aa i yweensə waa.”

Nìghàà nĩ nàà nlon mfò wa mə bè bi le ntuu yi aà

(Mt. 25.14-30)

¹¹ Ajàn mə bè bya bi le si yu'utə innù ma juà aa, a tigə nnaa nìghàà nĩ nănaa a mbo bo, nlon mə à le ti bə aa bon à ghèè mē n̄tigə ɲkuu a Yerusalem, bè kii m̄m̄c̄ontə ni mə ànnù nifò Nwĩ ya a ka burə zĩ tsi'ĩ maa noð.

¹² A le nswon mə, “Múntɔ'ɔ yĩ mò'ɔ à le ntswe n̄i ɲghèe a ala'a yĩ mɔ'ɔ tâ bì yɔ'ɔ yi n̄i m̄fò tâ à bon mbũ bìi.

¹³ Mbɔɲ tâ à fe'ɛ, a le ntwon ɲgãɲfà'á ji ji nighum, m̄fa abà'atə ɲkabə gold* a bo yĩ mò'ɔ

* **19:13** mina: ɲkabə baGrikia. Mina yĩ m̄fùurə a le mbə tsi'ĩ tsò 10,000 frs. cfa.

yí mò'ô, ñswon a mbo bo mə, 'Nì ghεε ηka ntaηə mĩtaa ni ju nywe'e a njwi yĩi mē ka bũ bìi aà.'

14 Lá ηgàηala'à ji jya i le si bàà yi. A fε'ε mē ηghεε, bo tigè n̄too bē mə bì yōηə yi nswon mə, 'Kaa bí'ĩ si kònè mə tâ mbâ ghũ à bē mfò yĩ'ĩ.'

15 "Bì le nyɔ'ɔ mbâ wa a nĩ m̄fò, a bũ mb̄i fu. A bìi mē aa ntigē nswon bì ntwon ηgǎηfà'à ji jya mə à le mfa ηkabə ya a mbo bo aa a nzĩ ñj̄im m̄tàà yĩi mə bì le ntaη mĩtaa ntswe ni yu aà.

16 Yĩ n̄tsyamb̄i a zĩ ñswon ghu mbo mə, 'Taà, mē tàn mē mĩtaa nĩ ηkabə ya àb̄i a yōη m̄bē iba'atē ηkabə ji n̄ghumè.'

17 A swon ghu mbo mə, 'Wa ò gh̄rē siḡinè mbâ ηgàηafà'à yĩ ñsiḡinè! Ts̄o mə ò fà'a nĩ n̄t̄i gh̄o ts̄im ni m̄ũnts̄irē ηkabə aa, mē ka gh̄rē tâ ò tigē nsa'a n̄j̄ò'ɔ ala'a ji n̄ghumè.'

18 N̄gàηafà'à wa yĩi à ywè'e bì baa aa a zĩ ñswon mə, 'Taà, mē tàn mē mĩtaa nĩ ηkabə yò ya àb̄i a yōη m̄bē iba'atē ηkabə ji ntaà.'

19 A swon ghu mbo mə, 'O ka tswe a atu n̄j̄ò'ɔ ala'a ji ntaà.'

20 N̄gàηafà'à yĩi à ywè'e bì tarə aa a zĩ ñswon mə, 'Taà, ηkabə yò ya i yuà, mē le ηkwerə a m̄ũm àsà'a atsè'è ηghεε nan̄sə n̄lœ;

21 mē le si bɔ'ɔ ní gho nlon mə ò ni n̄u yĩi mə o tsə'ə si'ĩ; ñlogē nĩ ñjoo j̄i kaa ò le ηwa'à lèè aa, ηk̄i mf̄u'u ni m̄j̄i m̄i kaa ò le ηwa'à bē aà.'

22 A swon ghu mbo mə, 'Mē ka lògè aa tsi'ĩ n̄ghàà n̄i ni fε'ε a ntsũ wò aa, i sa'a gho ghu mba ab̄u'ù yĩ bí! O le nzi mə mē tsə'ə, ñlogē nĩ ñjoo a adigē yĩi mə mē le ηwa'à ghu lèè, ηk̄i

mfu'u ni m̀ji a adigə ỳi mə m̀ le ɲwa'à ghu b̀e aa ε?

²³ O leè ɲghɛɛ ntigə wa'ă ɲkabè yà ya a bank ghèè ɲləə, mə m̀ ti b̀i m̀ kwɛrə ɲkabè ya bo b̀i ɲj̀m ỳi aa a ya ε?'

²⁴ A tigè ɲswon a mbo b̀e bya mə bi le ntəə wa adigə aa mə, 'Kwɛrə ɲkabə ya ghu mbo mfa a mbo ɲu wa ỳi à tswe ni ɲbà'atə ɲkabə jya ji ɲighum aà.'

²⁵ (Bo swon ghu mbo mə, 'Taà, wa à tswe ni ɲbà'atə ɲkabə ji ɲighumə!')

²⁶ 'Mə swonə a mbo bù mə, ɲu ỳi mə à tswe ǹ ɲjoo aa, bi ka kù'ùsè; lá ɲu ỳi mə à s̀ ǹ ɲjoo tswe aa, bi ka m̀ɲsə kwɛrə, i kwɛrə m̀tsirə ỳi mə à tswe ni ghu aà.

²⁷ A ɲghèè ni ɲgàɲk̀bàà ja j̀, j̀i mə bo le si lòò mə m̀ tsuu mf̀ wàà bə aa, ni logə waa nzi ni bo, nzwitə a nsi m̀. ' "

Aj̀ɲ ỳi mə Yesu à le ɲkuu a Yerusalem tsò m̀f̀ aà

(Mt. 21.1-11; Mk. 11.1-11; Jn. 12.12-19)

²⁸ Yesu à swon m̀ laà ɲtsya mb̀i ɲtigə ɲkə'ɔ ɲghɛɛ a Yerusalem.

²⁹ A ghèè m̀ ɲka nywe'e a mb̀ɛ Betfage bo Bethany, wa atu nta'a mə bi le si twonə ni Olive aa, ntoo ɲg̀ɲyog̀ɲǹǹ ji ji baa,

³⁰ ɲswon mə, "Ǹ ghɛɛ fi ni mú àla'a mə a tswe a mb̀i bù aa, ni bə ghèè ki kuu bo ni ka yə mu j̀akas̀ t̀ b̀ t̀ɲnə, t̀ à bə ỳi kaa ɲu à leè ɲwa'à ghu atu kə'ɔ aà; ni yə, ni fèè ɲzi ni ghu faà.

³¹ BEE ñù tsù a betə ghuu mə, 'Ni fèe mu jakàsì ghuà aa a ya aa ε?' nì swonj mə, 'A lòo Mmà'àmbi.' "

³² Bo bya bii mə à le ntoo aa bi le nghèè ìnnù kî mfe'e tsi'i wa ajàn mə à le nswonj a mbo bo aà.

³³ Bo ghèè mē ñka mfeε mu jàkàsì wa, mbôn yì a zì mbetə waa mə, "Ni fèe mu jàkàsì ghù aa a ya aa ε?"

³⁴ Bo swonj mə, "Mmà'àmbi a lòò."

³⁵ Bo le nlògè ñzi ni ghu a mbo Yesu, ñnɔɔsə itsè'ê jyaa wa ñjīm mu jàkàsì, ñghirə Yesu a kò'ò ntswe ghu.

³⁶ A kà mē aa nghεε bo tigè ñsantə itsè'ê jyaa wa mánjì.

³⁷ A ghèè mē ñka nywe'e a ajàn yìi mə à ka tigə sigə nta'a Olive aa, nnòo ñgǎnyəgənnù ji jya tsim i logìnè ñka ndoritə, ntɔɔnə ñgha'asə nî Nwî ñlonj ìnnù jì wè jì wè jii à le ñghirè bo yə aà,

³⁸ ñswonjə ni mə, "Bì'inè gha'asə Mfò yìi mə a zì nî ìkùm

Mmà'àmbi aà!

Mbɔɔnə a aburə, tâ ñgha'a tswe a mbo Nwî!"

³⁹ BaFarisai bì mɔ'ò bii mə bi le ntswe wa atitì nnòò bē aa swonj ghu mbo mə, "Ndì'innù, wenə ñgǎnyəgənnù jo jù."

⁴⁰ A kwi'i mə, "Mè swòn a mbo bù mə, 'A le mbaa bə yìi mə bo ma bù kutə mantsù myaa bə boɔn tsi'i ñgò'ò jù ka bànə tigə tɔɔnə ñgha'asə nî Nwî.' "

Yesu à yə'ə nlonjə atu Yerusalem

41 A zĩ mē ŋka ŋkoontə, nyə mûm àla'a ya, nyə'ə nlonə atu ala'a ya,

42 ñswonə mə, “O le mbaa ghèè zĩ, sii, ayoo yĩ mə a zĩ nĩ m̀bɔɔnə aà! La tsitsòn a ləontə a nsi mi'i wò!

43 Nòò a zĩ mə ŋgàŋkibàâ jo ka yĩ jĩ'i ŋkya i karisə gho ghu, i k̀n̄hè gho ghu a mbèè tsim

44 i zwitə ghuu bu bì bɔɔ buu, kaa wa'ă ŋgò'ò yĩ tsù bú m̀ma'atə tâ i nɔŋə a atu yĩ mò'ò; ñlon mə kaa ò le nyə noò wa yĩ mə Nwĩ à le nzi a nyweensə wò ghu aa, kaa wa'à zi aà!”

Ajàŋ mə Yesu à le ŋghèè ŋkuu a ndâmà'anwĩ aà
(Mt. 21.12-17; Mk. 11.15-19; Jn. 2.13-22)

45 A le ntigə ŋghɛɛ ŋkuu a ndâmà'anwĩ ñlɔgìnə ŋka m̄furə b̄h̄ bì bi le si fèè njoo ghu aa,

46 ñswonə ni mə, “Bi ŋwa'anə a m̄m̄m̄ àŋwà'ànə mə,

‘Ndâ yà i ka yĩ bə aa àdìgə ntsà'àtə Nwĩ’;
lâ ni ghìrè mē i tigə mbə adigə nlèontə biyərè.”

47 A le si tigə ndi'i nĩ ànnù Nwĩ wa m̄m̄m̄ ndâmà'anwĩ a njwĩ tsimè. Bìlì bi ŋgǎŋmà'a Nwĩ bo bì ŋgǎŋndi'i nɔŋsè, ni bìtsyàsè, bi le ŋka nlɔɔ yi mə bì zwitə,

48 lâ kaa wa'à m̄anjĩ yə nlon mə bè bì ghà'àtə le si yòŋhè ñlɔɔ nĩ ñyù'ú ñnnù jĩi mə à le si swonə aà.

20

*Ajàŋ mə bi lɛ si līgìtə ada'a Yesu aà
(Mt. 21.23-27; Mk. 11.27-33)*

¹ A bə nɟwi yĩ mò'ɔ Yesu a kuu a ndâmà'anwĩ, ñka ndi'i nĩ ànnù ghu a mbo bə, ñkii nseensə nĩ ntoo yĩ ñsigìnə, bìlìi bi ɱǵǵmà'a Nwĩ bo bì ɱǵǵndi'i nònɟsə bo bì bìtà bi ala'a bi zĩ m̀betə yi m̀ə,

² “Naɱsə nswon a mbo bi'ĩ, O ghìrə innù juà jii mə o ghìrə aa nĩ àdà'a wo ɛ? A ada'a ma yú a mbo wò aa, a fá wò ɛ?”

³ A kwi'i a mbo bo mə, “Mè ka kii betə ghuu nĩ àbetə: Swonə nì ghá,

⁴ Jɔn à lɛ nlògə ada'a aa fə a ɱka mmurə bə ɱkì aa ɛ? A lɛ nlò aa mbo Nwĩ kə a mbo bə aa ɛ? Nì kwi'i tâ mè yu'u.”

⁵ Bo ghaànə a titii bo nswon mə, “Mbə bi'inə kwi'i mə a lɛ nlò aa a mbo Nwĩ bon à ka betə yi'inə mə, ‘Nì lɛɛ ñtigə wa'ǎ annù yii mə à lɛ si swonə bii aa a ya aa ɛ?’

⁶ Lâ m̀bə bi'inə swon mə a lɛ nlò aa a mbo bə bon bə bú bitsim ka tumntə yi'inə nĩ ɱgò'ò, ñlon mə bo naɱsə mbii mə Jɔn à laa m̀bə ɱǵǵntoò Nwĩ.”

⁷ Maa ajàŋ bo tigə ɱkwi'i mə kaa bo lɛ ɱwa'ǎ adigə yii mə a lɛ nlò ghu aa zĩ.

⁸ Yesu a tigə ñswon a mbo bo mə, “Kaa mè ka wa'à ɱú yii m̀ə à fa ada'a mè ghìrə nĩ ñnnù jù ghu aa a mbo bù kì nswonə.”

*Nìghàà nĩ nǎnaa nlon bìlensə bi akò mìlù'ù
(Mt. 21.33-46; Mk. 12.1-12)*

⁹ Yesu a naa nìghàà nî nănaa a mbo bo mə, “Nù yì mò'ɔ à ɛ mbé akò mìlù'ù yi, nlesə a mbo bè, mfe'ε nghèè ntswe a atoo dān àgha'a a sa'à

¹⁰ nòò ñkyă mîntà mi ati mìlù'ù mya à kù'ù mē, a too ñgàṅàfà'â yì mə à ghεε ñkwere mîntà mi ati mìlù'ù mya mî mò'ɔ a mbo bìlensə bi akò byâ, lâ bìlensə bi akò bya bi tswâ yi nghɔɔ, ntsyàsə yi a biì tsi'í m̀bô m̀bô.

¹¹ A bú n̄too ñgàṅàfà'â wa yì mò'ɔ, bi kî ñghɔɔ yi, nniṅ n̄d̄rê àtu ghu atu, ntsyasə yi a biì tsi'í m̀bô m̀bô.

¹² A ku'ùsə mbo n̄too ñgàṅàfà'â yì mə à ywe'e ji tarè, bi tswâ ma ghú ñniṅ ìla'a ghu nu mma'a yi a abεε.

¹³ ‘Mbôṅ àkò wa a swon mə, ‘Mè ka ghìrè aa mə akə tsítsòṅ aa ε? Mè ka too mù ghà yì m̀bânṅè ghú mə mè n̄ansə ñkòṅ aà, nòò tsù bi yê yi mbo'ɔtə.’

¹⁴ Lâ bìlensə bi akò bya bi yè mē yi, n̄swon bo ni bo mə, ‘Aâ ñj̄inda yì à ghúlà, b̄i'ìnè zwitə yi tâ ñj̄oo jù ì t̄igə mbə j̄i'ìnè.’

¹⁵ Bo ɛ nt̄igə n̄swa yi, mma'a a abεε wa n̄j̄im ñkyā mìlù'ù n̄zwitə yi. Ma mùu aj̄an̄ n̄i m̀òòntə mə m̀bɔṅè àkò mìlù'ù wa à ka ghìrə mə akə a nu bo aa ε?

¹⁶ A ka zì zwitə bìlensə bi akò ma bya, i lensə akò yi ya a mbo bad̄an̄.” Aj̄an̄ mə bè bya ɛ nyu'u ma mùu aj̄an̄ aa, nt̄igə n̄swon mə, “Kaa mbə Nw̄iṅgòṅ a wa'à biì.”

¹⁷ Yesu a l̄éntè waa mbetə mə, “Nìghàà ni Nw̄i nulà ni t̄igə n̄swon aa mə akə aa ε?

‘Tsi'í ñgò'ò ya mə bìbɔɔ bi nda bi ɛ n̄tuu aa,

ì bèn̄ mē ñtigē ɲgò'ò ñìbuu ñi nda yì ɲwè.'

¹⁸ ɲù ñtsim̄ yìi mē à wo a ñi ɲgò'ò ma ya aa, à ka bēgikē; lá bēe mē i wo a nu ɲù bēə boɲ i ka ghò'ò yi."

Abetè ñlon̄ annū ntu bitax
(Mt. 22.15-22; Mk. 12.13-17)

¹⁹ ɲgǎɲndi'i Nòɲsè ñi bìlìi bi ɲgǎɲmà'a Nwĩ ghèə i tswa yi maà noò, lá m̄baɲnə mbo'ò mi'i mi bē byâ. Bo le nzi mē à le nnaa ñighàà nya aa ñlon̄ ɲgaà yàà.

²⁰ Bo tigè ñlɔɔ ñi àbwarə, ñtigè ñlɔɔ bìtswèrè, ñtoo ghu ñjìm mē bì zi ɲka mbagìlè mbetè ñi ñi m̄ghàà tâ tsyà ghu i tswa yi i fa a mbo Gúmnaà yìi à le ntswe ñi àdà'à a atu bo aa tâ à sa'a yi.

²¹ Bi tigè ñzi mbetè yi mē, "Ndi'innù, bì'i zi mē annù yìi o ghàà ɲkii ñdi'i aa a ku'unê, ɲki nzi mē kaa ò si nândènə a titii bē tɛ'ɛ, ñdi'i aa tsi'i m̄anji yìi mē Nwĩ a lɔɔ mē bē ka ntswe ghu aà.

²² A ku'unə ñi nòɲsè yi'inè a ntu tax a mbo Kaisa kè ɲgaɲ aa ɛ?"

²³ Lá à le nzi mitsyè m̄i mē bo le si lobitə aà, ñswon̄ a mbo bo mē,

²⁴ "Ñi zi ñi ɲkabè silva tâ mē yə." Bi zì ñi yu, a betè waa mē, "A tswé àtu wo bo bì ñkũm wo fàa ñi ɲkabè aa ɛ?"

Bo kwi'i mē, "Aa yì Kaisa."

²⁵ A swon̄ a mbo bo mē, "Ma la a bə mē ñi ka mfa ɲjoo j̄i mē à ñi j̄i Kaisa aa a mbo Kaisa, ɲkii mfa ñi ɲjoo j̄i mē à ñi j̄i Nwĩ aa a mbo Nwĩ."

²⁶ Kaa bo le ηwa'ă ajàη mē mbē bi tsyâ ñtswa yi a nsi bē ñlon annù yīi mē à swòηə aa zī, ànnù a gha'à waa, bi kutè mintsù myaa.

Abetè ñlon annù nyweenə nì nìwô
(Mt. 22.23-33; Mk. 12.18-27)

²⁷ BaSadukai bì mɔ'ɔ bīi mē bi swonə ni mē kaa bē si a ni nìwo yweenə aa,

²⁸ bo le nzī mbetə yi mē, “Ndì'innù, Moses à le mfa ndi'i a mbo bī'i mē, mbê ñdīm ηù a kwo ti mu, mumaà yī a logè ηgwê yī wa njwe bɔɔ bo yu a mbô ñdīm yī wâ.

²⁹ Bɔɔ bi ma bì mɔ'ɔ le ntswe ghu bi sàmbaa, yī ñtsyàmbīi a yɔ'ò mângyè ñkwo ti mu;

³⁰ yī àyòntè a bú nyon ηyɔ'ɔ mângyè wa,

³¹ yīi à ywe'e bi tarə aa, a kī ñlogə mângyè wa, bo bya bi sàmbaa bi kī logə mângyè wa tsi'i bìtsim ñki ñkwokə ti mù.

³² A ti mē ti bē a nìim mângyè wa a kī ñkwo yīi ηгаа.

³³ Tsǒ mē a le mbē ma mùu ajàη aa, nòò yīi bē ka yī yweenə ni nìwo aa, mângyè ghú à ka yī tigə bē aa yī wò aa ε? Tsǒ mē bo bya bi sàmbaa le nyɔ'ɔ yi aa ε?”

³⁴ Yesu a kwi'i a mbo bo mē, “Bè bì fàa ηgù'ù bi yɔ'ɔkə, bi fâ nì bɔɔ bângyè a ndâ nìyɔ'ɔ;

³⁵ lâ bē bīi mē bi ku'unə a mbīnə ni nìwo i tswē ntīi maa ηgù'ù mbi yīi mē i zī aa, kaa baa yī wa'à kà nìyɔ'ɔ, kaa wa'ă bângyè a ndâ nìyɔ'ɔ ka mfa.

³⁶ Bo ka yī bē aa tsi'i tsǒ baangel kaa ki'i kà ñkwo. Bo bē aa bɔɔ bi Nwī ñlon mē bo bīnə nìwo aà.

37 Là a nghèe nî ànnũ nyweenə niwo, Moses à le mfigitè wa nî àdìgə aɲwà'ànè ya mə a ghàà òlɔŋə atsùgə iti ya mə mɔ'ɔ i le si khi ghu aà, òlɔŋ mə maa adìgə, à le ntwoŋə Mmà'àmbi a ni Nwĩngòŋ Abraham, ni Nwĩngòŋ Isaac, bo bì ni Nwĩngòŋ Yakob.

38 Kaa à laa wa'à Nwĩngòŋ biku bi bə bə, à bə aa Nwĩngòŋ bə bìi bi tswe bitì. Nlɔŋ mə bə bitsim bi tswe bitì aa ghu mbô."

39 Ngǎŋdì'i nòŋsə jya jĩ mɔ'ɔ bi le ntigə nswon mə, "Ndì'innù, ò fâ àkwì'i yĩ sigìnè."

40 Nlɔŋ mə bo le ntigə mbɔ'ɔ a mbũ nghèe nì mbũ a mbetê yi nî innù.

*Abetə òlɔŋə Ayo'ò Nwì wá
(Mt. 22.41-46; Mk. 12.38-40)*

41 Yesu a betè waa mə, "Mbə bi swon mə Ayo'ò Nwì wa à ni mu David aa mə akə aa ε?"

42 Nlɔŋ mə David yu mbɔŋ à swòŋə a mûm àɲwà'ànè bi Psalm mə,

'Mmà'àmbi a swon a mbô Mmà'àmbi ghà mə:

Tswe a mbèè nìkwεε mə nî mà'à,

43 ònywe'e a noò yìi mə mə ka yĩ ghìrə ngàŋkibàâ jò nî àtetè mìkòrê mo aà.'

44 Ma mùu ajàŋ mbə David a ka ntwoŋə yi nî Mmà'àmbi, a tigè mbu ntsyà aa la mbə mu David aa ε?"

*Ajàŋ yìi mə Yesu à le ηwà'àsə bə òlɔŋ
ngǎŋdì'i nòŋsə aà
(Mt. 23.1-36; Mk. 12.38-40)*

⁴⁵ Ajàṅ mə bə̀ bìtsìm lɛ si yu'utə annù yǐ à lɛ si swonə aa, Yesu a swonə a mbo ɲǎṅyəgə̀nnù ji mə,

⁴⁶ “Nì ka ntsyəsə ghuu nlon ɲǎṅṅndì'i nòṅsə̀, bo kòṅè nì ɲka ɲwɛ'ɛ̀ ndàṅə itsə̀'ə̀ ɲkarə̀ ni ju, ɲkii ɲkɔṅə̀ ni mə tá bə̀ ka ntsa'atə̀ nì waa nì àghu'usə̀ a mĩtaa; ɲkɔṅə̀ a ntswe nì ɲlən̄ jii i tswe a mbii aa a ndàṅghòtê, ɲkii ɲkɔṅə̀ nì ɲlən̄ jii i kɔ'ɔnə̀ aa a adigə̀ adinà.

⁴⁷ Bo nì'i ni bìkwĩ'i bi bāṅgyè, ɲkwɛrə̀ nì ɲjoò jyaa ni mĩla'à myaa, m̀bagilə̀ ntsa'atə̀ nì Nwĩ nì ndaṅə̀ mighàà. Wa ɲgi'i yǐ i ka yǐ kuu a nu bo aa i ka yǐ swèrè.”

21

Ñkabə̀ ntsà'atə̀ Nwĩ ɲkwi'i m̀ṅgyè wá (Mk. 12.41-44)

¹ Yesu a tswè a múm ndámà'anwĩ ɲṅentə̀ atú yi nlentə̀ nyə̀ ajàṅ yǐ mə ɲǎṅkabə̀ i lɛ si niṅə̀ nì ɲkabə̀ a múm ɲkòm mmà'anwĩ aà.

² A lɛ ɲki nyə̀ ɲkwi'i m̀ṅgyè yǐ mò'ɔ̀ yǐ mə à lɛ mbə̀ ɲgàṅàm̄fum aa a tsyá̀ n̄niṅ ɲbà'atə̀ ɲkabə̀ copper ji baà, ndùù yi i bə̀ tsǒ kabà̀ yǐ m̀fùùrè.

³ Yesu a swonə̀ mə, “Mè swonə̀ tsi'i annù n̄ṅkonə̀ a mbo bù mə, ɲkwi'i m̀ṅgyè ghú mə à ni ɲgàṅàm̄fum aa, à n̄ṅ ɲkabə̀ fàa múm ɲkòm n̄tsyatə̀ bə̀ bìtsìm;

⁴ nlon mə bo swatə̀ aa tsi'i m̀n̄tsirê a ni ɲkabə̀ yǐ bo luu nì yù aa mma'a Nwĩ ni yu. Lâ m̀ṅgyè ghú mē à ni ɲgàṅàm̄fum aa, à kòòntə̀ aa ɲkabə̀ n̄tsìm yǐ mə à tswe ni yu aa mfa.”

*Ajàŋ yïi mə Yesu à ɛ ŋghàà òlɔŋ annũ nsà'a
Ndâmà'anwĩ àà
(Mt. 24.1-2; Mk. 13.1-2)*

⁵ Bo bì mɔ'ɔ bì ɛ si ghàà nĩ ànnù òlɔŋ ajàŋ yïi mə bì ɛ ŋghùrə ndâmà'anwĩ nĩ ñgò'ò jïi i ɛ naŋsə mbɔŋ mbɔŋ aa, bo bì ni njoo jïi mə bè ɛ mfa a mmà'a Nwĩ ghu àà. Bo kà mē aa ghaa laa, Yesu a swɔŋ mə,

⁶ “Njoo mà jũ tsìm mə ni yə aa, ñjwi yĩ mò'ɔ i zĩ mə Kaa tsi'ĩ ñgò'ò yĩ m̀fùùrè kaa i ka yĩ wa'ă a atu yĩ mò'ɔ bú nɔŋə. Bi ka yĩ sà'à tsi'ĩ tsìm mà'ànə a nsyê.”

*Annũ nyə ŋgĩ'i bo bì ajàŋ mə bì ka yĩ ki tso'ɔ
akorə bɔɔ bì Kristo àà
(Mt. 24.3-14; Mk. 13.3-14)*

⁷ Bo bètə yi mə, “Ñdĩ'innù, naŋsə nwoŋ tâ bĩ'ĩ yu'u, ònnù ma jũ i ka yĩ fè'è aa a noò àkə aa ɛ? Àlènsə yïi mə a ka yĩ dī'i mə nòò m̀fè'è ònnù ma jũ à tìgə ñku'u aa, a ni aa akə aa ɛ?”

⁸ A swɔŋ a mbo bo mə, “Nĩ ka ntsyəsə ghuu tsee lõ lèè tâ ñù tsù à bwe'esə ghuu; òlɔŋ mə bè bĩ ghà'àtə ka yĩ zĩ nĩ ìkũm gha, i ki swɔŋə ni mə, ‘Mè ni yu wá!’, ‘Nòò wa à kòòntə mē!’ Nĩ tsuu waa ki yòŋə.

⁹ Bɛɛ mə ni yu'u mə bì mà'a ntsò, kə bɛɛ mə ni yu'u annù òlɔŋ ìyòŋ, nĩ tsuu ki bɔ'ɔ si'i si'i bē; òlɔŋ mə ònnù ma jũ i tswe nĩ m̀fòò m̀fè'ɛ ya'a; kaa mbĩ i ka yĩ wa'a aa tsi'ĩ ma mùu noò ghensə òlwi'i.”

¹⁰ Yesu a ghɛè nĩ m̀bĩ a nswɔŋ a mbo bo mə, “Itoo i ka yĩ ki mà'a ntsò bo bì jĩ mɔ'ɔ, tâ itoo jïi

mə bifò bu'utə aa tâ ì ki ŋka mma'anə bo bì jĩ mɔ'ò;

¹¹ ñsyê ì ka yĩ ki tsìgìnè tsi'ĩ nì m̀t̀t̀t̀, tâ m̀k̀wenè à kuu ala'a, tâ m̀ighòò mi ŋkwɔŋ bè tâ m̀ fɛ'ɛ a idigə idigə; ìnnù jĩ swèrè ñswerə bo bì ìlènsè jĩ wè ì ka yĩ ki fè'ɛ a mbà'à ǹk̀àn.

¹² Mbɔŋ tâ ma juù ìnnù ì ka mfɛ'ɛ, boŋ bì ka yĩ ki baŋtə nĩ ghuu, ì kii tso'ɔ nĩ àkòrə yuu. Bì ka yĩ ki tswatə nĩ ghuu ì fa nì a ndaŋghotə tâ bì ka nsa'a, ì kii mà'à nĩ ghuu a ndàtsaŋè. Bì ka yĩ ki ghèè nĩ bù a nsi bifò bo bì Gúmnaà ǹlɔŋə annũ ìk̀ùm ghá.

¹³ Ma yũ a ka yĩ fa abwarə a mbo bù mə nì swoŋ annũ yâ.

¹⁴ Mbə a fɛ'ɛ ma mùu ajàŋ nì tsuu ki taŋtə annù yĩ mə nì ka ghìrə swoŋ fi'isə ìb̀ì nũ ghuu ghu aa mbɔŋ tâ nòò à ku'u;

¹⁵ ǹlɔŋ mə mè ka yĩ fa nìghàà bo bì m̀tsyè a mbo bù, a ajàŋ yĩ mə kaa mbə bè bìi mə bì nĩŋ isa'a a nu bù aa kaa mbə bì wa'à l̀ìg̀t̀è kè ki ntuu.

¹⁶ Tsi'ĩ bìtaà buu nì b̀ìndè buu, nì bɔɔ bì maà buu, nì b̃aŋgwè'ê buu, bo bì ìkà'â juu, bì ka yĩ fèè ghuu. Bì ka yĩ tswatə ghuu bì mɔ'ɔ fa mə bì zwitə.

¹⁷ Bè b̀ìtsim ka yĩ bàà ghuu ǹlɔŋ ìk̀ùm ghá.

¹⁸ Lá kaa tsi'ĩ ìnòŋətũ yùù yĩ m̀f̀ù̀ùrè kaa m̀bə yi wa'à bwê.

¹⁹ Nì bə t̃aŋnt̃i ì bìi ŋgì'ì boŋ nì ka yweensə m̀ìb̀ì m̀ì nũ muu.

*Yesu a ghaà ànnù ǹlɔŋ ajàŋ yĩ mə bì ka yĩ ta ŋgì'ì nĩ àla'a Yerusalem aà
(Mt. 24.15-21; Mk. 13.14-19)*

20 “Mbə nì yǐ nyə ɲǎɲntsò i karisə Yerusalem, nì zǐ mə noò nta ɲǐ'i ghu à kòontè mə.

21 Maà noò tâ bə bii mə bi tswe a ala'a Yudea aa bi fɛ'ɛ ɲkhəkə ɲkɔ'ɔ ɲghɛɛ a itu mǐnta'à, tâ bii mə bi tswe a mûm ɲjò'ò àla'a aa bi fɛ'ɛkə, tâ bii mə bi tswe a mbɛɛ ifò aa tâ bi tsuu bu ɲkuu a mûm ɲjò'ò àla'a;

22 ɲlɔɲ mə ɲjwi mà jú à ka yǐ bə aa noò yǐi Nwǐ à ka yǐ ndǐ ɲǐ'i a nu bə bi, a nɲwensə innù tsim jii mə bi ɲwa'anə a mum ɲìghàà ni Nwǐ aà.

23 Wɛɛ! ɲǐ'i bɪmaburə bi ato'o bo bi yǐ bii mə bi nɔɲsə bɔɔ maa nǐ ɲjwi ma jya aà! Nlɔɲ mə ɲǐ'i yǐ ɲwè i ka yǐ tswe fàa atu nsyê, tâ Nwǐ à dǐ'i alwintonə yi a nu bə ma bú.

24 Bi ka yǐ zwitə bə bǐ ghà'àtə ni munwǐ ntsò, i tigə tswatə waa nǐ ɲbù'u ntsò, i ghèè ni bo itoo itoo; tâ bǐtǐzǐ Nwǐ bi kuu Yerusalem i naɲsə ki kwàrə, i tigə nni'i nǐ bə, i ywe'e noò yǐi mə Nwǐ à ləə mə tâ bo ghirə ma yú ànnù aa, à zi mmɛ.

*Ajàɲ yǐi mə Mu ɲù à ka yǐ bú bǐi aà
(Mt. 24.29-31; Mk. 13.24-27)*

25 “Hènsè i ka yǐ ki fɛ'ɛ a ni nìnòò, bo bi a ni sàɲ bo bi ni mǐnǐjòɲ. Tâ bə a itoo itoo bi tswe a mûm ɲǐ'i tâ itu jyaa buurə a ajàɲ yǐi mə bi yə miyaa bo bi ɲkàɲə ɲki i tigə burə ju'u aà.

26 Bə ka yǐ tigə bɔ'ɔ nɲɔɲ innù jii mə i fɛ'è a mbi aa, i tigə wòkə tsi'ǐ tsǔ ɲku njòò; ɲlɔɲ mə bi ka yǐ tsigə ida'a tsim jii i tswe a aburə aà.

27 Maà noò tâ bi yə a Mu ɲù tâ à ka nzi ni a mûm m̀bà'à ni m̀dà'à ni ɲìgha'a nǐ wè.

28 Mbə nì yi nyə ma juù ìnnù i ləginə ŋka mfɛ'ɛ, nì biɪnè ntəə ŋŋentə itú juu a ndəŋ nloŋ mə nòò ntsù'ú àtú yuu à kà m̄ə aa ŋkoontə aà.”

*Annù yïi mə mbə bi yəgə nî àtì figè aà
(Mt. 24.32-35; Mk. 13.28-33)*

29 Yesu a ghɛè nî mbïï ñnaa nighàà nuà a mbo bo: “Lèntə nì àtì figè bo bì itì jï m̄'ɔ;

30 a yi mbə noò yïi ntaà ji i fi'isè mə iyəŋ jï fii aa, nì zi mə nòò ntsù mbəŋ à tìgə a abô.

31 A kî mbə nì a ŋgɪŋ ŋgɪŋ mə, nì bə yə tâ ìnnù juà i ka mfɛ'ɛ boŋ nì zi mə nòò ànnù nifò Nwî à kòòntə m̄ə.

32 Mə swoŋ tsi'ï annù nîŋkoŋ a mbo bù mə, kaa nìwàà nì b̄ə nuà nì ka wa'à tɔyà tì ghê ìnnù ma jû tsim i fè'è m̄ə.

33 Abùrè bo ñsyê ka yï tɔyà, lâ kaa tâ nighàà na nì wa'à tɔyà.

A ku'unə mə ta nì ka ntswe nìkərə

34 “Nì ka ntsyesə ghuu ntsuu miɓi mi nû muu bo bì noò ghùù si'i si'i kî fa nloŋ annù mijì bo bì a ŋka nnó, bo bì ìnnù jii mə i nwùgè nî ghuu fàa mûm ntswénti aa boŋ ñjwi mà ya i ka yï wï'iké tswa ghuu tsó màtaà.

35 Nloŋ mə ñjwi mà ya i ka yï zì aa a mbo bè bitsim biï mə bi tswə fàa atu nsyɛ aà.

36 Nì ka nstwe nìkərə a ŋgòŋ bìnòò bitsimè, ntsa'atə nî Nwî mə mbə a fa màtì m̄i mə mbə nì yï ñkhə ìnnù ma jû tsim mə i ka yï kî fè'è aà, tã bəŋnə təə a nsi Mu Nù.”

³⁷ Yesu à ɛ si dî'î ni nìghàà ni Nwî a ndâmà'anwî a njwî tsimè. Mban̄nə n̄ghèè n̄lɛ n̄î n̄ta'a yîi mə bi ɛ si tʷon̄ə ni Olive aa n̄itugè.

³⁸ Tsi'î a mbà'a mbà'à bè b̄itsim ɛ si z̄i a ndâmà'anwî a nyu'u ànnù yîi mə à ɛ si dî'î aà.

22

Ajàn̄ yîi mə bi ɛ n̄tan̄ə ann̄u atu Yesu aà
(Mt. 26.1-5; Mk. 14.1-2; Jn. 11.45-53)

¹ Nòò ñkùrê àbaa ti kɔ'ɔ wa, noò wa yîi mə bi ɛ si tʷon̄ə ni Passa aa, à ɛ ñkù'ù,

² b̄il̄i bi n̄gǎnmà'a Nwî bo b̄i n̄gǎn̄nd̄i'î n̄òɲsè bi kâ mbɔ'ɔ bè bya n̄tigè n̄lɔɔ n̄î àjàn̄ mə bi ka n̄e'esè zwitè Yesu.

Ajàn̄ yîi mə Judas a ɛ mbii mə yu ka fèè Yesu aà
(Mt. 26.14-16; Mk. 14.10-11)

³ Satan à ɛ ñkuu a ato'o Judas wa yîi mə bi ɛ si tʷon̄ə ni Iscariot aà, m̄bè n̄gànyeḡènnù Yesu wa ȳi mò'ɔ a tit̄i bya n̄ìghûm n̄tsò baa aà.

⁴ Judas à ɛ n̄lò n̄ghɛɛ yi, n̄ghɛɛ n̄tan̄tə bo b̄i b̄il̄i bi n̄gǎnmà'anwî bo b̄i b̄il̄i bi n̄gǎn̄mbê n̄dâmà'a Nwî a ajàn̄ yîi mə yu ka fèè Yesu a mbo bo aà.

⁵ Bo ɛ n̄nan̄sə ndoritè tsi'î m̄bê ànnù, m̄bii mə bo ka fa ñkabə ghu mbô.

⁶ Judas à ɛ ñki mbii, n̄tigè n̄loginè ñka n̄lɔɔ n̄î m̄anj̄i yîi mə m̄bè yu fèè Yesu a mbo bo ti ghè mə bè z̄i.

Ajan yï mæ Yesu bo bi ñgǎnyægǎnnu ji le nji miji mæ Passa aà

(Mt. 26.17-25; Mk. 14.12-21; Jn. 13.21-30)

⁷ Njwi ì le ñkù'ù àjàn mæ bi tañtə annũ njwĩ Abaa ti kò'ò, ñwa nî mú m̀bînjàrè Passa aa,

⁸ Yesu a too Peta bo Jɔn, ñswon a mbo bo mæ, “Nì ghɛɛ ntañtə miji mi Passa, a ajàn mæ bi'inè ka ji aà.”

⁹ Bo betə yi mæ, “Bì'i ghɛɛ tañtə aa fə ɛ?”

¹⁰ Yesu a kwi'i a mbo mæ, “A ajàn mæ ni ka ki kuu ghèe a njò'ò àla'a aa, ni ka yə ñû tâ à be'e àntòò ñkĩ, nì yə, nì yonè yi nyon ɱkuu a nda yï à ka kuu ghu aà.

¹¹ Nì kuu nì swon a mbo m̀bôn ñda wa mæ, ‘Ndi'innu à bètə mæ, ñja'à ñda yï bì'i bi ñgǎnyægǎnnu ja ka ji Passa ghu aa ì fə aa ɛ?’

¹² Bon à ka di'i nja'à ñda yï ñwè yï mò'ò a ndon yï mæ ñjoo ì tswe ghu aa tâ nì nanşə.”

¹³ Bo le ñghèè ñyə ñgòñ innu tsim tsi'i wa ajàn mæ Yesu à le nswon a mbo bo aa, ntigə nnanşə njoo nji Passa jyâ.

Ntarə Mmà'àmbi

(Mt. 26.26-30; Mk. 14.22-26; 1 Kor. 11.23-25)

¹⁴ Nòò ñji Passa wa à kù'ù mæ, Yesu bo bi ñgǎnyægǎnnu ji bo tswé a atu atetè,

¹⁵ a swon a mbo bo mæ, “Mè ghìrə nanşə nlóo mæ mæ ji miji mi Passa bi'inè ì bõñ yə ɱgi'ì.

¹⁶ Mè swon a mbo bù mæ kaa mè ka yi wa'à miji mà mú bù ñji ì ywe'e a noò yï mæ ànnu nifò Nwĩ a ka yï zĩ tâ ñji'ì ànnu yï bi ji ghu aa tâ ì nanşə nlaa.”

17 Υεεσô à logè ñdôñ mîlù'ù mîfa mbi'ikê a mbo Nwî ñswonj mæ, “Nî ko nno ñkwerinê ni yu.

18 Mè swonj a mbo bù tsi'î annù ñîkonj mæ, kaa mè ka yî wa'a mîlù'ù bù ñno, ñywe'e noò yîi mæ ànnù ñifô Nwî a ka yî zî aà.”

19 A tigè mîbu ñlôgê abaa, mfa mbi'ikê a mbo Nwî, mîbatê mfa a mbo bo, ñswonj mæ, “A ñî ìbîinû gha i ghuà, yîi mè ka fa a atu bù aà. Nî tigè ñghirê ma mùu ajàn ñwa'atê ñî ghâ.”

20 Tsi'î maa ajàn, a kî mîfa ndonj ya a mbo bo a noò mæ bo jî mê mijî mya màñsè aa, ñswonj mæ, “Ndonj yulà, à ñî àkàà yî fi yîi mæ Nwî à wàrê bú bo ñî àlæò nú ya yîi mæ bi ka saansê a atu bù aà.

21 “Lâ, yê ñî, ñù yîi mæ à fèe gha aa, à tswe fàa atu atetè ñji bi'î yu,

22 Lâ ànnù ma yû a ka yê Mu ñù aa tsi'î ajàn yîi mæ bi lèè ñtè'è ntanjtê ñlæè aà, lâ ñgi'î yî ñswèrè a nu ñù yîi mæ à fèe yi aà.”

23 Bo logìnè ñtigè mbetê ñlôo a titîi bo mæ mîbê a nañsè mîbê aà wò yîi mæ mîbê à ghirè ma yu ànnù aa lè!

A jàn yîi mæ àswunjñè à lè mfè'è ñlonj ànnù ñù yîi mæ à ñî ñù yî ñwè aà

24 Aswunjñè a lè mfè'è a titîi ñgãñyogênnù Yesu, bo lòò ñî ñzi mæ ñù yîi mæ à ñî ñù yî ñwè àkò'òntsirê a titîi bo aa ñî wò è?

25 Yesu a swonj a mbo mæ, “Bifô bi bîtizî Nwî bo bu'utê bê byaa laa bù'ùtè. Bi twonjè ñî bità bi ala'à byaa laa ñî ñgãñghirê ìbòñè.

26 Lâ tâ à tsuu maa ajàn bê a mbo bù. A ku'unê mæ ñù yîi mæ à ñî akò'òntsirê a titîi bù aa tâ à bê

tsi'i tsõ mûŋkhø yï mæ à kè'ə nsigø nlwi'isø. Tâ bîtsyàsè a titii bù bì bø tsi'i tsõ ñgãŋøfà'à.

²⁷ A ghà'àtø wò aa ε? Nù yï mæ à tswe a atu atetø ñji aa kè ñù yï mæ a tsyàsè mijì aa ε? A laa mæ à ñi ñù wa mæ à tswe ñji aà. Lâ mè bàŋnø ntswe a titii bù aa tsi'i tsõ ñù ñtsyàsè mijì.

²⁸ “Nì tswè mê bi'inè a mûm ñgi'i ñtsim yï mæ mæ yø aà.

²⁹ Tsõ mæ Taà ghà à fà mê mida'a a mbo mè mæ tâ mè ka nsa'a mbi yù aa, mè ki mfa ma myaà midà'à a mbo bù.

³⁰ Nì ka yï ki ji kii nno a atu atetø mè a mûm ànnù nifõ mè. Nì ka yï kii ñŋãŋnø ñi ìbèrè i ki sa'a ñi ìtsø baIsrael jya ñìghûm ñtsò baà.

Ajàŋ yï mæ Yesu à le nswøŋ mæ Peta à ka tuu yi aà

(Mt. 26.31-35; Mk. 14.27-31; Jn. 13.36-38)

³¹ “Simon, Simon, yu'utê! Satan à le mbetø mæ yu ywe'etø ghuu tã sөгø ghuu tsõ abaa,

³² lâ mè tsà'àtè mê Nwî a atu wò, Simon, mæ tâ àbîintiîi yo tsuu lõ bçrø. Βεε ò bèŋkø gho mbii a nu mè, ò ligìnè ñniŋ mida'a a nu bìlîm bô.”

³³ Peta a kwi'i mæ, “Mmà'àmbî, mè tànŋtø mæ mè ka kuu atsaŋ bi'io, i kii kwo bi'io.”

³⁴ Yesu a kwi'i ghu mbo mæ, “Mè swøŋ a mbo wò Peta mæ, m̀bçŋ tâ àŋkègè à tçŋ ñîtuğø sîi, bçŋ ò tùù mê gha ñgàà ji tarø nswøŋ mæ kaa ò sî gha zî.”

Annù yï mæ mbø bi ghîrè a noð ñgi'i aà

³⁵ Yesu a betø ñgãŋyøgênnù ji mæ, “Nòð wa mæ mè le ntoo ghuu nswøŋ a mbo bù mæ ñi tsuu

abosà lògè, òtsuu abàà lògè, òki tsuu ntam nlògè aa, nì le mbaa mbonə ayòò yì tsu aa ε?”

Bo kwi'i mə, “Ngaŋ.”

³⁶ Yesu a swon a mbo bo mə, “Lâ, tsîtsòŋ nù yîi mə à tswe nî àbosà yi nî àbàa yi aa, tâ à liginə nlògè. Nù yîi mə à sî nî munwî òtsò tswe aa, tâ à fee akûtè yi nyuu ghu.

³⁷ Nlon mə, mè swon a mbo bù mə, annù yuà yîi mə aŋwà'ànè Nwî a swon aa mə: ‘A yê ògi'i tsi'i tsò ògàŋmbù'ù ònnù jî bi' aa, ka bòòntè mbi'i ŋgaà yà, òlon mə ògòŋ ònnù tsim jîi mə bi le ŋwà'ànè mbi'i ŋgaà yà aa i kà mē aa mfe'ε mbòòntè.”

³⁸ Ngǎnyəgənnù jî i swon mə, “Yê, bîmunwi bî òtsò bi baa bî bulà, Mmà'àmbî.”

A kwi'i mə, “Wa a kù'ù mē.”

A àjàŋ mə Yesu à le òtsà'àtè Nwî a atu Nta'a Olive àà.

(Mt. 26.36-46; Mk. 14.32-42)

³⁹ Yesu à le mà'àtə nǰ'ò àlà'à Yerusalem mfe'ε yi, tsi'î àjàŋ yîi mə à le si gha'asə ŋghirə àà, mfe'ε ŋghèè yi a atu nta'a Olive. Ngǎnyəgənnù jî i le nyòŋè yi bo bo kɔ'ɔ ŋghèè ghu.

⁴⁰ À kò'ò mē òkuu ghu, nswon a mbo bo mə, “Nì ka ntsa'atə Nwî tă wa'à a òkìrè Satan ló òwo.”

⁴¹ A swòŋ mē laà, mma'atə waa ŋghentə, àgha'a a bòò òsa'atə tsi'î múnstirê, òswetə miku'utê mi a nsyε, òtsà'àtə Nwî

⁴² òswon mə, “Taà, m̀bè ò bii bon ò tse kwereò ndòŋ ògi'i yù a mbo mè òlɔ'ɔsə. Lâ mə kòŋ aa

a nghìrè bê ànnù yïi mæ o lòò aà; kaa wa'à bə à yïi mæ mæ lòò aa bê.”

⁴³ Angel à le nlò a aburə nsigə mfa mitìi ghu mbô, [

⁴⁴ Tsó mæ ntìi yi i le mburə nluu nî àjəŋnè aa, a bû ñgaansə mitìi mi ŋku'usə ntsà'atə Nwî tsi'ï nìtìi nìtìi, ñligìnə, àligìnə yïi mæ a le mfè'è ghu nu aa a tigè ñsigə ntsiŋkə, mbə tsó itàa aləè.]*

⁴⁵ A lò mē wa adigə ntsà'atə Nwî mbiï nzï fu wa mbèe ŋgǎnyəgənnù ji jya, ñyə waa bi bwii nlon mæ àjəŋnè yïi mæ a le nluu a ntii bo aa a le nghìrè bo bərə.

⁴⁶ A betə a mbo bo mæ, “Ni bwii aa àkè aa ε? Nì biinə ntswe ŋka ntsa'atə Nwî tǎ wa'a a ŋkìrè Satan lô ŋwo.”

Ajàŋ yïi mæ bi le ntswa Yesu aà

(Mt. 26.47-56; Mk. 14.43-52; Jn. 18.3-12)

⁴⁷ Yesu à kà mē aa ŋghaa laà, kaa mburə ti mǎnsə, ñnòò bē i ywunə ñzi, Judas, ñù yï mò'ɔ wa titii ŋgǎnyəgənnù Yesu jya ñìghûm ñtsò baa, à le mbə yu yïi mæ à le ntsyǎ mbïi yàà, ñdi'i nî mânji a mbo bo. Judas à zï mē, ñtsya ŋghèè a mbèe Yesu mæ yu non mighègè mi.

⁴⁸ La Yesu a betə ghu mbo mæ, “Judas, ñnǒŋ mighègè mi Mu Nù à laa mbə mânji yïi mæ ò tse tsysà ghu i fèè yi aa ε?”

⁴⁹ Ngǎnyəgənnù jya jii mæ bo bi Yesu le ntswe aa, bi yè mæ annù yïi mæ a le ntswe ghu aa, mbetə yi mæ, “Mmà'àmbi, o lòò mæ tâ bi'i to waa ni bɔɔnwi bi'i aa ε?”

* **22:44** Kaa àtìi ma yû a sî mûm ñwà'ànè jì mɔ'ɔ tswé.

50 Nù nìbǒ wàà yî mò'ò a burè òlògə munwi ñkwyɛ atòŋnə abù'u ñgàŋmà'a Nwĩ yî ñwè yî mà'à ghu nlo'osə.

51 Lâ Yesu a swon a mbo bo mə, “Wa a kù'ù mê!” Nğhensə abô yi mməontə atòŋnə ñû wa ghu ñghurə yi.

52 Yesu a tigè ñswon a mbo bìlì bi ñgǎŋmà'a Nwĩ bya bo bì a mbo bitsyàsə bi ñgǎŋmbê ñdâmà'anwĩ bya ni a mbo bità bi ala'a bya bii mə bi lɛ nzì a ntswa yu aa mə, “Nì zi nì nwi ntsò a bò'ò nì mǎbu'u aa a ntswa mə tsǒ nì zi a mbaŋnə àŋgāmighee aa ε?”

53 Tigə mə kì sɪ tswe bi'inə a ndâmà'anwĩ aa tsi'ĩ njwi njwi aa ε? Tigə bon nì lɛ mbaa ntswa gha aa maà noò. Lâ tsìtsòŋ à nì nòò ghùù, nòò yìi mə ñù wa yìi mə a sa'a mfii idìgè à fa midà'a a mbo bù àà.”

Ajàŋ yìi mə Peta à lɛ ntuu Yesu àà

(Mt. 26.57-58,69-75; Mk. 14.53-54,66-72; Jn. 18.12-18,25-27)

54 Bì lɛ ntswa Yesu òlògə yi ñghɛɛ nì ghu a ndùgə ñgàŋmà'a Nwĩ yî ñwè. Bì lògè mē yi ñka ñghɛɛ nì ghu aa, Peta a tigè ñyonə, ñyon aa tsi'ĩ a sà'a agha'à.

55 Bì lɛ ñhètə mò'ò a titì ñsàŋàbèè yâ, Peta a yòŋ ñtigə ñghɛɛ tsitə bê bya bii mə bi lɛ ntswe ghu aa, bo bo tigè ñyo'otə.

56 Nğàŋàfà'a ñgàŋmà'a Nwĩ wa yì mǎngyè yî mò'ò à yè mə yi a tswè wa adìgə mò'ò aa, ñtɛ'ɛ mi'ĩ mi ghu nu nlii, ñswon mə, “Nù ghulà mə, à ghìrə ñkì tswe bo bì Yesu!”

57 Lâ Peta a tuu nswon mə, “Mànɔgyè, tsi'í nìzì yi, kaa m̀è s̀ì yi burə nzi zi!”

58 Mu fìbàntè à bù m̀ê ñghèə ki bə, nù yì mò'ɔ a yê Peta, ǹswon mə, “Tìgə ò bə aa nù ǹbò wàà yì mò'ɔ aa ɛ?”

Lâ Peta a kwi'i mə, “Mbâ ghulà, wa kaa m̀è s̀ì ghu bê!”

59 Nòò à bù m̀ê ǹtsya yì m̀fùùrè, nù yì mò'ɔ a bù ǹzi ǹlìgìnè ǹswon tsi'í ǹtìtì m̀ə, “Tsi'í annù ǹn̄konè, nù ghúlà à ghìrə ǹtswe bo bì Yesu, ǹlon m̀ə à n̄i mu Galilea aà!”

60 Lâ Peta a kwi'i mə, “Kaa m̀è s̀ì annù ỳi m̀ə o ghàà ǹswon aa zì!”

Tsi'í maa noò m̀ə à kà m̀ə aa kwi'i laa, àn̄kègè a tɔnè.

61 Mmà'àmbi a karikè yi n̄tɛ'ɛ mi'í mi ǹtsinə n̄lii Peta, Peta a wa'atè ànnù ya m̀ə Mmà'àmbi à ghìrə ǹswon ghu mbo aa m̀ə, “Mbɔn tã àn̄kègè à tɔn n̄gaa ji baa n̄tugə s̄i, le bɔn ò t̀ùù m̀ê ghà ñgàà ji tarè!”

62 Peta à le mfè'è ñghɛɛ a abɛɛ, ǹnan̄sə nyə'ə tsi'í mbê ànnù.

A àjàn̄ ỳi m̀ə bì le n̄ka n̄wye n̄i Yesu ñghɔɔ n̄i yi aà

(Mt. 26.67-68; Mk. 14.65)

63 Bè bya bìi m̀ə bì le s̀i bɛ n̄i Yesu aa bì le s̀i tìgə n̄wye n̄i ñk̄i ñghɔɔ n̄i.

64 Nlɔgə atsè'è ñkwerə mi'í mi ghu, m̀betə n̄i m̀ə, “A gho aa a ghòò wò? Twi n̄ù ỳi m̀ə à ghòò gho aà!”

65 Bo le n̄ki mbu ǹswon innù j̄i ghà'àtè m̀bègìtə yi ghu.

Ajàŋ yïi mə bi le nlògè Yesu òzi ni ghu a nsi ngǎŋndasa'a aà

(Mt. 26.59-66; Mk. 14.55-64; Jn. 18.19-24)

⁶⁶ Abèè a fù'ù mē bìtā bi ala'a ni bìlìi bi ngǎŋmà'a Nwĩ a bò'ò ni ngǎŋndì'i nòŋsè boòntè, bi logè Yesu òzi ni ghu a nsi ngǎŋndasa'à.

⁶⁷ Bo betè ghu mbo mə, “O laa mbə Ayo'ò Nwĩ wa aa ε? Bεε ò bə aa ghu, ò swon bi'ĩ yu'ù!”

A kwi'i mə, “Mè tè'ε swon a mbo bù bon kaa ni sɪ bĩ.

⁶⁸ Kè mbə mə tɛ'ε mbetə ghu nî àbetə bon mbə kaa ni wa'à kì ñkwi'i.

⁶⁹ Lâ òloginè sii, Mu Nù à ka tswe a mbèè nìkwε Nwĩ yïi à tswe ni mîdà'à aa nî mà'à.”

⁷⁰ Bo bitsim bi betè mə, “Ma la a bə mə ò ni Mu Nwĩ aa ε?”

A kwi'i mə, “Nì swòn mə!”

⁷¹ Bo tigè òswon mə, “Kaa bi'ĩ si bîyɔfə bi dàn bu nlòò! Tsi'ĩ bi'ĩ, bi'ĩ yù'ù mə yï'i ngaa annù yïi mə à swòn aà.”

23

Ajàŋ yïi mə bi le nghèè ni Yesu a nsi Pilato aà.

(Mt. 27.1-2; Mk. 15.1-5; Jn. 18.28-38)

¹ Nnòò bē bya bitsim i biinè òlogə Yesu ñghεε mfa a mbo Pilato

² òloginè ñka niŋ innù ghu nù: “Bĩ'ĩ le ntswa mbâ ghû a buurè nî àla'a, òswonə ni a mbo bə mə tâ bo tsuu bîtâx a mbo Kaisa kî tu; ñkii nswonə ni mə yu laa mbə Ayo'ò Nwĩ wa yïi à ni mfò aà.”

³ Pilato a tigè mbetə yi mə, “O bə aa mfò baYuda aa ε?”

Yesu a kwi'i mæ, “O swònɔ̃ mæ maa ajàɔ̃!”

⁴ Pilato a bú ñswon a mbo bìlìi bi ɔ̃gǎɔ̃mà'a Nwĩ bo bì nnòò bē wa mæ, “Kaa mæ sǐ nji'ĩ ànnù yĩ mæ mbæ mæ ñɩ̃ isa'a a nu ɔ̃ ghu aa zĩ.”

⁵ Bo bú ñkweensæ nswon tsi'ĩ nìtì mæ, “Innù jii mæ a dì'ĩ aa, i ghìrè mæ bè tìgè ñyɔ̃ɔ̃ mbùùrè ñì ìdìgè a mbù'ù àla'a Yudea ntsimè. A le nlògìnè aa a Galilea, à kì mæ ñtìgè nzi faà tsìtsòɔ̃.”

A àjàn mæ bi le nlògè Yesu ñghɛɛ ñi ghu a mbo Herod aà

⁶ Pilato à tì mæ yu'u maa ajàn, m̃betæ mæ, “Nù ghuà à ñi mu Galilea ε?”

⁷ A tì mæ yu'u mæ Yesu à le nlò aa wa mbù'ù àla'a mæ Herod à le si sa'a aa, ñtoo yi a mbo Herod, yĩ mæ à le ntswe a Yerusalem maa noò aà.

⁸ Herod à le ndorìtæ si'i a nyæ Yesu, ñlon mæ à leè ñtɛ'ɛ nyu'u innù tsi'ĩ tètè ñlon ɔ̃gǎà yĩ ñtìgè nlò ñì ñyê yi aà. A le si wa'atè ñi mæ Yesu à ka ghìrè alènsè yĩ mɔ'ò.

⁹ Maa ajàn, Herod a tìgè m̃betæ ibetè jì ghà'atè a mbo Yesu. Kaa Yesu a wa'à yĩ tsu kwi'ĩ.

¹⁰ Bìlìi bi ɔ̃gǎɔ̃mà'a Nwĩ bo bì ñgǎɔ̃dì'i nòɔ̃sè bi fɛ'è ñzi ntæ a mbĩ, ñnanɔ̃sæ nnɩ̃ innù jì tì tii a nu Yesu.

¹¹ Herod bo bì bìsogyè bi bi lɔgìnè ntìgè ntsa'a ñì Yesu ñkii ɔ̃wye nii; ñlɔgè atsè'è yĩ sigìnè m̃ma'a ghu nu, m̃bu ntoo yi fu a mbo Pilato.

¹² Nlògìnè maa njwi, Herod bo Pilato bo boònsè ñtìgè mbæ ika'a, ñlon mæ à le ti bæ aa bo bânè.

*Ajàṅ yìi mə bi ɛ ntsərè mə bi zwitə Yesu aà
(Mt. 27.15-26; Mk. 15.6-15; Jn. 18.28-38)*

¹³ Pilato a tigè ñtwonj bìlìi bi ṅgǎṅmà'a Nwĩ, bo bì bìsa'a bi ala'a bo bì bè bya,

¹⁴ ñswonj a mbo bo mə, “Bù ghìrə nzĩ ni ñù ghú ñswonj mə a bùùrə idigə. Tsítsòṅ, mè lèntè mə annù yì faà, a nsi bù, ñyə mə kaa à sǐ annù ya yĩ tsu mə bú ñiṅə ghu nu aa fànsè.

¹⁵ Herod à ɛ ṅki nyə mə kaa à sǐ annù yì tsu fànsè, m̀bu ntoo yì fu a mbo bì'inè. Kaa ñù ghú à sǐ annù yì tsu yìi mə a ku'unə mə mbə bi zwitè yì ghu aa fànsè.

¹⁶ Maa ajàṅ, mè ka ghìrə bì ghɔɔ yì ntigə mma'atə yì tá à ghεε.” ((

¹⁷ A ɛ swonj laa nlonj mə a yì mbə ma mùu njwĩ ìkòò aa bè betə a fi'isè ṅgàṅàtsaṅ yì m̀fùùrè m̀fa a mbo bo.))*

¹⁸ Nnòò wa tsi'ĩ tsìm i yə'è ñswonj mə, “Zwitə yì! Fi'isə Barabas, m̀fa a mbo bì'ĩ.”

¹⁹ (Bì ɛ ñiṅə Barabas a ndàtsaṅ aa nlonj mə à ɛ ghìrə àla'a a buùrə, bè tigè ñto ntuu nĩ Kaisa, a k̄i ñzwitə ṅũ.)

²⁰ Pilato à ɛ ǹòò mə yu fi'isə Yesu; maa ajàṅ, a bú ñtsa'asə nnòò wá.

²¹ Bo b̄aṅṅè ñtəṅnə nswonj mə, “Kwèèntə yì! Kwèèntə yì!”

²² Pilato a swonj a mbo bo a nĩ ṅgaa yìi mə ì ywe'e jì tarə aa mə, “Nĩ l̀òò mə bì kweentə yì aa a ya? Annù yì bì yìi mə à bù'ù aa à nĩ àkè aa ε? Kaa mè s̄i ghá ànnù yìi mə à ghìrə mə

* **23:17** Kaa àt̄i ma yù a s̄i m̀m̄ ṅwà'ànè jì m̀'ɔ tswé.

mbə bi zwiṭə yi aa yê! Mə ka ghìrə tâ bì ghoo yi mma'atə.”

²³ Lâ bo bû ñku'usə ntɔɲə ghaa bə nì mîtì ñswon mə tâ bì kweentə Yesu, bo ghɛè nî mbîi ñka ntɔɲə nywe'e a noò yîi mə Pilato à ɛ mbii mə bì kweentə yi aà.

²⁴ Pilato a tigè ñswon mə tâ bì ghìrə annù ya yîi mə bo ɛ si betə aà.

²⁵ A fi'isè ñû wa mə bo ɛ si betə aa, wa yîi mə bi ɛ nniɲ a ndâtsaɲ nlon mə à ɛ nghìrè àla'a a buùrè, a kî ñzwiṭə ñû aà, mbaɲnə mfa Yesu a mbo bo mē bo ghìrə ajaɲ yîi mə bo ɛ si lòò aà.

Ajaɲ yîi mə bi ɛ ñkwèentə Yesu a ati bəɲnəbəɲnə aà

(Mt. 27.32-44; Mk. 14.21-32; Jn. 19.17-27)

²⁶ Bìsogyè bi ɛ nlògè Yesu ñghɛɛ nì ghu, bi kà mē aa ñghɛɛ aa, mbòò Simon ñù Cyrene, yîi à ɛ si kwɛɛ nîi a afò aà. Bo ɛ ntswa yi, mbe'esə yi nî àbàɲnə bəɲnə Yesu ya, nghìrè a tigè ñyonə ghu nɲim.

²⁷ Nnòò bē bì ghà'atè bi ɛ si kii nyonə nii; bəɲgyè bì mɔ'ɔ bi ɛ ntswe a titì bo, ñyè'ə nî Yesu, ñtɔɲə mbo'o tsi'î nàtì.

²⁸ Yesu a bəɲkə yi nyə waa nswon mə, “Bəɲgyè bi Yerusalem! Nì tsee bē gha ki yè'è, nì ka nyè'ə bē ìbîinù ghuu bo bì bɔò buu.

²⁹ Nlon mə nòò yî mɔ'ɔ a zî mə bə ka yî tigè swonə nì mə, ‘A bɔɲə ànnù bəɲgyè bii mə bi ɛ è ñwa'à nì bɔɔ tswê aà, tsi'î bii mə bi ɛ è ñwa'ă bɔɔ bî bɔrə kwe'e aà, kè ki nnoɲsə aà!’

30 A ni nòò wa mē bē ka yī tigə swonə ni a mbo manta'a mē, 'Wō a nu bī'i!' I kii swonə ni a mbo manta'a mī kəgə mē, 'Lò'òsè yi'i!'

31 Nlon mē mbə bi ka nghirə laà nī àtī yī fwε, bon bi ka yī tigə ghìrè aa mē a kə a noò yīi mē àtī ya a yòò mē aa ε?"

32 Bi le ηki mfi'isə ηgàηəfànə ji baa a ηkwèèntə waa bi Yesu.

33 Bi ghèè mē nywe'e wa adigə mē bi le si twonə ni "Akwèε atu" aa, ηkwèèntə Yesu ghu bo bi ηgàηəfànə jya ji baà, yī mfuùrè ghu mbèè a bō ηkwàbè, yī mò'ò ghu mbèè a bō mà'a.

34 Yesu a swonə mē, "Taà, lī'inə ifansənnū jyaa! Nlon mē kaa bo sī annū yīi mē bo ghìrè aa zī aà."

Bi le nyatə itsə'ə ji a titi bo ntumə nī ibirè ghu.

35 Bè bya bi le ntəə wa adigə nyə nī innū jīi i le si fε'è aà; la bīsa'a bi ala'a bi baYuda bi le si bāηnə ηwyε nīi nswonə ni mē: "A le nyweensə nī badāη, tā à yweensə ibiīnū yi la tsitsònə mē mbə a bə Ayo'ò Nwī yīi mē Nwī à le ntso'ò aà!"

36 Bīsogyè bya bi le si kii ηwyε nī yi; n̄tigə ηghεε mfa milù'ù mī tsè'è ghu mbô,

37 n̄swonə mē, "Yweensə ibiī nū ghô mē mbə ò bə Mfò baYuda!"

38 Bi le ηηwà'ànə annū mbεε wa atu ati bāηnə bāηnə ghu atu mē: "A ni Mfò baYuda à ghuà."

39 N̄gàηəfànə wa yī mò'ò a kī mbəgitə Yesu n̄swonə mē: "O laa wa'ă Ayo'ò Nwī wa bə aa ε? Yweensə ibiīnū gho ηki nyweensə yi'i!"

40 Yī mò'ò wa à bāηnə ηwenə yi, n̄swonə mē, "O si Nwī bō'ò aa ε? Bi ghìrə ntsərə isa'a gho aa a ηgīη ηgīη tsō yi.

41 Bi ghìrè ntsèrê yi'io isa'a aa i ku'unè nî ànnù yîi mē sî lē nḡhìrè aà; lâ nḡhēē nî yu, kaa à sî ànnù fânsè.”

42 A tìgè mbu nswon a mbo Yesu mē, “Ò yi ò wa'atè gha mbă Yesu, wa noò yîi mē ò ka yî zî tsǒ mǎfò aà!”

43 Yesu a swon ghu mbo mē, “Mè swòḡə a mbo wò tsi'î ànnù nḡkon mē, tsi'î sîi, ò ka ghìrè tswe a pàràdisò bi'io.”

Ajàḡ yîi mē Yesu à lē nḡkwo aà

(Mt. 27.45-56; Mk. 15.33-41; Jn. 19.28-30)

44 Nòò à sî'î mē, ìtugə i fii nḡkuse ala'à tsim nḡhēē nywe'e a nî nòò nḡəḡ nòò.

45 Atsè'è ya yîi mē a lē nḡkwàsə múm ndâmà'anwî aa, a lē mbò'ònè a tìtì.

46 Yesu a tḡḡnè nḡə'ə nî tìi nswon mē, “Taà, mè nḡḡ mē azwî ya a mbo wò!” A swòḡ mē laà, nḡtìgə ntsii.

47 Atu bìsogye ya a yè mē ànnù yîi mē a fē'ē aa, nḡgha'asə Nwî, nswon mē, “Tsi'î ànnù nḡḡkonè, à lē mbə aa ḡḡ yîi innǔ ji tsinè!”

48 Bè bya bìtsim bìi mē bi lē mbòò a nyè ànnù yîi mē à lē mfè'è aa, bi lē nlò nḡtìgə nḡkwēē waa a ndùgə bo, nḡwetə mbò myaa nlon mē mǎntià myaa lē nluu nî àḡḡḡnè aà.

49 Bè bìtsim bìi mē bi lē nzi Yesu aa, bo bì bāḡḡyè bya mē bi lē nlǒ a Galilea nḡḡḡə yi aa, bi lē ntəə a sà'a aḡgha'a nyè ànnù ma yâ.

A ajàḡ yîi mē bi lē nḡtwiḡə Yesu aà

(Mt. 27.57-61; Mk. 15.42-47; Jn. 19.38-42)

50 Nù yí mò'ò à le ntswe ghu, ìkùm yi i bə Joseph, mbə nù yí mò'ò a títì ngǎṅndasa'a, mbə nù yí sǐgìnè yíi mə ànnù yi le ntsinə, bə kii mbə'ò n̄i.

51 Kaa à le ṅwa'ǎ annù ya mə bi le ntsərè ṅki ghirə aa, bi. A le nlǒ a ala'a Arimathea, a mbù'u Yudea, n̄yu'utə n̄i ànnù n̄fò Nwí.

52 A le ntigə ṅghɛɛ a mbɛɛ Pilato, mbetə aku Yesu ya mə yu lògə i ghɛɛ twinjə.

53 Ntigə nsigisə akú yi ya a nsyɛ, n̄l̄im n̄i àtsè'è yí fù'ù yí sǐgìnè, ṅghɛɛ nn̄ij yi a mum n̄isyè n̄i mə à le ntonj a mum al̄ansə ṅgò'ò, kaa bi burè tì ṅú ghu twinj aà.

54 Njwi mà yú ì le mbə aa njwi yíi bə le si nan̄sə n̄i n̄joo nlonj mə njw̄iṅgòṅ ì le ntigə ṅku'u aà.

55 Bàn̄gyè bya mə bi le nlǒ a Galilea n̄yonə Yesu aa, bi le ṅghèè bo bi Joseph, n̄yè n̄isyè nya mə bi le nn̄ij aku Yesu ghu aa bo bi àjàṅ yíi bi le nlèè yi aà.

56 Bo le ntigə ṅkwɛɛ ṅghɛɛ a ndùgè, n̄tantə mighurə m̄i lùmtè n̄i n̄joo aghò'ò ṅghɛɛ a nò'ò ìb̄iinú Yesu wa ghu.

A bə m̄ə wa njw̄iṅgòṅ bo m̄intè, a ajàṅ yíi mə nòṅsè à le nd̄i'ì aà.

24

*Ajàṅ yíi mə Yesu à le nyweenə ni n̄iwo aà
(Mt. 28.1-8; Mk. 16.1-8; Jn. 20.1-10)*

1 A lò m̄ə mbə tsi'í a t̄itugə a mbà'a mbà'à a njw̄i yí n̄tsyamb̄ii a múm ṅgyà bàn̄gyè bya bi fe'è ṅghɛɛ wa ntsù n̄isyè, bo kà m̄ə aa ṅghɛɛ aa,

ntugitə mighurə mĩ lùmtə mya mĩi bo le nnanşə aà.

² Bo ghèè mē, n̄yə mə bi t̄i mē ñgò'ò ya mə ì le ntswe wa ntsù n̄isyè aa nlò'òsə.

³ Bo le ntigə ñkuu ñghεε wa a m̄m n̄isyè la kaa wa'ă aku Yesu ya ghu yê.

⁴ Bo le ntigə mbu mfè'è ñtəə wa adigə, ànnù a tsyâ waa. Bo t̄èè mə ntigə ñwa'a n̄i ànnù ma yû aa, mbâñnè ji baa j̄i mə ì le ñwε'ε itsə'è j̄i fù'ù j̄i mə ì le si ñwèènè tsi'ì ñwèènè aa, ì wi'ikè ñzi ntəə a mb̄ε bo.

⁵ N̄ibo'ò n̄i wè n̄i tswâ b̄angyè byâ, bo tigè ñwo nsigite a nsi mbâñnè jyâ; bo betè waa mə, “N̄i lòò ñû ȳi mə à tswe nt̄i a tit̄i b̄iku bi b̄e aa a ya aa ε?”

⁶ Wa kaa à s̄i faà mə tswê; à b̄innè mə a niwô. N̄i s̄i annù ya ȳi mə à le nswon a mbo bù wa noò mə à le ntswe a Galilea aa burə ki wa'atə aa ε?”

⁷ À le nswon mə, ‘Bi tswe n̄i m̄fa Mu N̄ù a mbo bè b̄i b̄i, tâ b̄i kweentə yi a ati b̄añnè b̄añnè, lâ tâ à bu mb̄innè fu a niwo a n̄i ñjwi ji tarè.’ ”

⁸ B̄angyè bya bi yù'ù mē laà, ñtigə mbon̄ ñwa'atə annù ma ya ȳi mə Yesu à le nte'ε nswon aà.

⁹ Ntigə nlo wa ntsù n̄isyè m̄bu mb̄i ñswon innù tsim a mbo ñḡangyèḡannù Yesu jya ñigh̄um ñtsò mò'ò bo b̄i a mbo àbùgè b̄e bi mò'ô.

¹⁰ B̄angyè ma b̄u, à le mbə aa, Mary Magdalene, n̄i Joanna, abò'ò n̄i Mary ñdè b̄i Jems. Bo ma b̄u n̄i b̄angyè b̄i mò'ò b̄i mə bi le ntswe bo bo aa, le ntigə nswon innù ma j̄u a mbo N̄ḡantoo Kristo jya.

11 Lâ bo bâḡnè òlèntè ìnnù jya mæ bàḡgyè bya le nswon aa tsò ìtìrè ìnnù, kaa wa'a waa biĩ.

12 Lâ Peta a biĩnè ḡka ḡkhè tsi'ĩ khè, ḡghèe wa nisyè; ḡghèe nsigìtè nlii ghu mum, nyè tsi'ĩ ìtsè'è jĩ fù'ù jya mæ bi le twinḡ yi ghu aà. Nlo òtigè mbu ḡka mbii nũ fu, atũ yi a burè m̀burè nlon annù ya yii mæ a le mfè'è aà.

Ajàḡ mæ ḡḡḡyèḡḡnnù Yesu ji baa i le nye yi a m̀ḡjĩ Emmaus aà

(Mk. 16.12-13)

13 Tsi'ĩ maa njwi, ḡḡḡyèḡḡnnũ Yesu ji baa i le si ghèè a nìkurè nĩ mò'ò mæ bi le si twonè ni Emmaus aà; a nłõ a Yerusalem i ghèe kù'u a Emmaus à le mbè tsò bi malè bi s̀mbaà.

14 Bo kà m̀è aa ḡghèe aa, ntaḡè nĩ ḡḡàn nlon ìnnù jya jii i le mfè'è aà.

15 Bo kà m̀è aa ntaḡ ḡḡàn ya aa, Yesu yumbon a zĩ bo bo tigè ḡghenè,

16 Nwĩ à le ḡkĩḡ mi'ĩ myaa mæ tâ bo tsuu zi mæ à ni yu.

17 A betè mæ, “Ni zĩnè òtaḡè nĩ ḡḡàn òswonè aa mæ akè aa ε?”

Bo tigè òtèè nĩ àjèḡnè.

18 Nũ nìbò waa yĩ mò'ò, ìkũm yi i bè Cleopas, a betè yi mæ, “Ò bè aa ḡḡì a Yerusalem mæ ò sĩ annù yii mæ a kè fè'è ghu a ni m̀tugè mi njwi mulà zi aa ε?”

19 A betè waa mæ, “Là'a annũ akè aa ε?” Bo kwi'i ghu mbo mæ, “Annù nlonè Yesu mu Nazareth wa, mæ à kè bè ḡḡànntoò Nwĩ, ḡḡhìrè nĩ ìnnù jĩ wè ḡkii nswonè nĩ ìnnù jĩ wè a nsi mi'i Nwĩ bo bi bè.

20 Bìlìi bi ṅǎṅmà'a Nwĩ bi'i bo bì b̄isa'a bi ala'a bi k̄i fa yi, bi ts̄ər̄è ìsa'à yi m̄ə t̄a à kwo, ṅkweent̄ə yi a ati b̄aṅṅn̄è b̄aṅṅn̄è.

21 Bĩ'ĩ l̄e si wa'at̄ə n̄i m̄ə a ka yĩ tsu'u yu i tsu'u atu baIsrael. A b̄ə m̄ə njwi ji tar̄ə aj̄aṅ m̄ə yul̄à ànn̄u a k̄i f̄è'ε aa.

22 A mbu ṅgh̄èè ghu, b̄aṅgȳè b̄i m̄o'ɔ a tit̄ii b̄ĩ'ĩ bi swon̄ ann̄u ȳi m̄o'ɔ a tsȳá yĩ'i. Bo gh̄ir̄ə ṅgh̄èè wa nts̄u n̄isȳè a tit̄uḡə a mb̄à'a mb̄à'à,

23 Kaa ṅk̄i'ĩ ak̄u yi ghu ȳê. Mbu mb̄ii ñtiḡə nswon̄ə n̄i m̄ə ñj̄èè t̄ə t̄ə i gh̄ir̄ə n̄l̄e waa bo ȳê baangel bi swon̄ a mbo bo m̄ə à tsw̄ent̄ii.

24 B̄ə b̄i m̄o'ɔ a tit̄ii b̄ĩ'ĩ k̄i ṅgh̄eε wa nts̄u n̄isȳè ṅk̄i nȳə tsi'ĩ wa aj̄aṅ m̄ə b̄aṅgȳè bya gh̄ir̄ə nswon̄ aa, la kaa wa'ǎ Yesu b̄aṅṅn̄è ñȳə."

25 A swon̄ a mbo bo m̄ə, "N̄i ts̄iṅt̄ə aà àk̄è b̄ə laà aa ε? Kaa mb̄ə n̄i wa'à k̄i ṅwan̄s̄ə mb̄ii ṅḡon̄ ìnn̄u ts̄im̄ j̄ii ṅǎṅnt̄oo Nwĩ i l̄e nswon̄ aa ε?"

26 A l̄e ṅwa'a b̄ə aa m̄ə Kristo wa à tsw̄e n̄i ñȳê ṅḡi'ĩ a n̄i ma juu ìnn̄u i kuu a m̄um̄ ñigh̄a'a yu aa ε?"

27 A tiḡə ñloḡin̄ə a n̄i àṅwà'àn̄ə Moses, n̄i ṅṅwà'àn̄ə ṅǎnt̄oo Nwĩ ts̄im̄, ñt̄o'ɔt̄ə ìnn̄u j̄ii m̄ə bi l̄e ṅṅwà'àn̄ə a m̄um̄ àṅwà'àn̄ə Nwĩ ts̄im̄ ñlon̄ ṅgaà ȳi aà.

28 Bo gh̄èè m̄ə ṅku'u wa ñikur̄ə n̄ii bo l̄e si gh̄èè ghu aa, a gh̄ir̄ə tsi'ĩ ts̄o yu ka k̄i gh̄èè n̄i m̄b̄ii,

29 bo tsw̄a yi nswon̄ ghu mbo m̄ə, "L̄e bi'ìn̄ə ñlon̄ m̄ə n̄ò ñkw̄êf̄ò à kù'ù m̄ə, n̄ò a tsȳá aà." A tiḡə ṅkuu bo bo tsw̄é.

30 N̄ò ȳii bo bo k̄a m̄ə aa n̄ji aa, a loḡè àbaa, nn̄iṅ mb̄oɔn̄ə ghu, mb̄at̄ə m̄fa a mbo bo.

31 Mi'ï myaa ña'anè bo zi mæ à ni yu Yesu, a wi'ikè mbwε yi.

32 Bo tigè ñswonə bo ni bo mæ, “Mîntii mi'inè ghirə mbaa ki'ï khî wâ noð mæ a ghîrè ñghaa a mbo bi'inè a mânji, ñto'otə ni ñighàà ni Nwî aa ε?”

33 Bo biinè tsi'ï maa noð mbii ñghèè fu a Yerusalem, ñghεε ntsi'i ñgǎnyəgǎnnù ji jya ñighúm ñtsò mð'ɔ bo bi bə bii bo bo le tswe aà.

Ajàñ mæ Yesu à le ñwi'ikè nzi a mbô ñgǎnyəgǎnnù ji aà

(Mt. 28.16-20; Mk. 16.14-18; Jn. 20.19-23; Ifà'à 1.6-8)

34 Bo swon a mbo bo mæ, “Wa Mmà'àmbi à biinè mē tsi'ï ànnù ññkonə, à zï mē ñdi'i ibii nú yi a mbo Simon.”

35 Bo le ñki ntigə nswon innù jya mæ i le mfè'ε a mânji aa, bo bi àjàñ mæ bo le mbù ñzi yi wâ noð mæ à le mbàtə abaa ya mfa a mbo bo aà.

36 Ajàñ mæ bo le mburə ki ghàà aa, Yesu yumbon a wi'ikè ñtəə a titii bo ((ñswon mæ, “Mbɔɔnə a mbo bù”)).*

37 Bo le ntsiginè, ñibɔ'ɔ ni tswá waa, bo wa'atə mæ bo yə aà ñkû.

38 Yesu a betə a mbo bo mæ, “Ni bɔ'ɔ aa àkè aa ε? Aligìtə a burə a mîntii bù aa a ya aa ε?”

39 Yê ñ mbô ma bə bi mîkôrê má. Yê ñ mæ à ni tsi'ï mē. Mðontə ñi gha bon ñi ka zi, ñlon mæ kaa ñku à sî ñi ñjyǎnu bo bi ñkwèè tswé tsi'ï tsò mæ ñi yə mē tswé ñi ju aà.”

* 24:36 Kaa àtii ma yú a sî múm ñwà'ànè jì mɔ'ɔ tswé.

40 A le nswonj maa ajàŋ aa ndi'i mbô mi bo bì mîkòrê mi a mbo bo.

41 Nîdorê le nluu a ntii bo si'i si'i bo wa'a mê à laà mmirê mbê annù aa ε! Yesu a betê waa mê, "Nî tswe nî àyòò tsu faà a nji aa ε?"

42 Bo fa fibwè fi làà ghu mbo,

43 a kwerê ñkure a nsi bo.

44 Nswonj a mbo bo mê, "Tigê àa tsi'i ìnnù jya mê mè le nswonj a mbo bù wa noò mê b'ì inè le ntswe aà. Nğòŋ ìnnu tsim jii mê bi ñwa'anê nlonj ñgaà yà a mûm àŋwà'ànê Moses, nî ñŋwà'ànê ñgãŋntoo Nwî ni bìPsalm aa, i tswe nî m'fè'ε mbòòntê."

45 A tigê ñŋa'a mîntii myaa, ànnù Nwî a nanşè ñlaa a atu bo.

46 A swonj a mbo bo mê, "Bi le ñŋwà'ànè aa mê, Ayò'ò Nwî à ka yí yê ñgi'i, i yweenê ni nîwo a nî ñjwi ji tarê.

47 Tâ bì tigê swonjê nî ànnù Nwî ñkε'enê ni mê tâ bê bəŋkə mîntii myaa, tâ Nwî à li'inê ifansənnù jyaa nî ñkûm yi, ñlɔginê a Yerusalem ñghεε nywe'e a itoo itoò.

48 Wa nî ni bîyəfə nî ìnnù ma jû.

49 Mè, nî àtu ibii nû gha, mê ka too a ayoo ya mê Taà ghà à le ñkà'à mê a ka yí sigê kuu a nu bù aà. Là nî ka liginê tswe a ñjò'ò àla'a ki bε i ywe'e noò yii mê àdà'à a ka lô a aburê i sigê i kuu a nu bù aà."

*Ajàŋ mê Yesu à le ñkò'ò ñghεε a aburê aà
(Mk. 16.19-20; Ìfà'à 1.9-11)*

⁵⁰ Yesu a logè waa bo bo fe'è wa njò'ò àla'a nghεε nywe'e a ala'a Bethany, a sântè mbô mi, nniη mbɔɔnə a nu bo.

⁵¹ A kà mè aa nniη mbɔɔnə a nu bo aa, bi tigè òlogə yi ηkɔ'ɔ nghεε ni ghu a aburə.

⁵² Bo tigè ògha'asə n̄i, nt̄i waa i luu n̄i n̄idorə, bo tigè mbù mb̄ii waa fu a Yerusalem.

⁵³ N̄tigə n̄tswe ni a ndâmà'anw̄i a ηgòη b̄inòò bits̄im, ògha'asə n̄i Nw̄i.

Bafut
Bafut: N̄toò Kristo yî N̄sigìnè: mìkàà yî mfì New
Testament

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bafut

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-04-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Apr 2025 from source
files dated 26 Apr 2025

5d039b4a-c9a1-50b1-8a61-176cf48aa271